

6
BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
12 H
3

JOANNIS BISSELII,

è Societate JESU,

PALÆSTINÆ,

Seu,

TERRÆ-SANCTÆ,

TOPOTHESIA,

Secundùm Regiones, ac Tribus, expressa.

EDITIO ALTERA.

Cum Gratia, & Privilegio Sacræ Cæs. Majest.
Et facultate Superiorum.

DILINGÆ,

Typis, & Sumptibus JOAN. CASPARI BENCARD, Bibliopolæ Academici.

Per JOANNEM MICHAELEM SPÖRLIN.

ANNO M. DC. LXXIX.

is;
ria
od
æ-
i)

NSI, ET OR,
Æ CURIS,

CHANAANITIDIS,

Quæ vulgò etiam

TERRA-SANCTA,

Seu

PROMISSIONIS,

&

PALÆSTINA,

nominatur,

Brevis, & Compendiaria,

TOPOTHESIA;

Secundùm Regiones, ac Tribus, expressa.

CAPUT I.

Occasio, consilium, ac distributio, Scripti.

Uo tempore, locóque, SAULIS, Israëlitarum Regis, acta militaria Ruinámque describebam (id, quod ante biennium jam, ac siquid est ulterius, præ-

ſtiti) majoris rerum lucis gratiâ, nobiliúmque nonnullorum Hiſtoriæ ſcriptorum exemplô provocatus: medio propemodum illius Ruinæ corpori, Regni Terrarúmque, quas Sauli Deus, ac Davidi, regendas commiſerat, Deſcriptionem, cum finitimis earum regionibus, inſerüi. Poſtquam autem, ſicut ſcribenti priùs mihi labor inter manus, ſic poſtea volumen inter typos, ac prælum, plus juſtô viſum eſt accreviſſe; mutavi propoſitum: contentúsque tunc, PALÆSTINÆ TOPOTHESIAM polliceri; promiſſi ſolutionem in tempus ac locum alium aptiorem, diſtuli. Viſus eſt autem hic demum locus, & hoc tempus, aptiſſimum. Quô proinde, quod pollicitus ſum, ecce, repræſento: ſeriùs fortaſſe nonnemini, quàm, oportuiſſe, videri poſſet iis; qui jam à principio rerum Saulis, *Terræ-Sanctæ* cognitionem deſiderâſſent: quippe, jam tum occurrente crebrâ locorum illius mentione. Sed, mediusfidius! ſi neceſſaria tunc fuerat aliquantò penitior Chanaanitidis regionis peritia: nónne propemodum ejuſdem, ac pæne majoris cujuſdam, neceſſitatis fuiſſet, Decade jam Secundâ: Ruina præſertim Chananæorum Regum, & Abimelechi, Siſaræ, Gazensiſque gentis,

gentis, ac Philisthææ? Ne dicam hîc: etiam Sallustio, Jugurthini belli compositori; post multa jam, de Micipsa, filiis Micipsæ, Jugurtha, Numidiáque, memorata; tum deniq; tempus esse locúmque visum, Africæ describendæ. Cornelius quoque Tacitus, cùm in Annalibus suis assiduus sit Germanicarum rerum expositor: Germanicarum tamen regionum & consuetudinum, nec uni quidem Annali libro picturam inseruit; sed scriptô, penitùs à cæteris abscisô, tradidit: credo, quò liberiùs tranquilliúsque, cæterarum rerum velut turbîs exsolutus, illi postea soli curæ sese totum impénderet. At mihi, nec Crispi Sallustii brevitatem in Africa suâ, nec Taciti mentem & institutum in *Germaniæ moribus*, amplecti cogitanti; mediâ quadam, brevitatem inter, ac prolixitatem, viâ gradi placet: eóque styli temperamento, prosequi *Palæstinam*; ut, prætermissîs gentium illarum *institutîs*, regiones, ac *loca*, nec Omnia consecter, nec Omnia prætercam. Quorum posterius, mihi non permittit, ipsa, quam dixi, rerum necessitas, historiæque lux: alterum autem, nemo, nisi delirus, à me requirat; post Strabonem præsertim, exactè *pleraque*, póstque Christianum Adrichomium, *universa* singillatim, descriptione complexum.

Satis igitur, supérque nobis fuerit; regionum, urbiúmque nominatiorum, superficiem percursantibus; lineas potiùs, quàm tabulas imaginésque plenas, exsequi. Cùm præterea vulgò, *quisquis bene distinguit, bene quoque docere*, cenleatur: omnium primò Chanaanitidis *universalem* quandam disponendam mihi *Topothesiam* esse, consultum duxi; finibus illîs, ac regnîs, & populîs, qui passim ad omnia latera Chanaanitidem circumstant; per circuitum appositîs: ut indè, non modò, quàm latè Saules, ac David, dominati; sed etiam quàm diffusè, vicinorum armîs infestati fuissent, eluceret. Quoniam verò *Tribuum* quoque, Sacris in Codicibus, assidua nobis memoria recurrit: nec universis statim æquè compertum erat, quam unaquæque *Tribus*, Palæstinæ partem, è *funiculo* designationéque Dei, per Josuam, insedisset: etiam hujc caligini rudiorum, accendendam esse qualemqualem lampadem, operæ pretium existimavi: singularum *Tribuum*, non *omnibus* (quis enim id Stoicus, in hac Instituti nostri Summâ, compendióque, postularet?) sed, *consideratione dignioribus*, oppidîs, urbibus, ac montibus, amnibúsque, strictim insertis. Quæ prætermissa sunt; ex

uni-

Caput I.

universali, quam diximus, expositione Chananitidis, ut peti possent; in promptu propatulóque posuimus. Cùm autem hæc omnia (velut in superioribus meminimus) adhinc bienniô, sic non modò descripsissemus, sed etiam, In *Regiones* hinc; illinc autem, In *Tribus*, divisissemus: videri cujpiam potuimus; rem novam, & exoticam fecisse: quin & superfluam, pænéque Battologicam: ut qui, percensione *Tribuum*, assiduò repetere loca nonnulla, vel urbes, compelleremur; quæ tamen in *Oecumenicam* jam illam, ac nempe priorem, Consignationem præintrâssent. Sed hi videlicet tales, primò quidem non vident; In priore, nec quæsitum aliud, nec propositum fuisse nobis: quàm, ut ostenderemns Regni Chanaanitidis, quale quantúmque Saulis ac Davidis temporibus extitit, amplitudinem, atque spatia. Deinde, non aliter, sinè lectoris confusione, Judææ, Samariæ, Galilæarum, Philisthæorum, ac cætera Regna, proponi posse; nisi pariter, nominatîs, ubi res fert, memorabilioribus eorum urbibus, fluviis, atque locîs. In posteriore verò, quæ *Tribuum* est, enarratione; liquidiùs haud posse Regni Davididarum, sub Roboamo, scissuram Imminutio-

Caput I.

nutionémque, sub oculos constitui: nisi *Tribuum-Duodecim* (quarum, non plures duabus, Davidicæ domûs in obsequio manserunt) distinctô numerô, serieque, tanquam in apricum productâ; velutíque per campos suos ac montes expansâ. Sic, ad unum Oculi nictum, patet: quantillum Roboamus, ac posteri, retinuerint; quantum, exadversum, amiserint. Verùm, utcùnque consilium hoc nostrum accipiatur: gavisus sum postea meum Solius id non esse; sed & alios idem mecum, me penitùs ignorante, vidisse. Cùm enim hanc ipsam, cuj prœloquor, *Topothesiam*, jamjam prælo, formísque typicis, adornarem: hujus ipsius anni Januariô (qui millesimus, sexcentesimus, quinquagesimus nonus, à Christo nato, currit) ecce, munere V. Clarissimi, *Nicolai Rittershusii*, Tractatum accipio Chorographicum nonnullarum Asiæ Provinciarum, auctore Viro, pariter Clarissimo, *Bartholdo Nihusio* (nobis jam ante septennium, tempore Comitiorum Imperialium, Ratisbonæ nosci cœptô) nuperrimè juris publici factum. Eum ego cùm sinè mora perlegissem: libenter, præter alia non pauca, pereruditè passim dissertata; *capite Quinto*, quod est, *De Palæstina*,

na, vidi, non ferè diverſam à me deſcribendi viam ingreſſum. Poſtquam enim de Palæſtina, ſeu Terrâ Sanctâ, paginis tribus *generatim* eſſet locutus: & Chananæam, in Regiones ac regna ſua; montes item, lacus, ac fluvios, partitus: paragraphô deinceps octavô, prorſus unius mecum, in hoc, mentis & conſilii; *Palæſtinæ Diviſionem* (inquit) *aliam, in Duodecim Tribus Iſraëlis, eſſe. quam ſe*, dicit, *excuſſurum*. quod & deinde præſtat, *Singulas* per ſeriem obeundo *Tribus*: & ab Asere, quæ, cum Nephthalæa, prima Tribuum ſeſe, Septentrionem versùs, offert; excutiendi principium ſumendo. Sed vix intereſt: ab *Aſerêne* quis, & *Aquilonum* plagîs; an, ab *Iuda*, Simeonéve, quæ Tribus duæ proximè *meridiem* adjacent, locorum poſituras, & enumerationem, ordiatur: cùm & Sol ipſe, ſuîs in *Solſtitiis*, haud minùs ordinatè curſus ſuos à *Tropico Capricorni* (qui Meridiei magìs objacet) quàm à cingulo *Cancri*, quod ad Boream recedit, ſtatìs anni menſibus inchoët. Et alioquin; ne ſemper idem ſcribendi narrandíque tenor lectorem delaſſet; progrediendi *Varietas*, etiam hîc, *oblectationi* ſervire poſſit. Niſi fortè (quod Adrichomio, juſtas ob cauſſas, placuit) à principio ſtatim propoſitum deſcriptori ſit; in

enumerandis Tribubus, *Elementorum* potiùs *litterariorum*, quàm naturalis locorum sitûs, ordinem seriémque sequi. Quod nostri tamen, nec instituti fuit unquam; neque consilii. Quod porrò doctissimus etiam *Nihusius*, quem suprà laudavi; post Pomponium Melam, vidit; ingenuéque præ se tulit: & ipsa tractandæ *Topothesiæ* ratio secum affert; *Impeditum id genus operis, & facundiæ minimè capax*, esse (*A*): confiteri cogor, & ego; rerum experimentô doctus: juxtáque mecum, nimiô plus delicatus, lector experietur. Difficilis est, etiam in *terra Promissionis*, olim licèt cultissimâ, styli diserti cultura, loca regnáque descripturo: nec, ut in humo, lacte melléque fluidâ, tantum amœnitati deliciísque sermonis; quantum labori, sterilitatíque profluentis eloquentiæ, loci relinquitur. Putes; non unam Chanaanitidis particulam, sed ipsam totam quantam, esse *Trachonitidem*: hoc est, asperam, saxosam, salebrosam, concisam. denique propter *locorum* (unde *Topothesiam* quoque nominare placuit) conglobata nomina, laciniam veriùs; quàm textum, ac telam ornatam, in hac aspicias. Ad summam: Plus, in hujus generis Opusculis, operis ac sudoris; quàm gratia-
rum,

Caput I.

rum, ac voluptatis, est: plus utilitatis denique, quàm splendoris; nec ad *aures* talia, sed ad *mentem* cognitionémque, sunt. Id quod & in Strabone sæpius, & in Marianæ rerum Hispanicarum initiis, quin & in libro Josuæ, post Duodecimum caput, ad usque Vicesimum Secundum, experiaris. Quare, vel prætereunda talia penitùs; vel, si pellegantur, devoranda, suîs cum fastidiis, erunt. Ideò seorsum quoque libellum hunc statuimus; ut ad lectoris arbitrium, salvo cætero Decadum corpore, staret: tanquam, extra bellicas acies, ad incerta subsidiorum, & casuum, miles honorarius. UT autem universa *Chanaanitis* hæc nostra, non *planior* modò, sed *conspectior* quoque, foret: *tabellas* apponere *Chorographicas*, placuit: alteram quidem *Regnorum*, ac Regionum; *Tribuum*, alteram. Et illam quidem, jam antehac, id est, ante septemdecim plus minùs annos, inter cæteras tunc exercitationes meas Geographicas, ad Graduum quoque rationes ac dimensiones, expresseram: manu quidem *calamóque meô*, sed *auctoritate priorum*, & in ea scientia peritissimorum; Stellæ Sigenatis, Ortelii, cæterorúmque. Sed ità tamen in eo laboraveram; ut aliquid subinde, tametsi

rs,
ria
od
æ-
i)

INARUM

68

MONS
SA
N
US
Syri
a
Amorrai
Damascus.
YRIA.
Versus
Pars Arabia Edica
SABÆA Pars.
Oriens

Pa-
læstinæ.
Arabiarum
ac
PHOENI-
CIAE.
BREVIARI-
UM
Chorogra-
phicum.

33
32
31
30

68

ENSI, ETOR,
IÆ CURIS.

CHANAANITIDIS,

Quæ vulgò etiam

TERRA-SANCTA,

Seu

PROMISSIONIS,

&

PALÆSTINA,

nominatur,

Brevis, & Compendiaria,

TOPOTHESIA;

Secundùm Regiones, ac Tribus, expressa.

CAPUT I.

Occasio, consilium, ac distributio, Scripti.

Uo tempore, locóque, SAULIS, Israëlitarum Regis, acta militaria Ruinámque describebam (id, quod ante biennium jam, ac siquid est ulterius, præ-

 stiti)

ſtiti) majoris rerum lucis gratiâ, nobiliúmque nonnullorum Hiſtoriæ ſcriptorum exemplô provocatus: medio propemodum illius Ruinæ corpori, Regni Terrarúmque, quas Sauli Deus, ac Davidi, regendas commiſerat, Deſcriptionem, cum finitimis earum regionibus, inſerüi. Poſtquam autem, ſicut ſcribenti priùs mihi labor inter manus, ſic poſtea volumen inter typos, ac prælum, plus juſtô viſum eſt accreviſſe; mutavi propoſitum: contentúſque tunc, PALÆSTINÆ TOPOTHESIAM polliceri; promiſſi ſolutionem in tempus ac locum alium aptiorem, diſtuli. Viſus eſt autem hic demum locus, & hoc tempus, aptiſſimum. Quô proinde, quod pollicitus ſum, ecce, repræſento: ſeriùs fortaſſe nonnemini, quàm, oportuiſſe, videri poſſet iis; qui jam à principio rerum Saulis, *Terræ-Sanctæ* cognitionem deſiderâſſent: quippe, jam tum occurrente crebrâ locorum illius mentione. Sed, mediusfidius! ſi neceſſaria tunc fuerat aliquantò penitior Chanaanitidis regionis peritia: nónne propemodum ejuſdem, ac pæne majoris cujuſdam, neceſſitatis fuiſſet, Decade jam Secundâ; Ruina præſertim Chananæorum Regum, & Abimelechi, Siſaræ, Gazensíſque gentis,

gentis, ac Philisthææ? Ne dicam hîc: etiam Sallustio, Jugurthini belli compositori; post multa jam, de Micipsa, filiis Micipsæ, Jugurtha, Numidiáque, memorata; tum deniq; tempus esse locúmque visum, Africæ describendæ. Cornelius quoque Tacitus, cùm in Annalibus suis assiduus sit Germanicarum rerum expositor: Germanicarum tamen regionum & consuetudinum, nec uni quidem Annali libro picturam inseruit; sed scriptô, penitùs à cæteris abscissô, tradidit: credo, quò liberiùs tranquilliúsque, cæterarum rerum velut turbîs exsolutus, illi postea soli curæ sese totum impénderet. At mihi, nec Crispi Sallustii brevitatem in Africa suâ, nec Taciti mentem & institutum in *Germaniæ moribus*, amplecti cogitanti; mediâ quadam, brevitatem inter, ac prolixitatem, viâ gradi placet: eóque styli temperamento, prosequi *Palæstinam*; ut, prætermissîs gentium illarum *institutîs*, regiones, ac *loca*, nec Omnia consecter, nec Omnia prætercam. Quorum posterius, mihi non permittit, ipsa, quam dixi, rerum necessitas, historiæque lux: alterum autem, nemo, nisi delirus, à me requirat; post Strabonem præsertim, exactè *pleraque*, póstque Christianum Adrichomium, *universa* singillatim, descriptione complexum.

Satis igitur superque nobis fuerit; regionum, urbiúmque nominatiorum, superficiem percursantibus; lineas potiùs, quàm tabulas imaginésque plenas, exsequi. Cùm præterea vulgò, *quisquis benè distinguit, bene quoque docere*, cculeatur: omnium primò Chanaanitidis *universalem* quandam disponendam mihi *Topothesiam* esse, consultum duxi; finibus illis, ac regnis, & populis, qui passim ad omnia latera Chanaanitidem circumstant; per circuitum appositis; ut indè, non modò, quàm latè Saules, ac David, dominati; sed etiam quàm diffusè, vicinorum armis infestati fuissent, eluceret. Quoniam verò *Tribuum* quoque, Sacris in Codicibus, assidua nobis memoria recurrit: nec universis statim æquè compertum erat, quam unaquæque *Tribus*, Palæstinæ partem, è *funiculo* designationéque Dei, per Josuam, insedisset: etiam hujc caligini rudiorum, accendendam esse qualemqualem lampadem, operæ pretium existimavi: singularum *Tribuum*, non *omnibus* (quis enim id Stoicus, in hac Instituti nostri Summâ, compendióque, postularet?) sed, *consideratione dignioribus*, oppidis, urbibus, ac montibus, amnibúsque, strictim insertis. Quæ prætermissa sunt; ex *uni-*

universali, quam diximus, expositione Chanaanitidis, ut peti possent; in promptu propatulóque posuimus. Cùm autem hæc omnia (velut in superioribus meminimus) adhinc bienniô, sic non modò descripsissemus, sed etiam, In *Regiones* hinc; illinc autem, In *Tribus*, divisissemus: videri cuipiam potuimus; rem novam, & exoticam fecisse: quin & superfluam, pænéque Battologicam: ut qui, percensione *Tribuum*, assiduò repetere loca nonnulla, vel urbes, compelleremur; quæ tamen in *Oecumenicam* jam illam, ac nempe priorem, Consignationem præintrâssent. Sed hi videlicet tales, primò quidem non vident; In priore, nec quæsitum aliud, nec propositum fuisse nobis: quàm, ut ostenderemns Regni Chanaanitidis, quale quantúmque Saulis ac Davidis temporibus extitit, amplitudinem, atque spatia. Deinde, non aliter, sine lectoris confusione, Judææ, Samariæ, Galilæarum, Philisthæorum, ac cætera Regna, proponi posse; nisi pariter, nominatîs, ubi res fert, memorabilioribus eorum urbibus, fluviis, atque locîs. In posteriore verò, quæ *Tribuum* est, enarratione; liquidiùs haud posse Regni Davididarum, sub Roboamo, scissuram Immi-

putionémque, sub oculos constitui: nisi *Tribuum-Duodecim* (quarum, non plures duabus, Davidicæ domûs in obsequio manserunt) distinctô numerô, seriéque, tanquam in apricum productâ; velutíque per campos suos ac montes expansâ. Sic, ad unum Oculi nictum, patet: quantillum Roboamus, ac posteri, retinuerint: quantum, exadversum, amiserint. Verùm, utcunque consilium hoc nostrum accipiatur: gavisus sum postea, meum Solius id non esse; sed & alios idem mecum, me penitùs ignorante, vidisse. Cùm enim hanc ipsam, cuj prælo-quor, *Topothesiam*, jamjam prælo, formísque typicis, adornarem: hujus ipsius anni Januariô (qui millesimus, sexcentesimus, quinquagesimus nonus, à Christo nato, currit) ecce, munere V. Clarissimi, *Nicolai Rittershusii*, Tractatum accipio Chorographicum nonnullarum Asiæ Provinciarum, auctore Viro, pariter Clarissimo, *Bartholdo Nihusio* (nobis jam ante septennium, tempore Comitiorum Imperialium, Ratisbonæ nosci cœptô) nuperrimè juris publici factum. Eum ego cùm sinè mora perlegissem: libenter, præter alia non pauca, pereruditè passim dissertata; *capite Quinto*, quod est, *De Palæsti-*

nâ, vidi, non ferè diversam à me describendi viam ingressum. Postquam enim de Palæstina, seu Terrâ Sanctâ, paginis tribus *generatim* esset locutus: & Chananæam, in Regiones ac regna sua; montes item, lacus, ac fluvios, partitus: paragraphô deinceps octavô, prorsus unius mecum, in hoc, mentis & consilii; *Palæstinæ Divisionem* (inquit) *aliam, in Duodecim Tribus Israëlis, esse. quam se*, dicit, *excussurum*. quod & deinde præstat, *Singulas* per seriem obeundo *Tribus*: & ab Asere, quæ, cum Nephthalæa, prima Tribuum sese, Septentrionem versùs, offert; excutiendi principium sumendo. Sed vix interest: ab *Aserêne* quis, & *Aquilonum* plagîs, an, ab *Iuda*, Simeonéve, quæ Tribus duæ proximè *meridiem* adjacent, locorum posituras, & enumerationem, ordiatur: cùm & Sol ipse, suîs in *Solstitiis*, haud minùs ordinatè cursus suos à *Tropico Capricorni* (qui Meridiei magis objacet) quàm à cingulo *Cancri*, quod ad Boream recedit, statis anni mensibus inchoët. Et alioquin; ne semper idem scribendi narrandíque tenor lectorem delasset; progrediendi *Varietas*, etiam hîc, *oblectationi* servire possit. Nisi fortè (quod Adrichomio, justas ob caussas, placuit) à principio statim propositum descriptori sit; in

enumerandis Tribubus, *Elementorum* potiùs *litterariorum*, quàm naturalis locorum sitûs, ordinem seriémque sequi. Quod nostri tamen, nec instituti fuit unquam; neque consilii. Quod porrò doctissimus etiam *Nihusius*, quem suprà laudavi, post Pomponium Melam, vidit; ingenuéque præ se tulit: & ipsa tractandæ *Topothesiæ* ratio secum affert; *Impeditum id genus operis, & facundiæ minimè capax*, esse (*A*): confiteri cogor, & ego; rerum experimentô doctus: juxtáque mecum, nimiô plus delicatus, lector experietur. Difficilis est, etiam in *terra Promissionis*, olim licèt cultissimâ, styli diserti cultura, loca regnáque descripturo: nec, ut in humo, lacte melléque fluidâ, tantum amœnitati deliciísque sermonis; quantum labori, sterilitatíque profluentis eloquentiæ, loci relinquitur. Putes; non unam Chanaanitidis particulam, sed ipsam totam quantam, esse *Trachonitidem*: hoc est, asperam, saxosam, salebrosam, concisam. denique propter *locorum* (unde *Topothesiam* quoque nominare placuit) conglobata nomina, laciniam veriùs, quàm textum, ac telam ornatam, in hac aspicias. Ad summam: Plus, in hujus generis Opusculis, operis ac sudoris; quàm gratiarum,

Caput I.

rum; ac voluptatis, est: plus utilitatis denique, quàm splendoris; nec ad *aures* talia, sed ad *mentem* cognitionémque, sunt. Id quod & in Strabone sæpius, & in Marianæ rerum Hispanicarum initiis, quin & in libro Josuæ, post Duodecimum caput, ad usque Vicesimum Secundum, experiaris. Quare, vel prætereunda talia penitùs; vel, si pellegantur, devoranda, suîs cum fastidiis, erunt. Ideò seorsum quoque libellum hunc statuimus; ut ad lectoris arbitrium, salvo cætero Decadum corpore, staret: tanquam, extra bellicas acies, ad incerta subsidiorum, & casuum, miles honorarius. Ut autem universa *Chanaanitis* hæc nostra, non *planior* modò, sed *conspectior* quoque, foret: *tabellas* apponere *Chorographicas*, placuit: alteram quidem *Regnorum*, ac Regionum; *Tribuum*, alteram. Et illam quidem, jam antehac, id est, ante septemdecim plus minùs annos, inter cæteras tunc exercitationes meas Geographicas, ad Graduum quoque rationes ac dimensiones, expresseram: manu quidem *calamóque meô*, sed *auctoritate priorum*, & in ea scientia peritissimorum; Stellæ Sigenatis, Ortelii, cæterorúmque. Sed ità tamen in eo laboraveram; ut aliquid subinde, tametsi

Caput I.

tametsi desiderarem, temerè nihilominus mutandum, haud existimarem; quòd pro comperto crederem, &, *In Sua cujque credendum arte* potiùs esse, quàm cavillandum: & Neminem facilè, qui famæ Veritatíque serviat, sine certis sibi rationibus, aliquid adstruere. Si quid igitur (ut facilè fiet) alicuj, vel hîc, vel illic, improbatum fuerit: id non modò tabellarum contractissimo spatio (quod, omnia poni, non permittit) sed Geographorum etiam, fluctuanti, suas per opiniones ac sententias, diversitati, tribuendum putet. Cùm autem complures, Sacrorum præsertim voluminum studiosi, Sacerdotésque, *Palæstinæ Breviarium* Opticum, etiam secundùm TRIBUS Israëlis Duodecim, quod manu teneri, quódque circumferri, vel Biblicis inseri libris posset, efflagitarent: his ipsis, quibus hæc edebam, diebus, etiam TRIBUUM Tabellam, festinante quidem pennâ, sed præmeditatis tamen curis, elaboravi: chalcographóque, quantacunque fide per absentiam Auctoris posset, exprimendam scalprô, transmisi. Deductæ sunt autem plerumque Tribuum regiones, Sortiúmque *funes*, ad usque *Mediterranei maris* littus: non, quòd ea loca, vel semper, vel

Caput I.

vel omnia, possederint Israëlitæ: sed, quòd eorum nonnulla quandoque Reges Hebræorum aliqui, bellô subacta, sui juris effecerint; &, quæ sub jugum non misêre, sic tamen cominus aspexerint: ut, licèt *In Re* fortasse *jus* perpetuò non haberent, *Ad rem* tamen, habere se scirent; quippe, quibus dictum jam olim sit: *Omnis locus* (Promissæ terræ) *quem calcaverit pes vester, vester erit. A deserto* Pharánis, *à monte Libano, necnon ab Euphrate, magno flumine, termini* gentis *Israëlitarum erunt, ad Occiduum usque mare.* (*b*) Non fuerunt autem! Quid hoc ad Promissorem Deum? Concessionis, ac liberalitatis Divinæ fuit; Hæreditatem offerre, donare, propriam eis facere: Torporis autem humani; nec adire datam, nec in ea *pedem ponere* (*c*) calcatorem. Nos ergo *Tribuum* illarum *funiculos* ad Occidentem extendimus, eousque, quò *Jus* eorum ambulavit; *Juris* autem *usus*, ire detrectavit. Jam autem descriptionem ipsam, rejectis tricis, aggrediamur.

AVCTO-

Caput I.

AUCTORES.

(A) *In Tractatu Chorographico. paginâ 35.* (b) *Deuteron. XI. v. 24.* (c) *Hoc est*, Possidere. *Possessio enim dicitur, quasi Pedis, aut Pedum-Positio. l. 1. in princ. de acquir. poss.*

CAPUT II.

Quò

PALÆSTINA

Generatim, ac secundùm Regiones, atque Regna, percurritur.

PALÆSTINÆ

FINES, LIMITES,

SPATIUM.

TERRARUM igitur illa Regio, quæ CHANAANITIDIS, quondam, ex incola Chanaano, posterísq; Chananæis: è Philisthæis, PALÆSTINA; postmodum etiam TERRA-PROMISSIONIS, dici cœpit:

Caput II.

cœpit; Hebraicâ loquendi consuetudine; sic paullatim, apud plerosque Sacrorum tractatores, appellationis hujus possessionem sibi stabilivit: ut id nominis, quasi propriam quandam sui notam, invaderet, atque retineret. Id accidit ex eo; quòd à DEO *Patriarchis* illis tribus, primis Israëlitarum progenitoribus, PROMISSA; postea, quasi *pollicitationis* cujusdam, & ideò *Debiti*, jure, posteris eorum obvenerit. Ea Regio, Syriam, tum à Septentrionibus; tum, ab æstivo Solis ortu, vicinam aspicit. Quocirca, tantò libentiùs, & ipsa *Syriæ Provinciis* adscripta, multò pòst, ab Romanis, illius subjugatoribus, eique contributa, fuit. Hæc, si *Libani* quoque montis tractum, & *Idumæam* (uti par est) ei sociemus: (*A*): ab gradu cœli trigesimo primo propemodum, ultra quartum ac trigesimum, à *Meridiana* plaga porrigitur in *Septentriones*. Et includitur, illinc quidem, solitudine, quam *Pharanæi* montes efficiunt; ac prævallatur Ægypti principiis: hinc autem, id est, ad Boream, & Aquilones, regione *Chalcidis* (quæ Libani montis radicibus ulterioribus adjacet); ac parte Syriæ Damascenæ, finitur. Ab Occidente verò Sole, *marî*; quod Sacræ litteræ *Magnum*, ad discrimen

Caput II. Maris

Maris *Galilæi*, *Mortuíque* nominant; nos autem *Mediterraneum*, Phœnicium, ac Cyprium, appellamus, vallatur. Ab Ortu denique Solis, partim Cœle-Syriæ procursu; partim Arabiæ tripartitæ montibus, urgetur. Chanaanitidis porrò *Longitudo*, quæ secundùm maris magni littus *obliquô* flexu procurrit à Syriæ finibus, ad lacum usque Sirboníten, Ægypto propinquum; è Tilemanni Stellæ, Gerardíque Mercatoris, solertî descriptione, spatiìs extenditur, ultra vulgi fidem & opinionem, ingentibus. At verò *contractior* aliquantô CHANAANITIDIS ea regio, quæ, tam nunc, quàm olim, TERRÆ SANCTÆ titulô gaudebat; à *Paneade*, seu Cæsarea Philippi, *Bersabéam* usque (locum, & urbem, deserto Pharanis oppositam) *longitudinis* spatium *Sexaginta septem* ferè *leucarum* explet: quarum viæ mensurarum, singulæ censentur *unius horarii* temporis solidô decursu. *Latitudo* verò, multîs in locîs inæqualis: à mediterranei maris littoribus, ad plagam Orientis, ac Jordanis citeriores ripas; alibi quidem *sexdecim*, alibi verò, quà vel maximè diffunditur, *leucarum octodecim*, amplitudinem obtinet. Cujus tamen *Latitudinis* spatium, haud paullò majus est: si, quem-

Caput II.

quemadmodum debet, Jordane superatô, *transamnanam* quoque regionem, ad Ortum Solis, quousque possessa quondam ab Hebræis erat, complectatur. Nam pòst, irâ Numinis infusi terris illis, barbari, *profanam* fecêre coloniîs suis, ac moribus, Regionem; quæ *Sanctorum* priùs, ac SANCTA, fuerat.

PALÆSTINÆ

Torrentes, Amnes, Rivi, Lacúsque, nominatiores.

CÆterùm *Aquîs*, utcunque frequentibus, *Chanaanítis* terra perluitur. Sed primùm quidem, admodum inæqualiter; quippe, *Galilæarum* utrâque passim *fontibus*, aut *rivîs*, undosiore: cùm *Samaria* tamen, ac *Judæa*, ferè *cisternîs*, & exceptîs cœlô liquoribus, vivere cogantur. Deinde, quibus terris undas natura, vel naturæ conditor, indulserunt; eæ plerumque, *torrentes* tantummodo, temporariæque, sunt. quod aquarum genus, de montibus hinc indè decurrens; colliquefactîs vernô, vel æstivô, calore, rupium Alpiúmve celsiorum nivibus: aliâs quidem augetur, ac mox tamen decrescit;

Capus II.

ſcit; interdum autem & in ſiccum redigitur: nudîs duntaxat alveorum lapillis & arenis, ad hominum pecorúmque ſitim exercitandam, relictîs. Quare, nec adversùs hoſtem, hi tales profluentes, fidi ſatìs, ac durabiles ſuis accolis, obices eſſe poſſunt; nec exercituum, in penuria potûs, aviditatem explere: prout anni fert tempus, aut exundantibus alveîs, aut exhauſtîs. Ii ſunt autem ferè *Torrentes*, in ea Chanaanitide; quæ ventos, Africum, & Auſtrum, excipit. *Flumen* tenue, nullóque prætetea nomine proprio; niſi, quòd, ab Ægypti vicino veſtibulo, TORRENS-ÆGYPTI, vulgò dicatur: è deſerti-Pharanæi, quà Septentrionibus objacet, extremis rupibus ebullit; & in mare ſe mediterraneum evolvit. Poſt hunc *Torrentem*, alii plures: ut, *Beſor* (quem & Boſorem quidam appellant) qui ſecùs, *Geraræ* quoque *torrens* dici ſuevit; ab urbe terráque nominis iſtius, quam terram urbémque præterlabitur. Is, è montibus *Sejriis*, qui Judæam & Idumæam interſecant, exoritur: ſicut item *Sorécus* torrens, è montanis Judææ jugîs. *Gaas* præterea; nomen ex eo Samariticæ ditionis monte trahens, ex quo ſuas etiam undas haurit. Quô, diffuſior aliquantô, ſpatioſiórque; ſicuti

Caput II.

tuti situ loci, & sic & dignitate rerum illic gestarum, ab Austro tendentibus in Aquilones, *prior* occurrit: *Torrens* quidam alius, Philistinorum per terras fluens; & in *mare* se *magnum* exonerans. Hic, è *Judaea*, quae dicuntur, *Montanis* scaturiens, flexu multiplici, tum alia *Danitarum* nominatiora loca, tum *Vallem* quoque *Terebinthi* Judaicam, lambit, ac perluit: cujus etiam ex alveo *quinque lapides illos*, quibus *Goliathum* gigantem prostravit, adolescens *David* delegit: & ex *aqua*, belli petivit arma, quae de *ferrariis* alii petiissent officinis. (*b*) Omnes igitur hi, quos nominavi, *profluentes*, in mare, quod inter Europam Asiámque minorem, & Africam, fluit, egeruntur. A *Septentrionibus* autem, è radicibus *Libani* montis, quà Syriam is à dorso spectat, *Rivus* ille, sacris voluminibus haud incelebris, scaturit: qui *Fontis-Hortorum* nomine circumfertur; propterea, quòd aquis suis frigidis atque dulcibus, quidquid, Libanum inter ac Tripolim, pomariorum est, riget & opimet. Idem quoque, tum in alios alibi minores, tum potissimùm *tres* in rivos *grandiores*, se scindens; cùm impetu cæteroquin ingenti quondam (*c*) erumperet è scatebra primâ, móxque concursu rivulo-

Caput II.

rum complurium oppidò cresceret : *senis* tamen *diebus* evanescens, *septimâ* quáque tandem luce, quæ *Sabbatum* Hebræis est, suis restitutus undis, ac cursui; plenissimô, sicut antè sueverat, alveô provolvebatur. Quare *Sabbatici fluminis* nomen, apud gentem *Sabbatariorum*, invénit. Sed hic quidem fluvius, quantô longiùs procedit, tantò magis Libanum, ac Terram Chanaanitida, quasi fugit: in Syriam, ejúsque mare, deflectens. At ex ejusdem Libani radicibus citimis, è diverso, prolapsus amnis *Eleutherus* (quasi *Liberum Ingenuúmque* diceres) aliam penitùs fluendi viam ingressus; per *Aseræ Tribûs* partem magnam, pérque *Phœniciæ* principia, cursu prorsus obliquatô, Zephyrónotum versùs: inter *Antilibanum* tandem, Montésque, Tyrum Antiquam spectantes, in mare Phœnicium elabitur. Celebris hic, utcunque, terris suis, est amnis. At, ab *Ortu* Solis, *Torrentes*, amnésque, longè superioribus celebriores, per Transamnanam potissimùm, incedunt. *Hierómace*; de quo torrente dictum superiùs est; cùm Saulis, adversùs Ammonitas, castra præliúmque referremus. *Iabócus* item; quem, ignotiorem priùs, *Iacobus* olim, *patriarches*, illâ memorabilî suâ cum

An-

Caput II.

Angelo luctâ, suorúmque providô trajectu, nobiliorem fecit. Horum torrentium uterque, Galaaditicorum è montium jugîs enascitur. Post hos (ut obscuriores prætercam) ARNON, torrens, ingenti riparum, ad quas alliditur, pulsu; largis aquîs: nullíque præcedentium, suî famâ, secundus. Hic, de cognomine sibi petrâ prosiliens, lacum, haud procul origine suî, molítur; & aquîs tam uberibus implet: ut eum, propter amplitudinem, Hebraica loquendi consuetudo, MARE, cognomentô *Iázeris*, dignata sit. Fluvius ipse, stagnum hoc eluctatus; post varios, ac prolixos, aquarum flexus, in *Lacûs* tandem *Asphaltítæ* gremium sese deponit. Eundem autem hunc Lacum, & ZAREDUS, torrens alius, ab eádem Orientis plagâ decurrens; mediô ferè littoris Asphaltitici tractu, subit. Et hi quidem, ad *Solis ortum* pertinentes, *Terræ Sanctæ* fluvii, rivíque, sunt. Ad *Occasum* autem, nec pauciores sunt, nec ignobiliores (utì terrarum illarum captus est) amnes. JEPHTAEL, per sui nominis *Vallem*, è monte Phœniciæ denatans: ac præter *Canam* illam labens; quam *Servator* postea noster, è fontana creatô vinô, celebrem effecit. Torrens alius, nomine magìs, quàm

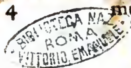
Caput II.

undis, destitutus; è montibus Ephraimæis, cursu transverso, spatiatur, illô, quem Mageddæum dicunt, campô: donec *Cisoni* se tandem, ac per hunc, mari magno, confundat. Ipse quoque CISON, amplissimus; ac, siquis alius regionum illarum, exceptò *Jordane*, spatium ingens percurrens: duo maria, *Galilæum*, ac *Mediterraneum*, influxu suo defluxúque, committit; dum, ex illo procurrens, in istud tandem irrumpit. Præter hos, alius quoque Rivus, aquarum copiâ, quàm progressûs longitudine, major; & ipse quoque per expertem certi nominis alveum incedens: ab extremo montium Ephraimæorum, quà meridiem hi respiciunt, evolvitur. Is denique, priùs, quàm Mare Magnum intret, *Insulam* etiam, in circuli figuram, efformat; urbis inclytæ capacem: quæ, *Capharsalama* quondam, postea nomen est *Antipatridis* adepta. Cæterùm *Antipatridos* hanc *Insulam*, amœnitate geminatâ, *nemus* etiam, arbore multâ fructúque variô lætum, circumvestit: ne solâ gloriaretur urbe delicatus iste rivus. At verò *Mediterranea* Terræ-Sacræ plaga, quà latitudine suâ propiùs Orientem accedit: præter *Cedrona* torrentem, *Jerosolymorum* mœnia præterlabentem; tota,

Caput II.

ta, quantacunque de Septentrionibus in Austrum procurrit, JORDANE gaudet: amne, *longô* magis, quàm ripis *latè* distantibus extensô. Claret is undîs, haud quaquam tam perspicuis, ac limpidîs; quàm, per terrarum *Christianum* orbem, famosîs, atque sanctîs: ob quas esse consuevit in æstimatione magnâ. FLUVIUS hic (& non tantùm, ut plerique cæteri Chanaanitidis, TORRENS) de gemino bipartiti nominis sui fonte, sub ipsis Libani radicibus (sicut & in *Ruina Pentapoleos* subindicatum est) enascitur. quorum JOR, *Orientem*; DAN, *Occiduum* Solem, habet viciniorem. Prosiliens autem ex his, quas dixi, scatebrîs; nec multò pòst, utriusque fontis in unum misto Rivô, consociatus; in Ortum primò Solis, moderatô transversóque flexu, molitur cursum: brevíque deinceps terræ decursô spatio, *Stagnum* inchoat; quod AQUAS MEROMÆAS appellant. de quibus aliquid, in *Ruina* quoque *Sisaræ*, curarum nostrarum Alterâ Decade, dictum est. Deinde, progressus ulterius JORDANES; ad Solis *Ortum æquinoctialem*; deflexu repentè descensúque factô: totum deinceps, in Austrum se, quàm longus est, confert; nec unquam postea cœpti cursûs obfirmatum tenorem immutat.

Caput II.

mutat. Ac ſenſim, ſub hæc, aquarum influentium conſtanti progreſſu, LACUM, ſive *facit*, ſive *fovet*: nomine quidem vetuſtô, Stagnum GENESARETHÆUM; ſed, placitô poſterorum, ob amplitudinem ſpatiúmque, quo diffunditur, nec non ob regionem, quam paſſim, & inprimis ad Occaſum, alluit, etiam MARE-GALILÆUM, dici ſuetum. Poſt hæc verò JORDANES, per ampliſſimam, amœnitatéque celebratam, progreſſus *Vallem*; quam antiquitus REGIAM appellabant, & ILLUSTREM: in *Lacum* demum *Aſphaltíten* irrumpit (qui Lacus *Tribûs Judææ* finibus ab Oriente præpanditur): quoad, in ipſis Judææ limitibus extremis, in Africum vergentibus, hiatu terræ (quod multi credunt) abſorbeatur. Id, quod, in *Ruina Pentapoleos*, opinor, cum cura, Decade Primâ, traditum; memoriæ fides revolvat. Et hæc quidem, quæ pertinent ad *amnes torrentéſque* Chanaanitidis, dicta ſunto: non de cunctis, ſed de paullò *ſpatioſioribus*, ferè, mentione ſuſceptâ. Quid enim ad rem magnopere pertinebat, & *Belum* his, nunc ſtatim, adnecti? qui, paullò ſuprà Ptolemaidem, Meridiem versùs, è pede montis exſudans; præter exiguam, ſuî mediô, paludem *Cendiviam*, ac pontem

Caput II.

pontem in fine, nihil habet magnopere, quod admireris: nisi fortè vitrum: &, Quídnam in hoc Sanctæ-Terræ fluviolô, nomen sibi BELI velit; hoc est, *Idoli, Dei falsi, Dæmonis* Inferni? *Caríthum* verò torrentem, è montibus Ephraimææ Tribûs extremis, Orientem versùs, per *Arundineti Vallem*, alveô trifidô se, nec nisi magnos post imbres, agentem: statim *Jordanes* absorptum, unius secum undæ nominísque facit. Nobilior, illô totô, fuit, riparum illius accola, nutritius Eliæ, CORVUS. & hac ipsa tamen *Ave*, (si *Carnem* illi, quam apportare sueverat, si *miraculum* apportationis, eriperes) quid, ad memoriam, indignius?

Palestinæ Regiones,

Ad

SEPTENTRIONEM.

JAm verò, de REGIONIBUS quoque *Terræ-Promissionis* insertis, & (ut ità dicam) *innatis*, pauca tradamus.

Et, quoniam *Chanaanitis* universa, quæ *Ter-*

Terræ-Sanctæ titulò vulgò circumfertur, à Libano monte, Septemtrionibúsque, *longitudine* memorabilî, porrigitur, ad *Ægyptium* usque *Rivum*, Desertíque Pharanæi principia: sit enarrationis idem, qui locorum est, ordo; ducentibus initia descriptionum, ab *Arcticis* (in hoc quidem, hujus duntaxat scripti, *Capite*) regionibus: ac finientibus, ad oram *Austri*.

Versùs *Corum* igitur ventum, & magìs ad Boream, ferè Libanum inter, & Antilibanum, montes, SYROPHOENICIA jacet: ità dicta, quòd, ad Aquilones quidem, *Syriæ* partem aliquam ac fines; ad Austrum verò, *Phœniciæ majoris* aliquid, stringat, & habeat. (*d*) At verò, cis Libanum, juxtáque Syrophœniciam, aliquantò longiùs in Orientem Solem, EMATHITIS est regio sita; quam & *Amathitidem* aliqui, litterulæ primæ mutatione factâ, nominant. Hæc, obliquô tractu, per campos, quos LIBANI-PLANITIEM vocant, ab Aquilonibus, Occasum hybernum versùs, descendit. Quam deinceps, per transversum, in *Orientem hybernum* (interjacente tamen *Paneade* regione) montium-frequens, ITURÆA, sequitur: partim quidem, Jordanem inter, Eleutherúmque fluvios; quæ, minùs

(*d*) Caput II.

minùs saxosa, propiùs Phœniciam jacet: partim autem (si *Stellæ* Sigenati fides) ultra Jordanem etiam, scopulosiore tractu, valles montésque suos, ad *Damasci* ferè viciniam, extendit. (*e*) Propiùs verò *Mare Phœnicium*, infrà Libani planitiem, & Eleutherum fluvium; in ipso montis *Antilibani* conspectu, terra procumbit: MASPHIÆ nomine, sacris in libris, insignita. Super *Ituræam* autem *cisannanam*, propiùs *Iordanem*, BERIMÆA terra colitur. At, Jordanem transgressis, Regiones, Boream versus, & partim in *Ortum æstivum*, vergentes, occurrunt: AURANITIS, MACHATHÆA, TRACHONITIS, & GESSURÆUM olim regnum: cum regni *Basanæi* nonnullâ portione, cis montem Hermónem, illum; quem, interdum & *Sanirem* appellatum, invenímus. Omnes hæ terræ, supra Libanum; pars (utì dictum est) in Aquilonem, pars in Ortum Æstivum, incumbunt. Quas cunctas, ab *interiore* Chanaanitide Jordanes discludit. Cæterùm Jordanis ipsius ripam dexteriorem, GALILÆA quidem utraque, sed inprímis illa, spectat: quæ vulgò GENTIUM, ac SUPERIOR, nominatur.

Et hæ quidem *Terræ-Sanctæ* sunt *Regiones*, in *Septentrionem* recedentes: ac Libani, *Cæle-*

Caput II.

le-Syriæq; montium, oppositu, ne longiùs excurrant, inhibitæ. *Deus* illis, ac *natura* genitrix, Alpes illas, &, ut *pedicas*, injecit; ne porrò tenderent: &, ut *muros*, atque custodiam, circumjecit; adversùm hostes.

Palæstinæ Regiones,

Ad

MERIDIEM.

AT à *Meridie*, penitùs in Austrum, supra Judæam, montésque Sejrios; IDUMÆÆ, sparsum per scopulos ac valles, *Regnum* est situm. Cuj, latus in occiduum, cohæret *Solitudo* BERSABÆA: statímque, trans Bésorem Torrentem, Borem versùs, GERARÆUS tractus; olim, & ipse *Regnum*: Abimelechô rege celebratum, & Abrahami Sarâ; quæ periculum illic pudoris, nisi per Deum stetisset, aditura fuerat. (*f*) Cis Idumæos porrò, Sejriósque, de quibus dictum est, montes; infra *Mare Mortuum*, CINÆORUM jacet urbs, & prima colonia: Judææ desertis, ad Meridiem, plagis incumbens. Mox, infra Ci-

Caput II.

Cinæos, in Occiduum magìs Solem, regio GOSEMÆA, cum CENÆA ditione: quæ, *Besoris* torrentis origini viciniores ambæ, quàm *Mari Mortuo*, sunt. Id *mare* verò, quod, remotum in Solis Ortum, *Terra* quondam PENTAPOLITARUM *fuit*; nunc universum, non tam *fluit*, quàm, bituminosô lentore, *stupet*: admiratione, credo, tam insoliti suarum urbium excidii, *suspensum*, & *hærens*.

Palæstinæ Regiones,

Ad

OCCIDENTEM.

ORA verò *Terrę-Promissionis* Occidua, quæ *Mediterranei Maris* universa littoribus adjacet: à Syriæ finibus, ad *Ægypti-Rivum* usque Regiones habet, urbésque maritimas insigniores, has ferè: de Septentrionibus, in Austrum eundo. SIDONIORUM inprimis, ac TYRIORUM urbes, & Terras: suìs utrasque Regibus (ut in Ruina dictum est Tyriorum) ad Alexandri Macedonis usque tempora, gloriatas. Intrà

quas, mediô, sed multô tamen Sidoniis viciniore, tractu, SAREPTA jacebat: urbs quondam, & magnificentiâ structurarum suarum (*g*) priùs, & Eliæ postmodum hospitiô, celebrata; littorique Sidonii maris incumbens. Post Sidonem, Sareptam, Tyrum; in meridiem, PTOLEMAIS est urbs: *Accon* postea, priùs autem *Aco*, *Cothâque*, nominata; Phœnicii maris, etiam ipsa, procurrenti crepidini superstructa. Sequitur hanc, ad eandem Austri plagam, quà nunc à Septentrionibus progredi cœpimus; regiuncula NAIDÆA: procul dubiô, non illa (sint licèt, qui credant) cujus in *agro* fratrem *Abelem* interfecisse *Cainus*, à nonnullis fertur: ut, quæ longissimè *Damascenô* distet à *campo*; cujus ad oram tamen, & aspectum, cùm egisse vitam *Primi* generis nostri *Parentes*, cum *Abéle* Cajnóque filiis, haud abs re, censeantur: & fratricidium illud primum oportuerit evenisse. Quòd autem, peractâ saltem cæde, si non antè, *Naidem* hanc insessam à Caino fuisse; contentiosior quispiam, Rabbinicis è deliriis, somniare posset: satis, & in *Ruina Caini* displosum est, habitationis Cainææ descriptô locô: tum & è *Genesi*, Mosis auctoritate, refutatur; qui, *profugum Cainum*, ad

ad *Orientem Edénis plagam*, habitâsse, disertissimis verbîs affirmat. (*h*) Terra *Nais* igitur, ad Cainæam illam coloniam, non ista, quam nunc in Palæstina strinximus; sed alia, terrarum alibi, quærenda nobis videtur: ut & alio locô subindicabamus. (*i*) Cùm autem PHOENICIA, quæ, post Syriam, à Septentrionibus in Austrum, *longô* magis, quàm *latô* spatiosóque limite, secundùm sui nominis mare, comes individua, progreditur; ad *Campum* denique *Magnum*, quem *Esdrelónis*, & *Galilææ Planiciem*, vocant, sensim sese consumat: illâ jam post tergum rejectâ; propiùs Australem plagam, terræ tractus ille succedit; quem urbs, *Stratónis* primò *Turris*, postea CÆSAREA-PALÆSTINÆ, dici cœpta, mœnibus ædificiisque magnificentissimîs, occupavit: littoralis & ipse, Mediterranei Maris locus. Longissimô deinde, secundùm eandem maris oram, limbô, Palæstinorum procurrit terra; quæ PHILISTINORUM antiquitus erat: &, à Cæsaréæ Palæstinæ meridianis finibus, ad *Anthédonem* propemodum, torrenti *Bésori* præjacentem urbem, & usque *Rhinocorúra* ferè, se protendit. Ea pleraque Regio campestrî planitie procumbit: herbidâ fertilique glebâ felicibus, & amœnîs, tam

Caput II. pratîs,

pratîs, quàm agrîs (*k*) *Philiſthinę* regionis urbes, famâ paullò magìs illuſtres, omnéſque ſecundùm Occiduum mare ſitæ; cùm Cæſaréa Palæſtinæ, notiſſimâ: ſunt hæ ferè, quæ ſequuntur. *Antipatris*, Capharſalama priùs, ac Dora, (*l*) dicta; priuſquam, in Judæa, rerum Herodes Aſcalonita potiretur. Tum, poſt eam, ulteriùs ad Auſtrum, *Ioppe*: quam, Hebræorum priſcam retinentes pronuntiandi conſuetudinem, hodie quoque *Iapham*; quin & *Zapham*, aliqui recentiorum, appellant. qui locus, celebrem, & utcunque tolerabilem, hac quoque tempeſtate *Ieroſolymam* ex *Europa* marî petentibus, exhibere portum, perhibetur. Poſt *Ioppen*, ab exiguo, meridiem versùs, ſpatiô, pergentibus; *Iamnia* ſe; poſt Jamniam, *Getha*, regalium quondam urbium una: tum, ſuper has, à mari remotior aliquantò, *Béthſamis*: & *Accaron* urbs, *Azotúſque*, mari rurſus propinquior, offerunt. Indè, quam in *Semiramidis Ruina* memorabamus, *Aſcalon*: &, in *Samſonis* rebus-geſtîs producta ſæpe, *Gaza*. quam *Gázaram* poſteriores ætates, eáque maximè ſæcula nominârunt; quæ *Sacram* olim Francorum *expeditionem*, in *Terram Sanctam*, inſecuta ſunt. Hæque præcipuè memorabiles

Caput II.

les *Regionis* Philisthæorum *maritimæ* sunt urbes; à Cæsaréâ Gazam usque: quæ *propriè Palæstinam* constituunt; sic dictam quasi *Philæstinam:* seu, tenuî litterularum factâ commutatione, Phalæstinam. Claudit autem *Palæstinam* hanc, propriè presséque dictam, hoc est, *Philisthinorum*, quondam, Regionem, regio CEDAR; Ægypto, Meridieíque, propior. sed ità tamen claudit; ut PALÆSTINÆ nomen, quod primò maritimi tantùm sitûs fuerat; *propter longitudinem tractûs illius*, ac plagæ, pervagatum sensim *universam* fuerit *Chanaanitidem:* sic, ut idem paullatim, & SACRÆ totius TERRÆ vocabulum esset, & *Philistinorum* littoris; PALÆSTINA. Quo proinde *nomine*, nobis quoque visum est, hanc *Topothesiam* inscribere. Crediderim autem; id, ut *Partis* vocabulô *Totum* insigniretur, accidisse plurimùm ex eo: quòd, qui vela faciebant *ab Occiduis* terris, in eas Orientis Asiæque partes; cùm, omnî tandem confectâ navigatione, vel ad *Joppen*, vel ad quemlibet alium illius oræ *portum*, exscendentes, assiduò solum *Philistinæ Palæstinæve* regionis vocabulum audirent: nullô postmodum discrimine, *Terram* reliquam *universam*, ad *Jordanem* usque, compendii causâ, PALÆ-

STINAM nominare consvêrint. Indè pronuntiandi mos hic, & *Consuetudo* (*quæ plurimùm in omni re valet*) ab ignaris ac *plebejis* enata capitibus, penès *doctiores* quoque demum invalescere cœpit, ac regnare: sic, ut vox, quæ, *marginem* priùs duntaxat *Terræ littoralis* insignierat; postea, terram pervaderet etiam, à *mari* longiùs recedentem: essétque nunc illud omne, *Palæstina*; quod nunquam fuerat *Palæstinorum*.

Palæstinæ Regiones,

MEDITERRANEÆ.

AT *mediterraneas* Chanaanitidis Regiones, præter Superiorem Inferiorémque GALILÆAM (quod vocabulum illis postera primùm tempora fecerunt) prætérque minores cæteras, ad Septentrionem, ditiones (de quibus est antea dictum): SAMARITICA, tum *urbs*, tum *terra*, vel inprímis famosas scriptoribus reliquit. Ea, *Galilæas* inter, & *Judæam*, mediô situ; Saulis regis, & aliquot aliorum post eum Regum, tempestate, SEMERONEM tantummodo *Montem*, ac, vicinas ei, tenebat urbes.

bes. Ipsa verò posteriùs, & *urbis* muros, ac Regiæ Sedis majestatem, *Samariæ* denique *regionis* appellationem, est à Semerone monte nacta. De qua, quoniam *Decade* Ruinarum. *Quartâ*, Regum-Israëlis occasione, diffusiùs aliquantô (quippe, locô suô) dico: nunc supersedendum expositione pleniore censeo. Cæterùm, à tergo, *Samariam*, quà vergit hæc ad meridiem, hinc quidem *Jerichuntis*, ac *Jerosolymorum*, terra claudit; póstque dorsum illatum, universus *Judææ genuinæ* tractus: illinc autem, propiùs maremagnum, *Sephaléna*, *Daromaáque*, regiones. *Daróma* namque, quam *Interiorem* appellant (quia geminæ sunt) & ea videlicet, quæ propior est Asphaltitæ Lacui; magnâ sui parte, desertis squalet locis: nec nisi per injuriam, fertilibus *Judæ* terris adnumeraretur. Quid enim *Juncis*, ac *rubis*, ad *vitem*, atque *balsamum*?

Palæstinæ Regiones,

Ad

ORIENTEM.

AD *Orientem* denique, *Chananitis*, ac *Palæstina*, sui nominis (abusu saltem loquentium, olim autem & usu regnantium) faciebant; quidquid intrà *Jordanis* ulteriorem est ripam, & intrà torrentis *Arnonis* citeriorem, situm. Quidquid item terrarum, hinc quidem, inter Jordanis fontes, Aquásque Meromæas, & Mare Galilæum; illinc autem, intrà Montes Arabiæ-Desertæ, montésque Galaaditicos, extenditur: id universum, *Pars* adhuc est *Terræ-Promissionis*; & Abrahami posterorum fundus hæreditarius. Estque, post Trachonitidem, Ituræámque tansamnanam, superiùs jam memoratas; Regnum Ogi quondam, gigantis, Basanæorum tyranni: quod regnum ab aliis, etiam Gigantum-Terra nominatur. Hujus fines, à Trachonitide Meridianâ se porrigunt, ad *Jabócum* usque, torrentem. A *Jabóci* deinde sinisteriore ripâ, Sehonis

HONIS Amorrhæorum olim regis, possessionis spatium extenditur, ad usque principia terræ *Moabitidis*, illius; quæ *Jordanis* quondam, & *Arnonis*, amnium ripîs includebatur: donec eorum uterque *Mare-Mortuum* intraret. Cæterùm, in his ipsis, quæ modò memoravi, *regnis*, ceu *majoribus*; aliæ *contractiorum finium* regiones, *tanquam in matrum suarum gremiis filiæ*, continentur, ac sedent. Potissimùm autem in Regno *Basanæo*, regiones sunt; ab Aquis Meromæis, Orientem versùs, *Argobítis*: & *Husítis* (quam *Ausitidem* Græci nominant) terra; PATIENTI quondam JOBO regnata. Terra quoque *Batanæa*, terráque *Gaulonitis*: cujus finibus, ad Occiduam cœli plagam, *campi* subjacent; duos, ab urbe montanâ Cédare, campîs illîs vicinâ, CEDARÆOS appellant. Ibi, rerum venalium forum, iis in terris omnium facilè celeberrimum frequentissimúmque: cùm quotannis ingentem accurrentium multitudinem exciperet; nec sub tectis tamen universam caperet: caussam occasionémque præbuit TABERNACULIS quoque CEDARÆIS; quæ *Sacer Scriptor*, quasi proverbiô, celebrare dignatus est: à varietate colorum; & ab umbrarum, sub quibus institores meridiari solebant, amœnitate,

C 3 nitate,

Caput II.

nitate, Zephyris agitatâ. Sed prætermitti non debet, ne GAMALITICA quidem Toparchia; *Gamalæ* firmissimum, ac geminatum, in monte bicipiti, castellum: Flavii postea Josephi, rerum Judaicarum Scriptoris, præfecturâ, munitionibus, ac præsidiô, nobilitatum. Sic autem dictum est, à gibbosa Cameli figura; quam collium suorum, tam curvaturâ, quàm vallibus, exprimit. Sic enim & ; Arabiæ Desertæ, Cœle-Syriæque, medius *mons* quidam, apud Stellam Geographum, *Hippus*, id est, *Equus*, ab illius jumenti similitudine, nominatur. Ea porrò Regiuncula, *Galilæi-maris* principiis, ad Orientem, objacet. Quam mox, secundùm ejusdem maris littus, quà pergitur ad meridiem, GERASENORUM excipit ditio; *Gergesæis* quondam ab incolis, eorúmque flagitiis, ut reliqua Chanaanitis universa, deformis, & infamata. Sunt igitur hæ, quas recensui, *Regni* Basánis, terræ. Cæterùm, nec *Amorrhæorum* quidem Regno, suæ desunt, litterarum memoriâ dignæ, terrarum plagæ. Qualis est, cis *Arnonem Rupem* (quæ Galaaditidis regionis tergo, Solem Orientem versùs, impendet) terra THOBÆA; Jepthæ, Ducis olim, ac postea Judicis, exiliô latebrísque, dum junior ad-

adhuc esset; memorabilis. Huic, propiùs Austrum, HOMÆA succedit terra; *Gigantum* etiam ipsa, quondam, colonia. Cui finitimæ sunt, ARÖER, urbs regalis; *Arnonis* vicina ripis, ad dextram: ad lævam autem, *Hesebonis* limpidissimis Piscinis: cum urbe cognomine, montanáque, *piscinis* superimminente. Sequitur deinceps *Homæam*, quam modò produximus, Regionem, Regio PERÆA; magìs in Austrum vergens. Cujus *longitudo*, quæ procurrit à *Pella* propemodum (*m*) *Macheruntem* usque (*mari-mortuo* vicinam, munitionem) Græcam sui nominis originem ex eo traxit; quòd TRANS amnem Jordanem esset sita. (*n*) De qua *Peræa*, sicut & *Galilæâ*, Decas Operum istorum *Quarta*, Ruinâ trigesimâ primâ, plus aliquantô loquetur. Et *Peræa* quidem, non *Hebraicum*, sed *Grajum*, est vocabulum: sicut & alia regionum aliarum, in terris Israëlis, non pauca. Sed nimirum, ista quidem, aliáque talia, Saulis regis sæculô tempestatéque, LOCA NOMINUM erant. NOMINA LOCORUM nondum erant. donec Herodes Ascalonites, Palæstinæ regionum, *Regis* jure titulóque, potiretur. Qui, sicuti familiæ-suæ *Circumcisioni*, *Præputium*; ità, sacris Israëliticæ

Caput II.

liticæ terræ vocabulis *incircumcisam* Græciam immiscere, ceu Regii *profaníque* dominatûs notam, ostentavit. *Tyrannorum enim est; non leges solùm, sed & linguas, evertere.*

AVCTORES.

(A) *Uti fecit & in Atlante Gerardi Mercatoris J. Hondius: qui* Idumæam, *Terræ Sanctæ* partem *constituit. Addo ego; Idumæam, à temporibus Principatûs ac regni Assamonæorum, factam esse Judaici Juris pleni (sicut & alibi Tertiâ Decade, ex Josepho, doceo). nam tributarii jugi, jam sub Davide esse cœperat: ac sub regibus aliquot aliis, ante Assamonæos, esse perrexerat.* (b) *Adrichomium vide, in Tribu Danitica, num. 59.* (c) *Tempore Flavii Josephi, ac Titi, Jerosolymorum expugnatoris, lib. 7. de bello Judaico, cap. 13. Leges & Jacobum de Vitriaco, librô, de Terra Sancta, c. 84. citatum ad testimonium à Christiano Adrichomiô, in Nephthalim. num. 48.* (d) *Ità Stella Sigenas clarissimè docet, in sua Terræ-Promissionis Descriptione novâ. Et clarè præterea eruitur è Chananææ mulieris Evangelicâ historiâ: quam cùm S. Matthæus, cap. 15. vers. 26. dicat,*

cat, *&* mulierem Chananæam, *&*, exiſſe de finibus Tyri & Sidonis: *S. Marcus poſtea cap. 7. v. 26. expreſſè* mulierem Gentilem, Syrophœniſſam genere, *nominat.* (e) *Chriſtianus Adrichomius, in Situ ſuo Terræ-Promiſſionis: & item, in deſcriptione Terræ Tribûs Neptalim; collocat* Ituræam *ſuam, inter Eleutherum, & Jordanem, fluvios, obliquo tractu; aliquantóque remotiùs à citerioribus Libani finibus. Alii verò (ſicut Tilemannus Stella, duabus Tabulîs diverſîs) Ituræam, longè trans Jordanem, ad Orientem æſtivum, projiciunt: propiùs Damaſcum. Exiſtimare licet; Aut has omnes regiones tales, tam* cis, *quàm* uls *Jordanem, dictas, uno* generali *nomine, fuiſſe,* Ituræas: *aut certè (quod reipſa eodem redit) geminam fuiſſe, ſicut Galilæam, ſic & Ituræam: Occiduam videlicet, & Orientalem; ſeu, quod idem eſt,* Chanaaniticam, *&* Syriacam, *Cæle-Syriæ imminentem. Ità diſſenſus Auctorum, compoſitus, redigetur in concordiam.* (f) *Geneſis 20.* (g) *Hanc enim,* Civitatem Sidoniorum, *appellat Adrichomius, in Tribu Aſeris, num. 17.* cujus antiquam magnificentiam, *ait,* adhuc teſtari ruinas. *At Achilles Tatius, qui, poſt Chriſti tempora, Suidâ teſte, vixit, ac ſcripſit, libro 2. Leucippês ſuæ, circa medium,*

Caput II.

ait; ἐπειδὴ ἐγένετο (ὁ Καλλισθένης) κατὰ Σαρεπτὰ, κώμην Τυρίων, ἐπὶ θαλάττην κειμένην, ἐνταῦθα προσπορίζεται λέμβον. &c. *Quibus Achilles verbis, VICVM fuisse tunc temporis Sareptam (sicut Latinus interpres hodiernus vertit) demonstrat, etsi sanè, non minùs, & Castellum, potuit, & villam, ac pagum, vertere, cùm hæc omnia vox* κώμη *significare possit. Agnoscit autem Achilles,* Sareptam *supra mare Phœnicium fuisse sitam; non autem* In *ipso* mari *(sicut malè tamen, dissentientibus vulgò* Tabulis, *idem ipse, quem dixi, Latinus interpres addit) sed potiùs,* Juxta *illud. Nisi fortè tamen mendum irrepserit, in exemplar* meum *Tatii* Græcanicum: *de quo querela vetus est; Auctorem illum sæpius, etiam in Manu-scriptis exemplaribus, à sui fontis principiis discessisse. Sed ego veriùs, hîc saltem, mendum non suspicer intervenisse; cùm,* Secus mare, *Sareptam, & non* In *ipso* mari, *Adrichomius quoque, consensúsque chorographorum, locet. Quòd autem præterea Achilles,* Sareptam *appellet,* Tyriorum Vicum: *rectiùs eam utique, cum Sacra Scriptura. 3. Regum, capite 17. v. 9. & S. Lucæ cap. 4. v. 26.* Sidoniorum, *dixisset.* (h) *Genes. 4. v. 16.* (i) *In opere, de* Ruina Caini. (k) *Hoc idem indicat, Jacobus Wormbserus, civis Argentinas: qui*

qui eam inspexit annô 1561. die 19. Augusti: & alii complures. (l) *Ità tradit, expreßis verbis, Christianus Adrichomius, in descriptione Tribûs Manassææ Primâ, num. 8. ad ipsum statim initium.* (m) *Alii quidam, in quibus &* Bartholdus Nihusius, *Tractatu, de Provinciis Asiæ, cap. 5. §. 6.* Peræam, *jam à Trachonitide videntur inchoare, (quæ longè tamen ante Pellam, ad Aquilonem, jacet) eô ipso, quòd Trachonitidem, & Peræam, ex Egesippi (ut ajunt) sententiâ, non discernunt. Id ipsi viderint; suis utique, bonisq́, rationibus innixi.* (n) *Peræa, à Græco* πέραν *&* πέρα. &c. *quæ,* Trans, *significant. Unde etiam* Trans-amnanæ *nomen habet: quòd trans Jordanem, Orientem versùs, sita sit.*

CA-

Caput II.

CAPUT III.

Quô

PALÆSTINA

Particulatim,

SECVNDVM XII. TRIBVS, perambulatur.

HÆ, quas hucusque percensui, magnæ minorésque, ferè sunt Chananææ Terræ Regiones: ad Quatuor cœli plagarum notiores vulgò tractus expassæ. Sed, meô judiciô, partitio terræ Chanaanitidis universæ, nulla, neque commodior est, neque compendii lucidioris, quàm ea; quæ per *Duodecim* Israëlitarum *Tribus*, sese diffundit. In ista tamen describendi ratione, viáque; non, utì priùs, à Septentrionibus ad Meridiem, sed, è contrario, progressus à Meridiei terris, ad Aquilonares, instituetur. Ità, partim varietatis gratiæ consuletur; partim etiam, nonnulla dignitatis habebitur ratio: cùm videlicet, ab ea *Tribu*, quæ cæteris *nobilior* est,

SEPTENTRIO.

[illegible]

[illegible]

eſt, quæque Reges Sanctos, ac Regum-Regem, MESSIAM, nobis produxit; *initium* pariter, *auſpiciúmque*, luſtrationis proſperæ, capiemus. Divinitatis JESU, *Cælum*; Humanitatis, patria, *Judæa* fuit. Quis, ab hac, non *feliciter* iter inſtituat: quippe, *terreſtrî* quodammodo Numinis, quod Hominem induit, *Cælô*?

Tribus

JUDÆ.

POST *Idumæas* igitur *Alpes*, quæ Meridiem Chanaanitidis Ciſamnanæ tenent; prima jacet, in Septentriones, JUDÆÆ-Tribûs Regio: quæ, Solem Orientem versùs, *Marî Mortuô*, quàm longum eſt, clauditur. Ad Occidentem autem, locîs ac Saltibus jugosîs, quos *Judææ Montana* vocant, obvallatur. In Boream verò, *Benjaminæâ* finitur Terrâ. *Solitudinibus* hæc, memorabilioribus, in paſcua ferè magìs, quàm ſqualorem ac ſterilitatem, interſpergitur: *Deſertô*, quod, *Judææ*, vocant; quódque partim umbilicum ferme Judææ ditionis inſidet; partim autem, ad *Mor-*

Mortui maris citeriorem oram, quà paullatim in *Linguam* suam, ac *Vallem Salinarum*, Austrum versùs, se consumit, super *Esaan* oppidum, jacet. Post hoc, *Deserta* diversorum nominum; *Maónis*, *Ziphæum*, *Engaddæum*, *Jerüelæum*, *Thecuæum*, *Bethlehemiticum*; &, siquod est, præter hæc, aliud. *Montium*, ac *Petrarum* nobiliorum, præter *Judææ*, quæ dixi, *Montana*, sunt hæ ferè. *Scorpionis*, quem dicunt, *Ascensus*; urbe quondam superædificatâ conspicuus, cui petræ nomen dedit, *scorpionum*, illic abundantium, *multitudo*. Surgit autem, ad *Idumæorum* ferè montium, qui *Sejrii* dicuntur, principia; non ità procul à desinente *Mari-Mortuo*. Tum, interiùs, paullóque magìs in Boream, *Petra-Divisionis*. Inferiùs, ad plagam regionis Occiduam, *mons*, Hebræis *Charmel*: scriptoribus autem vulgò, *Carmelus*; non ille, qui, sub extremam Phœnicês Australis oram, mare mediterraneum adjacet, supra Cisonis torrrentis ostium: sed alter ille, quem *Nabal* incoluit; vir, suâ stultitiâ, conjugísque suæ prudentiâ, vulgò notissimus. *Collis* item *Hachilæus*; naturâ simùl, ac manu, factus inaccessus; & castellô, turribus, firmissimorúmque mœnium ambitu, totius Judææ ditionis

tionis *Arx*, effectus. Is *Massada* quoque posthæc dici cœpit: surgítque, supra *Ziphaam* solitudinem, in Orientem æstivum, obliquo tractu; pæne mediô, *Ziphaos* inter, ac *mare mortuum*, situ. Sequuntur *Hachilaum* montem, magìs in Aquilonem, ac propiùs *mare-mortuum*, Montes *Engaddæi*; balsami quondam feraces. Ex opposito verò, sed penitùs in Occidentis oram, *Odolla* petra, cum *Spelunca*; juxta quam, tam olim, quàm & posterîs sæculîs, etiam *urbs* stetit, nominis ejusdem. *Petra*, *Speluncáque*, latibulô *Davidis*, ac præsidiariorum illius, inter fugam & exilium, inclaruerunt. Celebrantur autem & *Hebronæi* montes, ab *urbe* sui nominis; de qua postea tradetur: necnon *Ephronis mons*; qui, propemodum extremam in oram *Judaicæ-tribûs*-terrarum, quà finiuntur æstivum in Occasum versùs, velut in angulum, recessit. In quo, non pagi duntaxat olim, sed *urbes* etiam, surgebant. Nec minori tamen celebritate, *quæ sinè montibus esse non possunt*, Judææ fuêre Valles. In his, ea, quam suprà strinxi, *Salinarum Vallis*; ad extremam *mortui-Maris* oram meridianam, supra *Scorpionis-Ascensum*. Nobilior, ad Septentrionem Judæ, *Vallis* est illa; quam felix pugnæ

Caput III.

gnæ *Joſaphataæ* ſucceſſus, adversùm, barbaros, gratæ mentis inſigni titulô, *Benedictionis-Vallem* nominavit. *Terebinthi* præterea (quam, ab ejus arboris, vel frequentiâ, vel eminentiore ſpecie, cognominatam ſic opinor) in celebritate *Vallis* eſt: inſignî *Davidis* adversùs *Goliathum* pugnâ, victoriáque, facta poſteris inſignior. Hæc, ipſam Judææ Septentrionalis *laciniam*, ad Occaſum æſtivum quaſi fugientem, multùm infra caſtellum *Emmauntis*, propemodum ad *Ephrónis* uſque montis radices, percurrit. Nobilis item, à rebus, & eventis, in eâ, memorabilibus, *Convallis* illa *Mambrææ*: quæ, partim Boream, partim & Solem Occidentem æſtivum versùs, *Hebronem* urbem adjacens; familiaris *Abrahamo Patriarchæ*; cœleſtibus autem Geniis, hoſpita liberalíſque, fuit: amœniſſima ſpecie; frugum fertilis; quercu, multorum ſæculorum annoſâ, mirabilis; & umbrâ delicata. Nec prætereunda ſilentiô *Sephataa*, quæ, *Ceilam* inter, ac *Maréſam* urbes, ſita, *Vallis*: mediô ferè Judææ, quà *Montanis* ſuis in Occaſum incumbit, prata ſua diducit. Ea prælio ſe victoriæque miniſtram præbuit; quâ *Judææ* rex, *Aſa*, barbarorum decies centena millia, cum trecentorum curruũ inſeſſoribus armatis, &

& Æthiope *Zarâ*, ductore copiarum, prostravit, & evertit. *Torrentibus* porrò *Judæa regio*, vix, nisi *Cedrone*, parte suî non magnâ, quà *Lacum* in *Asphaltiten* festinat; ac præter hunc *Bésore*, rigatur: qui de montibus ac petris *Idumæis*, ut plurimùm, effunditur. *Asphare* denique *lacu* (qui ferè medius, *Hebronem* inter, ac *Mare-mortuum*, ad latus tamen, Septentrionem versùs, fluit) aquarum censum auget. De cætero, *cisternarum* undîs collectitiîs, ac pluvialibus, sitim homines, & pecora, solantur. Et *aquarum* quidem, etiam extra cœlestes, ac subterraneas, *Orientali* saltem *Judææ*, copia non deesset, ex *Mari-Mortuo*; quod, Judææ, versùs Arabiam, toti *longitudini* prætentum, illius simul terminus ac finis est. Sed, quàm hominum jumentorúmque *vivo* gutturi, potus ejusdem, usui sit: hôc ipso satis hæc aqua significat; quòd *Mortua* sit, ac dicatur. Fundum hic *Lacus* habet atrum, & glutinosum: quippe, *bituminis* ferax; unde nomen ei genitum *Asphaltitæ*: quòd *bitumen*, Græcis, *asphaltos* sit. Eo Mahometani, siquibus adhuc cura vinetorum est, *vitium palmites* circumdant; utile, vermibus viti noxiis enecandis, remedium. (*A*) Est, qui *Lacûs* hujus *longitudinem* à Septentrio-

trionibus in Auſtrum, octo milliarium Alemannicorum veterum eſſe, narret. (*b*) Sunt, qui multò ſpatioſiùs illum extendant; quippe, quatuor aut quinque dierum itinere, metiendum: regulâ viæ, vix apud omnes auctoritatem inventurâ. (*c*) Quo tamen univerſo tractu, nec limpidi quidquam, neque frugiferi, mortalibus exhibet: niſi, quòd paſſim murorum ſaxorúmque rudera, vaſtatæ de cœlo *Pentapoleos* infeliciſſimas reliquias, oſtentare videatur: & riparum ſuarum accolam nutrire, non infrequentem, feratur, *virulentum* illud *anguis* genus; è cujus irati tumidô capite, caudáque, venenum illud exſudat, quod in medicorum officinis *Theriacæ* potiſſima *virtus*, & tanquam *anima*, ſit: medicamentum, *Ægiptiis* olim *Sultanis* in pretio. (*d*) Sunt hæc *Mortui-Maris*, quæ produxi, *mala*; gluten aſphalticum; ſteriles ac fœtentes ripæ; graveolens ſemper aër; ac *lethifer* juxtà *ſerpens*. quæ *mala* tamen, quoad fas eſt, in *bona* vertit, inventrix artium, ac ſalubrium excogitatrix, Induſtria mortalis. Cæterùm, & *Urbium*, in terra *Iudææ Tribûs* major eſt, quàm pro finium ſpatiô, frequentia. Quarum nominatiores, ab Auſtro Septentrionem versùs pergendo, ſunt. *Arad*, *Eſaan*, *Ruma*, *Dimóna*, *Gilon*

Achitophelis, *Gosen*, *Holon*, *Cariótha*, *Taphua Iudaica.* Præter has, *Iether*, Levitarum urbs, ad *Sephátæ* vallem: *Maréſa*, *Ceila*, *Cariatharbe*, poſteris *Hebron* dicta: *Lobna*, *Macéda*, *Bethsúra*, *Bethlehemum*, *Thecua*, *Bezéca*, *Segor*; una, Pentapoleos urbium: ſed exſcidio ſociarum, aliquantiſper, dilata magis, quàm ſubducta. Quam, ad Auſtrum ſita, montíque ſuperimpoſita, ſupercilió ſuô, tanquam ſubjectam, & ancillam, humiliore jacentem ſitu, deſuper *urbs Engaddæa* deſpectabat. Inter has porrò cunctas Judaicæ Tribûs *urbes*, locô principe ſunt; *Bethlehemum* & *Hebron*: iſta, Sede *regis*; illa, *Natali* ſolô *Regis-Regum*.

BETHLEHEMI parvitatem, magnitudo corrigit, ſparſæ per orbem, famæ; de Chriſti cunabulis, ac præſepî. Commendat loci gratiam, ſoli fertilitas; Solíſque, medió quoque brumæ tempore, Natalitiíſque Chriſti feriîs, hilarior ardentiórque radius: qui, vel tunc jam, *æſtivarum*, ſub arboribus, *umbrarum* deſiderium injiciat; ad ſpicula caloris evitanda. (e) Juvat præterea cæteram loci gratiam, & intendit, camporum, oppiduló ſubjacentium, incredibilis amœnitas; agrorum, ac ſegetum, eo tempore ſenſim vernantium, viriditas; diſpoſitáque frondentium Olearum, per omnem illam

Capus III. III ſeq.

illam planitiem in qua pastoribus pacificum *Christi* narravit ortum *Archangelus*, multitudo, mirùm quantùm, oculis, ac mentibus, adridens. (*f*) Fertur eô loci *Párthenon* stetisse quondam; celebrî quidem *Virginum*, DEO sacratarum, cœtu: sed eô casti domicilii fatô, quod corruptas, aut priùs, quàm intrarent, arceret: aut, postquam ingressæ corporis sui florem polluissent, ejiceret. Non ferebant contaminatæ, loci reverentiam: nec locus, contaminatis indignans, irreverentem fœdatarum odorem, ac moram. (*g*) HEBRON autem, & antiquitate quondam originis, & Abrahami postea coloniâ, diversoriô, sepulcrô; Davidis denique Regiâ Sede; grandis, & in majestate. Fertur hæc, aut nunc etiam adhuc, aut non multùm ante memoriam avorum nostrorum; tempestate, quâ Saracenis illæ terræ, Sultanísque Memphiticis, subjacebant: *urbis* speciem, ac dignitatem, haud quaquam aspernandam, tenuisse. De montis vertice, qui juxtà surgebat, despicientibus; è valle, pedéque Montis, resplendebat *Hebron*: ædificiorum amabilî specie; fundíque circumjacentis insignî bonitate; frugum ubertate; stirpium diversi generis, & inprimis olivetorum bacciferô virore, conspicua, nulli

Caput III.

nulli denique regionis illius urbium amœnitate, vel cultu, secunda. Monstratur etiamnum illic, in *Hebronis* vicinia, quà respicit Orientem, *Patriarcharum trium*, Tumulus; excelsus inprímis, & ingentibus octo, clathrô præmunitîs, fenestrîs ac valvîs, per ambitum, adornatus: nequis, nisi Mahometis cultor ac sectator, intret. Prospectus tamen, ad fundum usque sepulcri (quod prælucidum est) etiam Judæis, atque Christianis, Saracenorum indulgentiâ, permittitur. introitus ipse, descensúsque, non permittuntur. Et hoc fortasse (barbarorum saltem quorundam, ac profanorum) bonô. Ferunt enim; eorum, qui sese, vel furtim illuc, vel datô pretiô, penetravissent, indè neminem revertisse *vivum*. Aut *Curiositas* illos; aut *Impuri mores*; aut *aëris* denique, semper inclusi, *spissus vapor*, obstrangulârunt. (*b*).

Tribus
SIMEONIS.

INFRA Judaicæ Tribûs terram, Occidentem versùs, *Simeonis*, ac *Danis*, Tribus incolebant: illa Meridiem, hæc Septentrio-

Caput III.

nem, respicientes. SIMEONITICA Regio, quà Solem Orientem excipit, *Iudææ Montanis*, magnam suî partem; campestriúmque finium, qui *montibus Idumæis* subjacent, intermissô spatiô, clauditur. Ab Austro verò, *Torrente*, qui *Rivus-Ægypti* dicitur; ab Occasu, Philisthinîs finibus, ac littore Mediterranei Maris: ab Aquilone denique, *Soréci*, tam Torrente, quàm Valle, terminatur. Torrentis *Béforis* flexuosô cursu, quem in *Judæa* jam terris inchoârat, pæne media, paullóque plenioribus ripîs, intersecatur: donec, ad *Majómam* denique, Mare-Magnum intret. Solitudine celebris est *Bersabęánâ*; Fontéque Solitudinis, quem *Angelus* Agari, cum Ismaële filio sitî confectæ, monstravit: necnon *Eliç* vatis *Iuniperô*; sub qua lassum ille fugâ, fame, potúsque penuriâ, corpus abjecit. Sparsim, circa *Beforis* utramque ripam, *Putei* sunt; à priscis, & ab *Isaaco* Patriarchâ nominatim, effossi. *Lacus* item: alius quidem, ad *Asanem*, Leviticam urbem: alius autem, super Ascalonem urbem, ad Austrum; & *Palus* quædam, vulgò sine nomine, quà tenditur ad *Ægypti Rivum*. Hujus *Paludis* in vicinia, posterîs tempestatibus, divus Solitudinum cultor, *Hilarion*, casam suam constituit. *Monti-*

bus

bus passim, sed non continuatîs, terra *Simeonis*, tam *continens*, quàm *littoralis*, insurgit. Quorum inprimis clari: *Mons*; in cujus verticem *Samson* Gazæ portas deportavit: & est ad Orientem Gazæ situs. *Angar* quoque, post Ascalonem, Meridiem versus, mari superincumbens. *Nemore* quoque, quod *Abrahami* nominabat antiquitas, haud ità procul citeriore *Béforis* ripâ, gaudebat: illius, à quo *nomen* accepit, & *manu* consitô quondam; & religione, Numinísque cultu, sacratô. (*i*) *Continentis* Urbium, eminent inprimis, non tam magnitudine, quàm rerum in iis olim gestarum celebritate: *Siceléga*; Davidis habitatione quondam, ac præsidiô, famosa: *Iima*, Josuæ volumine nominata, civitas. *Gerara*, Palæstinorum regis, *Abimelechi*, sedes; & *Abrahæ Saræq;* diuturnum hospitium. *Bersabéa* quoque; super Béforis & ipsa ripam citeriorem, sicut *Gerara*, latiùs nomine, quàm mœnibus, extensa: duorum Samuelis filiorum tribunalî nota. *Dabíra* præterea, cum *Harmâ*, Regales olim urbes; & Amorrhæis Chananæísque regnatæ. *Maritimarum* autem *urbium* clarius longè, profanîs præsertim Scriptoribus, nomen est, *Ascalonis*; quam in *Semiramide* descripsi: *Majómæ* quoque, portûs quon-

Caput III.

dam, ac rerum venalium fori, *Gazæorum*, quam, *Constantiam* Christiana postea sæcula nominârunt, ac mox, *Gazam-Maritimam*: *Anthédonis* item, urbis *Idumæorum* maritimæ; quam Herodes Ascalonites & *Antipatridem* postea (sed Meridianam) dici voluit. Super *Anthédonem* quoque *Ráphia* jacebat, in Meridiem; ingens olim urbs: ac præliô, quod ad eam, inter Ptolemæum Philopátorem, Antiochúmque Magnum, commissum est, nobilitata. Quam, eodem in Austrum maritimô limite, *Rhinocorúra* sequebatur urbs; cis ostium *Torrentis Ægypti* surgens. Omnium autem, Funiculi *Simeonis*, urbium, maximè, tam Sacrîs, quàm Græcis profanísque librîs, est nobilitata GAZA. quæ, quoniam à *Gaza-maritima*, seu Majómâ, marique, viginti non ampliùs stadiîs, hoc est, horæ, quartæque partis horæ, viâ distat; & inter *continentis* potest urbes, & inter *maritimas*, æstimari. Memini *Gazæ*; cùm *Samsonem*, ac civium urbis illius interitum, explicarem. Hujus urbis, quâ parte vicinum spectat mare, sabulosum est solum, ideóq; sterile; nullíq; rei, quàm agendis, ad ejus interitum, cuniculis, idoneum: siqua Q. Curt. de rebus Alexandri, fides est. Sed, alterius partis, quà Solem Orientem respicit; quin &,

quà Septentrionem, & Auſtrum, videt, glebæ bonitate corrigitur. *Urbs* ipſa, colli, nunc quoque, ſuperimpoſita; ſpatiô domiciliorum, ac mœnium ambitu, perquam eſt ampla. Monſtrantur adhuc hodie *templi*, manibus *Samſonæis* ſubruti, ſaxea fundamenta. *Suburbana* Gazæ, circumquaque (ſi, quà mare littúſque reſpiciunt, excipias) agrorum, ac frugum, univerſi generis, tum & nemorum hortorúmque, lætiſſimâ rident ubertate: ſic, ut in propinquo ne *palmeta* quidem Gazæorum pagis deſint, ac dactyli. Quo fit, ut *venalium* fructuum admirandâ, tum copiâ, tum varietate, *Gazæ, forum* excellat: ideóque frequentetur, incolatúrque, non à *Turcis* tantùm, *Agareníſque* turbis, ſed etiam ab ingenti *Chriſtianorum* incolarum multitudine. *Poma Punica*, *citria*, quæque dicunt, à colore gratiáque corticis, *Aurea Nerantiáve*; quin & *uvæ* (ſed importatæ: quippe, negligentibus vinearum cultum Mahometanis) obvia paſſim *Gazæ*, parvóque parabilia, terræ dona ſunt. *Siti* peregrinorum, diverſi cultûs, ac Sacrorum, *botri* medentur: &, è *malogranatis* expreſſus, in potionem, ſuccus. (*k*) Ità *Gaza*, tot naturæ divitiis opulentâ, nominis ſui meritum, non ſuis tantùm inco-

Caput III.

lis, sed & *Persis* probat antiquis: quibus, *Ingentes Opes*, ac *Regiæ* præsertim, erant *Gazæ*. (*)

Tribus

DANITICA.

DANÆÆ *Tribûs*, uti *parva* terrarum portio fuit; ità *perquam-magnô*, siquis alius bellicosæ Chanaanitidis tractus, *Heroë*, suî cive, *Samsone* videlicet, est impleta: quem genuit, & educavit. Hæc terminos habet; ab Oriente quidem, *Judææ-Montanam* oram: ab Occidente verò, Philisthæorum maritimam: ab Austro, Sorécum torrentem: à Borea denique, Benjaminææ Tribûs, ac partis Ephraimitarum, latus. *Lacum* habet, in extremo ferè suî, quà Septentrionibus incumbit, limite, *Casspinium*; à sui nominis urbe, nobilem: *Fontem* item, ad radices montanas; in quo, *Philippi* manu, *Cándacis*, Æthiopum Reginæ, *Quæstor*, & *Evnuchus*, ablutus est, ac Sacris nostris insertus; haud ità procul Soréco torrente: secundùm ipsam, quæ fert in Ægyptum, viam. *Torrente*, Regio *Danitica*, geminô rigatur: quorum alter Septen-

(*) Caput III.

ptentrionem versùs, ingens; *Philiſthinorum* vulgò nominatur: &, è montano Judææ tractu delapſus, poſt flexus aliquot, ac reflexus, in mare denique magnum, Sachrónam inter, & Getham, effunditur. *Alter* autem *torrentium*, ad Auſtrum Danitis, idem fluens, idémque metas ac limitem ponens; *Sorécus* eſt, cum ſui nominis *Valle*: cumprimis *vitiferâ* quondam, ac, *botrorum* ab inſolenti *magnitudine*, nobis alibi jam commendatâ. (*l*) *Nebelóſcolem* indè gens Hebræa, tam *Torrentem*, quàm *Vallem*, nominavit: *uvâ* (quam vegrandem illinc, è vecte, duo terræ ſpeculatores aſportârant) *miraculum* ſimùl illis, ac *vocabulum*, imprimente. Multa ſunt, inter duos hos rivos, geſtorum *Samſonis* antiqua, quæ nunc quoque peregrinis monſtrantur, inclytáque monimenta: quà genitus, ac nutritus: quà leonem diſcerpſerit, & in ejus rictu favum invenerit: quà jumenti-mandibulâ mille barbaros interfecerit; & ex eádem, oppreſſus ſitî, fontanam precibus elicuerit, (unde, *Lechi*, factum loco nomen): quâ præterea parte, Philiſtinorum *annum*, in agris; & *autumnum*, in olivetis ac vineis, exuſſerit. ad quem item montem, non uno genere *ferarum* abundantem, *trecentas vulpes* illas venatus,

natus nactúsque sit; quibus ille, deligatîs ad earum caudas facibus, & *Cererem* eorum, & *Bacchum*, atque *Palladem*, incendit. (*m*) *Urbes* porrò, cæteris insigniores à prisca fama, *continens* terræ-Danitarum habebat (sed earum non paucas, *Philisthææ* possessionis): inprímis *Sáraam*, ac *Zanoën*; quantumvis, ob viciniam, cujpiam *Montanis* potiùs *Iudææ*, quàm *Tribui Danis*, accensendæ videri possent. Fuerunt item urbes; *Sárara*, versùs Idumæã, nec procul Soréco torrente: *Gábathon*, quam & *Gebbethónem* biblici Regum annales postea nominârunt: de qua *Decas Quarta* memorabit, in Ruina Regum Israëlitorum. *Esthaol*, urbs olim, patria *Samsonis*; hodie villula: quam inter, & *Iéthelam*, urbem aliam, *Tumulus* fuit, & cadaver, Samsonis. *Hejrsemes* item, *Civitas-Solis* aliter appellata. *Thamnátha*; Judæ Patriarchæ tondentis oves, ac Thamari se, futuræ nurui, per imprudentiam miscentis, memoriâ notabilis. Sed nullâ re memorabilior, quàm *Samsonis* nuptiîs, uxore, socerô, Philisthæísque; domum, cum familia cunctâ, flammæ tradentibus: odiô Samsonis; &, inflictæ per eum cladis, vindictâ. *Gethremmon* præterea, ponè lævam *Philisthæi-torrentis* ripam. *Majajarcóma*, civitas; ingentis

tis ſtagni ripis impoſita. cuj reſpondet è regione, Septentrionem versùs, *Caſpin* urbs; & ipſa ſtagno, duorum ſtadiorum latitudinis, imminens; *Judæ Machabæi* ſæculô permunita, ſed ab eo capta: cæſorúmque ſanguine ſtagnum univerſum purpuriſſante, cladis funeſtæ *theatrum* effecta. Sed inter *Continentis Danitica* claras urbes, vix ulla *Módinâ* clarior eſt, ad *Torrentem* ſitâ *Philiſthaorum*, in excelſo monte; quem *Judæ-montem* quidam appellant: etſi ſanè *Montanis* à *Judaicis* plurimùm, mare versùs, recedentem, ut proinde, rectiùs à *Juda* Machabæo ſic dici, quàm à *Iudæ Tribu*, videatur. Fuit enim *Módina*, Machabæorum Heroum natale ſolum. Quorum idcirco *monimenta* ſuperſunt, etiam hac adhuc tempeſtate; ſuperfuerúntque, *Chriſtianîs* ſub Regibus Terræ-Sanctæ, plura quondam, ac vivaciora. Quales, marmoreæ *Septem pyramides* ſepulcráles; propter ingentem operis altitudinem, ac nitorem, etiam procùl in mari mediterraneo conſtitutis, ac navigantibus, conſpicuæ. Quales item, Montes, Deſertum, Speluncæ; populi, ſub Antiocho Syro, latibula: quarum in una. *mille*, Sabbatô quodam, utriuſque ſexûs Hebræi, barbaricô cæſi ferrô ſunt. *Béthſames* autem, intrà

funi-

funiculum & ipſa *Danææ Tribûs*, infra Thamnatam, Getham versùs, ſita; non tam mœnium & urbis, quàm luctuoſæ cladis, magnitudine, nobis inclaruit: deletîs, immiſsâ divinitus plagâ, propter impudentem *Arcæ Sacræ* retectionem, *pluſquam quinquaginta millibus* eorum; qui tunc illuc, ad divinæ ſcrutationem Ciſtæ, tanquam profanum ad ſpectaculum, undique ſe conglobârant. *Urbium* denique, quæ vel littori *Magni-Maris* impoſitæ, vel ab eo proximè diſtabant (ideóque *Maritimæ*, miſtâ nuncupatione, dici non inconvenienter poſſunt) ab Auſtro Boream versùs tendentibus, *Azotus*, *Accaron*, *Getha*, *Sachróna*, præſtò ſunt: Philiſthæorum olim, vel Regiæ, vel Prætoria. Poſt quas, *Jamnia* ſequitur; &, interpoſitô promontorió (cuj *Balæ* nomen), *Ioppe*; quam, ut ſuprà dictum eſt, ex antiquiſſimo nomine, revocatô, recentiores nunc denuò *Iapham* vocant. Dictu, mirum ſimùl, ac miſerandum! quantùm longæva vetuſtas, non in *hominum* modò, ſed & in *urbium*, annos, ſæculáque, poſſit! *Getha*, tam magna quondam, ac magnifica, *regum urbs*; hodie, *trium* vix *culminum* villula, collem ſuum ſitúmque veterem, occupat: *ruinæ* quidem ſuæ memor, ac teſtis; ſed, immemor potentiæ: quin &, *priſci* *nomi-*

nominis oblita. nam eam, *Ybilim*, hodie Saraceni dicunt. Sic & *Accaron*, appellationis quidem antiquæ retinens; magnitudinis autem, ac dignitatis suæ, fastigiô dejecta: perpaucis è tectis agrestibus, *fumum* adhuc, &, cum hoc, *rerum humanarum vanitatem*, ostentat. *Azotus*, Philisthinorum olim *Areópagus*, ac *tribunal*: hodie vix *Pagus* est. *Viculus* potiùs, ac rudera (*n*), supersunt. De *Joppa* verò, maximô quondam portu, locòque, murîs, & ipsius loci situ, siquis alius, permunitô; domus hodie nulla superest, inconvulsa. supersunt *duæ turres* littorales: &, ad littus ipsum, horribiles nautis, ac subinde periculosi, *scopuli*; naufragiorum insidiæ. (†) Denique *Rupes*, ex his, *una*, ferreô grandî circulô, manu fabrorum impactô, conspicua; cuj, retinacula navium, rudentes, inseruntur. Ad Rupem illam, revincta quondam fuisse, *gigantéi* corporis, *Andrómeda* virgo, Céphei filia, perhibetur: quam deinde Perseus in libertatem, ac thalami pacti jus, asseruisse, fertur. (*o*) Quid igitur aliud *universa* jam est *Joppe?* quàm, in urbe, *pulvis?* in portu quandóque, de naufragiis, *tabula?* vetustissimúmque, scopulorum Andromedæ, Perseíque, monimentum: id est, *Fabulæ?*

Tribus

Caput III.

Tribus

BENJAMINÆA.

TERRA sortis *Benjaminaæ*, si *figuram* spectes limitum ejus; ab Occasu sursum, Orientem versùs, surgens, pæne *Pedis humani* formam, cum sura, tibiâ, coxendicéque, sed sinè planta, videri potest, exprimere. Latior enim in summo, diffusiórque; pedetentim deinde coit in arctiora dimensionum spatia: donec, ad extremum, velut in talo pedis, & non in planta vestigióve, se consumat. Ab Ortu Solis, Jordane; Meridiem versùs, Judæ Danísque lateribus, finitur: ad Occasum, Ramáthæ vicinam urget, ad *aliam* jam *Tribum* se flectentis. Quà verò Septentrionibus objacet; tota quanta finibus, ac montibus, *Ephraimæis* incumbit. Rigatur *aquîs*: parte quidem *Jordanis*, in brachia diffluentis; & insulas aliquot efformantis: parte verò, torrentis quoque *Cedrónis*. cujus tamen alveus, evanescente non rarò caloribus æstivìs undâ, vel sicco subinde transmitti pede solet; aut vix attingente talos defluxu fugitivô. Quem interim, nihilo minùs, *lapi-*

lapideô dignata *ponte* jam olim fuit ædilium industria. (*p*) *Desertîs*, sed ferè *compascuîs*, locîs aliquot interscinditur: ut *Jerichuntinô*, *Quarantanæq́*, Desertô. Quorum posterius, *Joanni Baptistæ*, solitariam in ætate virili vitam agenti; *Christóque*, quadraginta dierum jejunium obeunti, frequentatum fuit. *Desertô* præterea Terra Tribûs hujus aliô distinguitur; quod *Haiticum* appellant: & *Solitudine*, quam *Bethavæam* vocant. *Adommimaîs* item illîs, inter Jerosolymam & Jerichuntem, salebrîs, atque tesquîs, latrociniô semper, effusóque viatorum *cruore*, formidandîs, horret. *Valle* verò, præter minoris nominis alias, *unâ* potissimùm celebriore, submittitur: spatiosâ pariter, & amœnâ; frugúmque generis omnis feraci: quam *Raphaimæam*, seu *Gigantum*, appellant; quæque sui principium à Septentrionali Jerosolymæ látere capit. *Urbium* ingens olim, & vis illic, & copia, fuit. Memorabiliores; *Galgala*, *Jericho*, *Bethel*, *Hais*, *Silo*, *Gabaa-Saulis*; *Gabaon*, deceptorum-Josuæ civitas: *Bethóron*, ac *Nobe-Sacerdotum*; à Doëgo, Saulísque cæteris emissariîs, deleta. Caput denique cunctarum Chanaanitidis urbium, JEROSOLYMA. De qua, cùm abunde multa, tum olim ab aliis,

tum ab *Adrichomio* novissimè, tradita sint; longior esse, supersedeo. Sufficiet, admonere; Saxosô, difficilísque culturæ, locô, nec jam eodem per omnia, quo quondam, situ, positam urbem esse. *Calvariæ* quoque *montem*, qui *suburbanus* antiquitus fuerat; hodie, cum *Sepulcro* pariter *Servatoris*, mœnibus inclusum, conspici. *Montes* eam undique, vallésque, circumveniunt. (*q*) Cùm autem *quatergemina* quondam fuerit *Jerosolyma* (quippe *Superior*: sive Davidis: *Inferior*, seu Filia Sionis: *Secunda Civitas*, ac *Civitas-Nova*) proptereáque prægrandis, etiam adhuc *Esdræ Nehemiæq;* temporibus, post illatam à Nabuchodonosore ruinam, & exscidium (*r*); ac postea multò magis *Herodis* regnô, Neronísque sub imperio: multùm hodie suî degener, tamen etiamnum SPIRÆ Nemetum, ad Rheni ripas, retinere magnitudinem, ambitúmque, perhibetur. (*s*) JERICHUNTIS item ager, ac vicinia, nondum penitùs ab amœnitatis priscæ genio discesserunt. *Vallis*, & *campi*, qui *Jerichuntem* ambit, clementia; montium ac tramitum, per quos *Jerosolymîs* illuc iter est, asperitatem corrigit. (*t*) Ac licèt *Urbs* ipsa (tantæ quondam potentiæ, molísque) non, nisi *pagus*, sit hodie: locô tamen,

men, amœnô cumprimis, ac fertilissimô, procumbit. (*u*) Hinc proximum est, ad *Jordanem* amnem, ac satis expeditum, iter. JORDANES (quod mireris), etsi locô, quo *Benjaminiticæ Tribûs* oram, Arabiam Orientémque versùs, finit; jam, confectô pæne cursu, deproperet ad ostium suum, *Mari Mortuo*, cui tandem se miscet, proximus: universâ tamen *ordinariâ* suâ *latitudine* (nisi vehementiùs interdum exundet) non fertur excedere *decimum passum geometricum*. Et inter hæc tamẽ, quoties *Libani* liquefactîs nivibus increscit, *navium*, etiam *Onerariarum*, patiens. Tantò *profundior* est igitur: ac præterea *limosus*, (*x*) & *palustri*, quàm *fluviali*, propior aquæ. Qui, licèt potu dulcis, ac piscosus (*y*) sit amnis: lentus tamen, ac torpidus, & piger, incedit. Sed & abluturis se, *natatu* difficilis; *enatatu*, nisi peritissimè tractatus, difficilior (*z*): interdúmque, proterviùs confidentiúsque seipsos ei committentibus, aut inevitabilî submersione fatalis; aut ingentî certè vitæ periculô malefidus. (*Aa*) Caussas infaustæ natationis, sunt, qui referant, in *Mortui-maris*, infensas homini, jámque sensim *Jordani* se miscentes, undas. In *bestias* alii *lacustres*, culpam interitûs multorum rescribunt: tanquam, ex eodẽ *Mari-Mortuo* Jor-

danem adverſum ſubintrantes ; ac natantium pedes, admorſos, fatalî torpedine ligantes. In *petulantiæ vindictam* alii triſtem natantium ſucceſſum transferunt: (*b b*) quâ fluitantium *irreverens*, in ſacratum à Chriſto lavacrum, *levitas* divinitus caſtigetur. Quod ego poſtremum, propiùs fidem eſſe, cenſuerim ; cum *Felice Fabri*, quæſtionis hujus diſcuſſore. Reverentiùs adhuc agunt; qui, religiosâ corporis in amnem merſione, non contenti; *cymbala* præterea, *nolásque*, Campanô fuſas ære, ſecúmque transmarinis ex oris apportatas, unà ſecum tingunt : perſuaſi (neſcio , quorúmnam, & quàm certâ , traditione?) *tintinnabulorum*, Jordanis fluctibus immerſorum, eam divinitus fluctibus immerſorum , eam divinitus eſſe potentiam : ut, quàm longè poſtea, latéque, ſonitus, inter tonitrua, ſpargatur; *fulmina*, cœleſtésque clades, diffringant. *Sic Aquam, de Flamma, triumphare.* (*cc*)

Tribus

Caput III.

Tribus
EPHRAIMI.

FINITUR, ab Ortu Solis, parte *Regiæ*, quam appellant, *Vallis*, ac citeriore ripâ *Jordanis*: ab Austro, Benjamínis látere, quà se reclinat in Aquilones, ab Aquilonibus, tractu finium Dimidiæ Tribûs Manassis, *Cis-amnanæ*: Solis autem ad Occasum, montibus *Antipatridis*; aut, siquando plenô funiculô jus suum teneret, ad littus maris, ab Antipatride circiter, ad usque ferè *Joppen*, in Austri plagam. *Montes* habet, à *Tribûs* ipsius genitore dictos, *Ephraimæos*; alteros quidem, ab æstivo Solis ortu, per obliquum, procursu jugorum pæne continuatô, protensos in Occasum hybernum: Alteros autem, propiùs mare, rectô limite, versùs Austrum à Septentrione se porrigentem. Sed hæc quidem Alpium continua sunt juga. Præter hos verò, celebriores, ac separatos ferè, *Montes*, hæc Regio surrigit: *Orébum*; non illum Arabiæ, juxta Sinæam Petram, sed illum alium, ad quem cæsus *Orébus* est, Madianitarum quondam ductor, ævò Gedeonis: *Mon-*

E 3 *tem*

Caput III.

ſem quoque *Gáaſum*, ex quo rivus in mare defluit: *montem* Ramath-Sophimæum: ac *Saronæ* jugum: & Antipatridis, ſaltuoſum collium dorſum, mari prætentum. *Montem* item *Garizæum*, oſtentat; monti *Selmonis*, ac *Semeronis* (ſuper quem poſita poſtea Samaritarum urbs) è regione, ſed magìs in Auſtros, reſpondentem: ac *monti Móriæ*, qui Jeroſolymîs *Templô Salomonis* triumphabat, deterioribus poſtea Judæorum temporibus, per æmulationem, oppoſitum: Templô contra Templum, & *adversùs Aram Arâ*, ſuperbiente. *Torrente*, versùs Ortum, *Carítho* ſecatur: qui, tricipitî profluxu, *Vallem, Arundineti* nomine vulgò dictam, in Inſulam, *tridentis* ferè figurâ, redigit; ac ſtatim in Jordanem exoneratur, de quo dictum in ſuperioribus eſt; ut & de *Rivis* duobus aliis, ad Occaſum *Ephraimææ Tribûs*: quorum alter, ad meridiem; ad Aquilonem alter, è montibus ſuis, in mare Mediterraneum delabuntur. *Vallium*, amœniſſima; ſed major adhuc *Camporum*, eſt gratia: qui circa *Saronam*, ab Arcto versùs Auſtrum, ſecundùm Philiſthini littoris longitudinem expanduntur: *Saronæi* propterea dicti. *Regionis* iſtius *campeſtris*, & univerſim, omnis ferè *Palæſtinæ maritimæ*,

mæ, qua de *Cæsaréa* finibus *Joppen* usque protenditur; incredibilis est, non tantùm ad *aspectum*, à virore pratorum, amœnitas; sed etiam, ad *vitæ fructum*, atque delicias, ab agrorum nemorúmque proventu, fertilitas: & hæc quidem, tantô plerumque *Solis*, tum *recti*, tum è vicino mari *repercussi*, calore: rarissimôque, nisi mensibus hybernîs, cœlestium aquarum defluxu. *Rore* duntaxat nocturnô, matutinóque, glebæ bonitas adjuta; suprà, quàm exspectares, suum facit officium: pecori juxtà, cultoribúsque suis, ad saginam opíma. (*dd*) Quare mirandum non sit; introductis jam olim à *Josua* suas in possessiones Israëlitis, iísque pacificò fruentibus; diutissimè tamen, ac multa per sæcula, *maritima* loca sub potestatem eorum non concessisse: resistentibus fortissimè *Philisthæis*, ac subjugari detrectantibus, ob terræ bonitatem; cujus amor dominos veteres retinebat adstrictos. *Urbes* porrò *Tribus Ephraimææ*, sui juris, habebat, tum alias insignes; tum in terra continente, sursum versùm ad Orientem ab Occasu pergentibus: *Balsálisam*, *Liddam*, *Sarónam*; à monte, de quo dictum est, appellatam: *Bethóron*-Superiorem; *Thamathsáram*, urbem aliquando maximam, *Josuæq́*, Ducis sedem: *Pharathónem*, *Sícharem*, (olim

(olim *Sichémum*, postea *Neapolim*, dictam) cui vicinum *Prædium* est, ac Mausoléum, *Josephi*. *Rumam* item, Abimelechi tyranni Sedem: *Samariam*, Israëlitarum regiam; *Machmas*, *Gethremmónem*, *Luzam*, *Ataróthsam*, ac *Táphuam*: regiam olim, ac potentem inter primas, urbem. Ex his, de *Samariæ* magnitudine, splendoréque, pluribus agit *Decas Quarta*, Primâ statim *Ruinâ*: quò proinde lectoris spem (cùm scripta jam sit) remitto: ne bis eádem de re cogar tradere. Satìs hîc sit hoc unicum: Spatiô viæ perexiguô, supra *Samariam* urbem, *Ischariotum*, Orientem versùs, situm fuisse; locum, *Judæ Proditoris* natale solum. Unde constet; non *Galilæum* fuisse, sed *Samaritam* (patellâ suâ dignum operculum) sed, qui *feliciùs natus fuisset Nusquam*. Urbs præterea, *Luza*; vicinam sibi *Débboræ* notissimam illam *Palmam* habet: de qua *Sisaræ Ruina*, Decade Secundâ, memineràt. *Machmas*, utcunque grandem, ferunt, urbem fuisse; *Tribûs Ephraimææ* terminum Australem: *Jonathæ* postea *Machabæi* prætoriam Sedem. Et hunc ipsum, ajunt, locum (quippe, diversoriô viatorum frequentari suetum) detexisse primum omnium Josepho, *Deiparæq;*, pueri Jesu *duodecennis* absentiam: quo tempore

Caput III.

pore Jerosolymîs Nazarethum revertebantur. Est enim in ipso látere *viæ*, quæ fert Jerosolymîs in Galilæam: & *unius*, non plus, *diei* distat itinere, Jerosolymâ Nazarethum repetentibus. (*ee*) *Thamnatsáre*, monti Gáaso superimposita, látere montis Septentrionalì, *monimentum* habebat; ossium *Josuæ*: *Ducis* longævam custodiam: ad *Hieronymi* videlicet usque tempora. Cujus *Sepulcri* quò certior indagaturis posteris nota constaret; summo conditorio *Solis* effigiem majores insculpserant: insigne, *quiescentis* illic *Herois* illius, qui *motui* Sideris istius, suæ vocis imperiô, *quietem* ac stationem indixit. (*ff*) *Ramatha*, quæ, supra *Caspim*, monti *Sophimæo* jam olim imposita, celebris est, à *Samuelis* (ut alibi dictum est) ortu tumulóque locus: *limes* est Ephraimææ Tribûs, *tribum Danæam* versùs; ac commeantium in Palæstinam ex Europa peregrinorum, antiquissimum, quantumvis illiberale nunc & inhospitum, diversorium. *Viam*, ab urbe Portúque *Joppæo*, Ramatham usque, planam admodum, herbidámque, memorant Fránconis cujusdam *Equitis-aurati* Peregrinationis-*Ephemerides*, esse tantô spatiô; quantum, *Herbipolim* inter, & *Ochsenfurtum*, extenditur. (*gg*) A *Magni-*

gnitudine verò *Ramathæ*, qualis erat adhuc ſub Sultanis Memphiticis, ante plenum Turcarum in Palæſtina dominatum, ſupra ſæculum abhinc alterum; ſuperatum fuiſſe, ferunt, *Rotenburgi* ſpatium, & amplitudinem; quam urbs hæc Alemannorum, ad *Neccari* ripas, occupat. (*hh*) Cæterùm & *Ephraimæas*, & *Dimidiæ Manaſſis*, cum *Iſacharæa*, (quamvis amœniſſimas olim, ac multô frequentes cultore) *terras*; infeſtatas à *Leonibus* fuiſſe: ſatìs, è ſacris librorum regiorum monimentis, ſcimus. Nec mirum, id accidiſſe, tam *impiis* tunc regionum illarum colonis: utpote, qui, traducti de ſacrilegis Orientis, ac Medorum, & Aſſyriæ, terris; juxta *Deum-Cæli*, venerari ſolerent (& magìs quidem) *Deos* terræ *fictiles*, & Inferorum monſtra, Diabolos. *Propter hæc immiſit in eos Dominus* (inquit Sacer Scriptor) *LEONES*; *qui jugulabant mortales illos*, qui *Samariam*, & urbes *Samariticæ ditionis*, incolebant. (*ii*) Ac certè, Deo promptum erat, etiam è *vicino* (ne *longiùs* eſſet, in Hyrcaniam, aut Indos, eundum) Samaritis ſævas has feras immittere. *Jordanes* erat amnis, *in propinquo*: cujus citerior ulteriórque ripa, maximè ſupra Mare-Galilæum, Auſtrum versùs, *nemoribus*, ſal-

Caput III.

ſaltuoſîs locîs, dumetîs, & careɛ̃tîs, frequentes erant. Et è regione ſtatim *Ephraimæi* montium *jugi*, Jordanem versùs, *Arundinetum*, in Valle Cis-amnana, denſum ſurgebat. In omnibus his arbuſtis, & aſpretis, ferarum genus omne, cubilia ſua locabant: &, quoties *Divinæ voluntatis*, vel *ſibilô* duntaxat, evocarentur; erumpebant: ac terram curſu, terrore, prædarum indagine, pervolitabant. Et adeò quidem id faciebant, irâ Numinis extraordinariâ, frequenter, ac ferociter; ut illuc, *ſenſu* ſaltem *Litteræ* (quem vocant) reſpexiſſe Davidem nonnulli credant: cùm in Pſalmo rogaret; *Increpari Feras Arundinis*, & à Deo cohiberi: ne, pro conſuetudine furoris ſui, progrederentur ulteriùs. (*kk*) Nec tamen interim difficultatis ullius Deo fuit: aut *Leones* Samaritis, aut *Urſos* Bethelæis pueris, ad *Eliſæi* gemitum, immittere; vel aliîs è locis, etiam *remotiſſimîs*, evocatos: vel etiam, punctô temporis, *è nihilo productos*, ac ſævire juſſos. *Chriſtianîs* interim à *ſæculis* mitius, Palæſtinæ Jordaníſque feris, ingenium inſeri cœptum eſt. *Rudolphi* certè *Suchinatis*, *Weſtphali*, teſtimonium eſt; quo tempore Chanaanitidem is obiit, & incoluit (quod annorum fuit quatuordecim, non multò poſt Sæculum Chri-

Chriſti decimum tertium): quotidie, veſperâ paullatim calores minuente, ferarum omne nomen, non vulpes modò, lépores, damas, & capreas, ſed & *Leones*, miſtô viæ commerciô, pariter ad *Jordanis* amnem, properare conſuêſſe: pariter aquari; depulsáque ſiti, non ſolùm ipſas inter ſe belluas, ad latibula ſua concordes remeare: ſed & homines, quotquot euntibus, aut redeuntibus, occurriſſent, illæſos, ac pacificè, præterire ſolitas; ad uſque miraculum. Nimirum, *In manu Domini*, non ſolùm, Hominum, ſed & Belluarum-*Regis*, *cor eſt*! Quod autem plus ſtupeas: Unum præcipuè, memorat, *Leonem* tunc adeò familiariter hominibus uſum; utì nec *fugaret* quenquam occurſantium; nec invicem, quantumvis ferocem, & armîs accinctum, ipſe *fugeret*: &, quibus propiorem eum fieri contigiſſet, blandiri caudæ flagellô, geſtiret: qui denique noceret nemini, neque colono, neque pecudi. Morem autem hunc *humanitatis belluinæ*, tamdiu *Leonem* hunc tenuiſſe; quoad denique, ſagittarii cujuspiam, è comitatu *Suchenatis* iſtius, quem dixi, petulantiâ laceſſitus; inſtitutum ingeniúmque, mutaret. Namque ſemel iterúmque *ſagittâ* petitus, cùm primò tan-

tum-

Caput III.

tummodo telum iratus invasisset; postea verò, geminatum ad ictum, arduus, & adversô corpore, contemnenti similis, assurrexisset: ad extremum sese, generoso recessu, proripuit; &, *ut in sylvas*, sic ad majorum suorum *indolem*, revertit: nulli deinceps humano corpori sanguiníque parcens. (*ll*) In omni namque vultu, *Sagittarium*, & in omni, contrà se gradientis, Oculo radiante, *Spiculum* sibi, Leo ferox, imaginabatur, & *ictum*. Nimirum, *Patientia*, sæpius *læsa*, tandem non solùm in *Nervum*, sed etiam in solam Nervi suspicionem, erumpit!

Tribûs

MANASSÆÆ

Dimidium,

Cis-Jordanem,

AB Aquilone, campos habet, qui montium Gelboæorum radicibus accumbunt; & *campi Magni* (quem & *Esdrelonæum*, ac *Mageddæum*, appellant) partem: quibus campîs *Galilæa* finitur *Inferior*, Au-

Auſtrum versùs; & *Samariæ regio*, versùs Aquilonem. A meridie, Tribûs Ephraimææ terrîs clauditur: Ad Solis autem Orientis plagam, Jordane; quà verò reſpicit Occidentem, montibus *Japhiæis*, ac mediterranei maris littoribus. Præter *Rivos* duos Minores, *Torrentem* habet, undîs, quàm nomine, diffuſiorem (nec enim aliter, quàm *Torrens*, nominatur): qui, de *Monte* quodam, *Ephraimæi* tractûs, ab Auſtri partibus, erumpens; multiplicî deinde flexu, nunc *remotior*, nunc autem, *poſt Mageddonem* urbem præteritam, *vicinior* mari magno: rurſus ad Orientem ſe flectens Æſtivum, poſt *Aphraímum* urbem (quæ Tribûs eſt *Iſacharææ*) præſtrictam, in *Torrentem* ſe *Ciſonem* exonerat. *Palude* celebratur unicâ, memorabiliore: nec tam ab unda, quàm ab ejus incola, frequente *Crocodilo*: quo ſtagnum hoc, vel *Nilum* ipſum Ægyptium, ſi non provocat, certè tamen æmulatur. Tanta (quod meritò mireris) illic generis iſtius eſt multitudo! prætenditúrque, quam dixi, *Palus*, ab Ortu Solis, *Palæſtinorum Cæſaréæ*: perexiguô, ſtagnum inter, ac mare, ſpatiô continentis interjectô. (*mm*) *Sylvâ* viret *Montanâ*, paullò ſupra Magni Maris littus, ac montes Japhiæos: Orientem

tem versùs. Ulteriùs autem ad Ortum, *Sylvam* ostentat aliam, Monti, quem Prophetarum dicunt, impositam; cujus in latibulis *Abdías*, Achabi regis dispensator, vates religiosos centum, geminîs diversè locîs abstrusos, *Jezabelis* reginæ furenti gladio subduxit. Hic *mons*, mediô ferè, *Thersam* inter, ac *Mare Magnum*; situ spatióque surgit. *Convalle* porrò tractus hujus terræ (quà se submittit Orienti Soli, Jordanísque citeriori ripæ) gaudet, omnium totius Chanaanitidis vallium amœnissimâ, fertilissimáque; quam *Savæam*, & *Regiam*: usitatissimè verò, *Vallem*, & *Campum*, (*n n*) *Illustrem* appellant. Hujus, à *mari-Galilæo*, surgunt initia: *mari mortuô* tenus, ultima finiuntur. Prata verô, planáque, tam cis Jordanem, ad Israëlitarum terras, quàm ultrà, Moabitarum & Arabum in oras, exspatiantur; vernante plerumque floribus, & herbîs, soli fertilitate; colorúmque specie, conspicuâ. Circa Jordanis autem marginem, etiam *nemoribus*, ad omnem oculorum voluptatem, Planities illa viret. Cæterùm & *Urbium* hæc *Manassææ Tribûs* pars, nec frequentiâ, neque nobilitate, destituebatur antiquitus. Earum nominatissimæ: paullulùm infra Jordanem, *Bethsan*, seu *Scythopolis*:

lis: mare Galilæum versùs. Ponè Jordanem verò, *Salémum*; Melchiſedechi quondam, Regis, ac Sacerdotis, (uti quidam perhibent) ſedes; potiùs, quàm ea, quæ *Jeroſolymæ* poſtea nomen eſt ſortita: locus, viciniâ *Joannis Baptiſtæ*, populum Jordanis aquîs abluentis, famoſus. (*oo*) Super Occidui verò maris oram, ad Aquilones, *Dora*; ſic ſimpliciter dicta, nam & *aliæ*, nominis ejusdem, idem ad mare, ſtabant urbes: ut, *Antipatris*, &, Suchenate teſte, *Cæſaréa* quoque: necnon & alia quædam, in caſtelli formam, *Dora*, poſt Gazam, Ægyptum versùs. Poſt *Doram*, in Auſtrum, *Cæſarea-Palæſtinæ*: remotiúsque, poſt hanc, ad eandem cœli plagam, ea, quam diximus, *Antipatris* Iſraëlitica; *Capharsálama* quondam dicta. *Continentis* autem *Interioris* urbes, ab Occidente pergentibus in Ortum, occurrunt: *Capharnaum*; non illud diverſæ Tribûs, ad ſtagnum Geneſarethæum: ſed aliud quoddam, *montanum*, in collibus Japhiæis. Neque procùl erat *Galgala*; non illa Benjaminæa, ſed Manaſſææ tribûs: ac *Mageddo*, trans *torrentem* illum *Ephræmæorum montium*; de quo dictum ſuperiùs eſt: útraque, regales olim, ac magnificæ, Chananæorum Urbes. *Gaber* præterea; ſita ſuper montem editum:

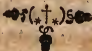
&

Caput III.

& *Narbátha* campeſtris: & ſuper eas, in Ortum, *Gethremmon* Manaſſæorum; *Balaáma*; *Thebes*. *Thanácum* item, ac *Therſa*, regum veterum ambæ quondam, inclytæque, ſedes: tum & *Abelmeula*, vatis *Eliſæi* natale ſolum; & *Acrabata*; geminæque, nominis unius & ejuſdem, *Bethsécę*. Quibus *Ephram* adjunge; *Gedeonis*, & *patriam*, & *prætoriam* urbem: cujus nos, Decade proximè priore, meminimus; cùm *Abimelechi* deſcriberemus interitum. Præcipuè verò, non prætermittenda magni priſcíque nominis, urbs JEZRAELA; pedi montium *Gelboæorum*, qui finiuntur in Occidentem, adſtructa: regum Iſraëliticorum, & Achabi præſertim, ac Jezabelis, & filiorum, ad amœnitatem, ac ruſticationes, diverticulum. Remittebant enim illic, & diffundebant, animum, propter agri campíque circumjacentis fertilem virorem, ac prædia; vinetis, olivetíſque, læta. Monimentum illic eſt; *Vineæ* quoque *Nabotheæ*: quod ut à cæteris vitiferis collibus atque campis diſcerni poſſet; *lapides*, in caput innocentis Domini conjecti, poſteritati conſignavêre. Terminus autem eſt *Jezraëla*, quam diximus, terrarum *Manaſſis*, & *Iſacharæ*: tanquam limes inter utramque defixus: ut proinde pars

urbis ejus *Aquilonaris*, ad Isacharem; ad Manassæos autem, pars *Australior* spectare, videri posset. Inter universas autem *Tribûs* istius, quam exsequimur, urbes; *Cæsaréa* principatur, ea; quæ, littus inter, *magni-maris*, ac *paludem*, quam dixi, suam, sita, tanquam in Isthmo, *Palæstinæ* cognomen retinuit, in præsens usque tempus: propterea, quòd illic, finitâ jam à Septentrionibus *Phœniciâ*, Philisthæorum regiones littorales, Austrum versùs, initium suî capiant. Ea, de vulgi saltem sententiâ, *Turris* olim (puta, *Stratonis*) pòst paullatim, oppidum, & *urbs*; in *Turres plurimas*, ac *Iudææ* tandem *Arcem regiam*, assurrexit. *Amplificatorem* illius eousque magnificum, & accuratum, *Herodes* se præbuit *Ascalonites*; ut *Conditor* ejus, ac certè *plusquam Instaurator*, censeri meritò possit. Urbem enim is olim, látere coctili, saxísque, compactam; *Augusti Cæsaris* imitator, è lateritia *marmoream* planè totam fecit: refulgentibus, *Parii* Porphyreticíque saxi nitore, non Optimatum tantùm, regulorúmque, palatiis; sed privatorum quoque domiciliis. Idem autem & *Portum* pariter, quem, extra muros, magnificentissimum ac tutissimum, inter altitudinis horrendæ scopulos, exstruxerat;

rat; pulcherrimâ, per ambitum, densôque nexu continuatâ, *marmorearum ædium*, ac *diversoriorum*, coronâ circumclusit. Quo fiebat: ut, hinc quidem in vastum æquor, sereno die, radiis Solis incidentibus; illinc autem, in politissimi marmoris *urbem*, ac suburbanum *portum*, splendore reverberatô: *Cæsaréa*, quasi tota, *cælestî* simùl *terrestríque* videretur *ardere* jubare, nitorísque flammâ. (*pp*) Sicut autem mortalia *caduca* sunt omnia: superfuit è tanto, támque latè sparsô, *Cæsaréæ* splendore, trecentis abhinc annîs (*qq*), urbis priscæ sola *basilica*; structuræ cumprimis elegantis. Ac, nequis vel *Sanctitatem* in ea, vel *Antiquitatem*, desideraret; fuerat hæc ipsa, CORNELII quondam CENTURIONIS *Domus*: Angeli, Petri, domini͂que sui; *religiosissimîs* pressa *vestigiîs*: Et ideò, vel hôc solô titulô, *totâ* *Cæsaréâ major.*

Caput III.

Tribus

ISACHARÆA.

QUA Sol oritur, Jordane terminatur: quà petit Occasum, Occiduô marî. latera, Boream quidem versùs, plerumque montibus *Hermoniîs*; in Austrum verò, *Gelboęis* aliquousque; tum, quà deficiunt hi, finibus *Manassæç Tribûs* Aquilonaribus, ac *Mageddónis*, & *Cæsaréæ*, limitibus, includuntur. *Torrentis*, qui de *montibus Ephræmęis* decurrit (de quo dictum paullò superiùs est) parte postremâ, Solem occidentem versùs, ejus *latitudo* perluitur: ac *rivô* præterea; qui, de suburbano *Jezraëlæ* fonte scaturiens, & obliquô se cursu per campum Esdrelonæum agens, *Cisoni* denique miscetur. Nam *Cison* ipse, *Zabuloniam* ad *Tribum* spectat: etsi, Septentrionum tenus, *Isácharæç* regionis limes est, ac terminus. *Montium* eminentiores, sunt: *Carmélus*, Eliâ prophetâ, suî cultore, posterorúmque, sectatorum ejus, coloniâ nobilis: & *Hermon, major minórque*; quæ juga sunt montium, continuata, roscida, peramœna. Quibus opponuntur, *Gelboęi* montes. *Carmelus*, Occi-

Occiduum mare despicit; à cujus littoribus, haud ità multùm, ad interiora *continentis* recedit. Ejus (ut & *Taboris*, ad aliam pertinentis Tribum) tam editus apertúsque vertex est; ut in *Cypro* quoque, de summo cacùmine montis illius, qui *Beati-Latronis* Crucem adservat, reluceat: ac, sudô cœlô, Phœniciam versùs oculos & aspectum mittentibus, clarè refulgeat, ac distinctè cernatur. (*r r*) *Gelboæas* autem *Alpes*, nos in *Ruina Saulis*, opportunitate datâ, delibavimus. Sed est, qui, *recentiorum* è numero, sic eas depingat. *In finibus*, inquit, *Galilææ* (*Galilæa* quippe, quam *Inferiorem* appellamus, in *Isacharis* usque terram ab Aquilone, Meridiem versùs, nec ulteriùs, procurrit; progressum ampliorem Samariticâ coërcente terrâ) *frugiferi sunt, ac modici, planíque, sinè prominentibus aspretis, aut impeditis tramitibus, colles* (*s s*): *nec admodum editi. quorum tamen soli bonitas, pecus multum, & gramen herbámque plurimam, in pabulum, educat. Ibi Saulis, ac Jonathæ, cum Israëlitis cæsorum, antiqua cladis monimenta sunt. Quanquam autem roris, ac pluviæ, fomenta, vulgò collibus illis, in nostram usq; tempestatem, subtracta de cælô, propter Davidis exsecrationes, videantur: herbidi tamen etiám-*

F 3 *num*,

Caput III.

num, pinguésque pascuîs, sunt; &, bonitate glebæ prolecta, domicilia mortalium illic, humanáque commercia: quin &, Sacri Benedictinorum, ac Cistercienſium, cætus frequentes, aliquot sæculîs, egerunt. Hæc ille. Poſt Vallem porrò *Jezraëlæam*, quæ mediam Iſacharææ Tribûs terram percurrit, ad Occidentem *Campus* eſt; cognomentô *Magnus*, à *latitudine* nominatus; aliter, *Eſdrelonæus*, ab *Eſdrelóne*, nominis uſitatioris oppidô. *Continentis* urbes, ab Ortu, ſunt: *Iſachar*, à Tribu ſuâ ſic appellata (nam, quæ latus illius adjacet, *Bethſan*, ſive *Scythopolis*; alterius, quàm Iſacharæi, juris urbs eſt): juxta quam tamen, ad Auſtrale latus qui ſurgit, *lucus*, Iſacharæam ad ditionem pertinet: clade funeſtus *tredecim millium* Judaicæ gentis virorum; quos, per ſummam circumventos perfidiam, *Idololatræ Scythopolitani*, poſt partam eorum operâ victoriam, immaniter omnes jugulaverunt. Infra *Bethsánem*, & *Isácharem*, *Ceſion* urbs, propiùs ſtagnum Geneſarethæum; &, ultra Ciſonem amnem, adhuc ſola ditionis Iſacharææ, *Tarichéa*, ſub monte, ſuprà Galilæi Maris littus ſita; munitiſſima ſimùl urbs, ac populoſiſſima. quippe, civium *quadraginta millibus* habitata, ſub Judaici belli, Joſephíque Flavii, tem-

tempora. Sunt autem, infra juxtáque *Cesionem* urbem, aliæ quædam urbes altrinsecus: Et hinc quidem, in capite montium Gelboæorum, *Raméthà*; civitas antiqua. mox, ad pedem montis Australem, *Ramótha* campestris: non illa *Galaaditica*; sed *Levitarum*, ac cisamnana. Tum *Arbela*; montanum, supra tractum Hermónis, oppidum; viciniâ speluncarum, ac *latronum* postea multitudine, quos *Herodes* eradicavit, infame. Tum, ulteriùs ad Occidentem, & ad pedem *Hermonis* montis, *majoris*; *Rabbótha*, vetus urbs; & *Anaaráthà*, *Cedesſáque*: non illa Nephtalæa, sed Levitarum; & *Endor*, Saulis, ac *Pythonissæ* mulieris: & *Seon*, hodie *villa*, quæ montana quondam *urbs*; ac, secundùm Cisonis torrentis crepidinem, *Naimum* illud, *viduæ*: cujus extinctum filium CHRISTUS in vitam, nudæ, sed divinæ, vocis imperiô reduxit. Præterea, contra *Seónem*, in Austrum, *Iaramótha*, Levitarum: *Aphéca*, propemodum in capite campi magni, qui *Galilææ-Planities* appellatur: &, in extremo *Carmeli* montis pede (procurrit enim hic mons, jugîs minoribus, per obliquum, ab Occidentis æstivi plagis, in Orientem hybernum) *Bethsemes*; auctore Bredenbachiô. Tractus porrò maris

Occidui littoralis, *promontorium* habet *Carmelæum*: ac super illud, remotiùs aliquantulùm in Aquilones, *Porsinam*, seu *Porphyriam* urbem; quæ *Caiphas* appellata primis Ecclesiæ temporibus est: eò, quòd illam exstruxisse *Iosephus* feratur, cognomentô *Caiphas*, Summus Jerosolymiorum Pontifex; & exstructâ, dominatus sit. Cujus tamen, penès auctores, esto, super hôc *perfidô* Servatoris insectatore, *fides!* (*tt*).

Tribus

ZABULONIA.

TRIBûs hujus *funiculus*, atque terra, Solem Orientem versùs, ingentî *latitudine*, propemodum ad maris Galilæi *longitudinis* mensuram expansa: fine verò suî; quà desinit in Occasum, acumine contractissimô, pæne quandam *calicis* erecti, sed inæqualis ventris, & incurvi pedis, figuram æmulatur. *Operculum* ejus, seu *caput*, videri littus Galilæi maris occiduum, possit. *basis*, ac pedunculus illius, est; littoris *magni-maris* exiguum illud, quod inter *Cisonis* ac *Iephtaëlis*

elis torrentium oſtia ſe porrigit, intervallum. Ab Auſtrali plaga, *torrente* diſcluditur *Ciſone*; quàm longus *terræ Zabuloniæ* tractus eſt: ab Aquilone verò, parte Tribûs Aſeræ, partéque Nephtalææ, disterminatur. *Vallibus* gaudet, tum aliis peramœnîs, & compaſcuîs: tum inprimis eâ, quam *Carmelónem* vocant, à *Carmeli* montis cognatâ viciniâ; *Nazarethi* montibus, ad Occaſum ſubjacente: necnon *Valle*, quam, à ſui nominis torrente, *Iephtaëlęam* appellant; inter Carmelonem, & Occiduum mare, ſitâ. *Montibus* autem inſurgit excelſiſſimîs: inter quos præcipuæ celebritatis eſt, *Tabor*; nobis tamen in *Ruina* jam *Siſarę* deſcriptus. *Montes* deinde *Nazareni*, *Zabulonii*, *Bethulienſes*, *Jotapatæi*. Vix quoque tractuum *Galilæę* quiſquam alius *amœnior* eſt, eô; qui littori Galilæi maris *Occiduo* præpanditur. Illic enim, ſuper ipſam *Geneſaræi ſtagni* fertiliſſimam oram, à Borea, meridiem versùs tendentibus; non *urbes* & oppida tantùm, celebrium nominum, *Bethsáida*, *Magdalum*, ac *Tyberias*, occurrunt; ſed etiam vitiferi, pomiferíque, *citriorum* ac *Nerantiorum* malorum, colles, & horti. quin & citra *Tarichéam*, adhuc in *Zabulonio tractu*, nobile *palmeti* nemus. *Urbium* nominatiſſimæ;

mæ; tum eæ, quas modò memoravi; tum, in *terra continente*, numerantibus ab Ortu Solis ad Occasum loca, præstò sunt; *Jotápata*: tùm ipsa montanis imposita jugis; tum circumcirca ferè montium clausa verticibus, atque petrîs. Post hanc, è regione, contra *Iotápatam*, sed in Aquilonem remotior, urbs *Remmon*; *Tacasínum*, *Iapha*, *Capharata*, *Bethlehemum-Galilęum*, *Cartha*, *Iédaba*, *Dothaímum*; urbs, *cisternę* viciniâ memorabilis, in quam invidia fraterna *Iosephum* quondam, *Patriarcham*, demisit. *Bethulia* præterea, montibus, de quibus dictum est, imposita: *Iudithæq;* generosâ manu, contra tota Barbarorum, & *Holofernis*, castra, defensa. *Sémeron* insuper, *Galilæorum*; urbs olim regalis; & *Bérsaba*, *Saffa*, *Sephorísque*; *Diocæsaréa* posteris appellata, totius Galilææ castellorum munitissimum castellum; urbiúmque maxima quondam, & opulentissima. Post quam, Occidentem versùs, impositum monti *Nazarethum*: natalibus magìs, cunabulísque, *Deiparę* Virginis, & educatione *Christi*; quàm *turribus*, & amplitudine mœnium, eminet. Infra *Nazarethũ*, sed ad latus Boreale, versùs Occidentem æstivum, *Cana* jacet illa; cujus (ut & alibi dictum est) *fontanam*, in *vinum* conversam, *nuptia*

ptiæ biberunt; merô *naturali*, propter inopiam, exhaustæ. Cæterùm hæc, ſupra *Jephtaëlem* ſita torrentem, *Cana Minor* dicebatur: quòd *Majorem* aliam, ei cognominem, *Tribus Aſeræa* poſſidebat. Infra *Canam* denique, propiùs mare magnum, *Zabulon* erat, urbs; à *Tribu* ſuámet, *auctoréque*, Tribûs, nominata. Cujus ad Auſtrinum latus, *Jecónama*; regalis olim urbs. Cæterarum autem indicem texi fuſiorem; nec operæpretii, nec inſtituti noſtri, fuerit. Præſtiterit; quæ de *Mari Galilæo*, quæque de *nominatioribus urbium*, cognitu digna ſunt, deflorari. mox, ad *Aſeræam* deinceps *Terram*, promoveri gradum. *Galilæum* ergo *Mare* (quod & *Tyberiadis*, ab urbe, nominis hujus, littoribus ejus imminente, vocatur) ſtadia *latitudinis* fertur quadraginta minimùm; *longitudinis* autem, explere, pluſquam centum. Breviter *Seydlizius*; milliaribus Alemannicîs geminîs *longum*; uno *latum* eſſe, Stagnum *Geneſaræum*, affirmat. *Univerſus autem* illius *ambitus*, ſi *Rudolpho Suchenati* credimus, *oculato teſti*; milliarium, gentibus illis uſitatorum, viginti menſuram complectitur. Quam viæ menſuram, *Niger*, apud *Adrichomium*, ad ſingula paſſuum millia redigit. *Undam* alit *dulcem*, ac

Caput III.

ac potantibus habilem, atque gratam: nec, uti cæterorum ferè Lacuum, desidem, atque pigram; sed, aurarum beneficiô, lenè suavitérque spirantium, ferè semper agitari suetam: & ideò *vividam*, atque *sanam*. *Pisces* Chanaanitidi submittebat, jam olim, *electissimos*: sed *Piscatores*, Orbi terrarum, *electiores*; in Simone *Petro*, collegísque: quos, ex illo mari *Servator* extractos, *ad capiendum cælo mundum*, emisit. *Tyberias*, magnifica quondam Galilæi littoris urbs; à sæculo jam tertio, vix quidquam habet urbis: & antehac tamen, Christianîs adhuc Palæstinâ potientibus, *cathedrâ*, tribunalíque conspicua Pontificiô. Sed, quæ *profani* juris erant, & *suburbana thermæ*, potissimáque *Galilęi maris* possessio; tenebantur ab regionis illius illlustri quodam virô. (*uu*) *Bethsaidę*, quæ *Petrum* nobis, *Andreámque*, protulit, *orbis-Apostolos*, qualis olim fuerit, florentibus Galilæorum opibus, amœnitas, ac suburbana quoque fertilitas; vestigia docent, vel hodiernæ tempestatis, ac cœli clementia; quæ, *Januarii* mensis procursu, non prata tantùm pulcherrimo virore graminis expandit; sed *aurea* quoque *mala*, matura jam mensæ palatóque; cæteri verò generis arborum *flores* plenos, ad odoris & ocu-

Caput III.

oculorum oblectamentum, aperit, & exponit. (xx) TABOR, & *urbs*, erat, & *mons*; sed, distinctô situ. nam *urbs*, assignata Levitarum coloniæ, *Saffam* inter, ac montem Taborem, ad latus, in Boream obliquatô flexu, stabat. *Mons* autem, solitarius, in campestri planitie, nulli cohærens alii, vel jugo, vel colli; surgit etiamnum hac tempestate: montium, qui latè cominus eum, eminúsque, circumstant, *eminentissimus*. Non *ovum ovo* (quod vulgò dicimus) *similius* esse creditur; quàm *Tabor* mons, *altitudine*, ceteráque formâ totâ, Paderbornensis diœceseos illi monti, quem *Isenbergum* appellant: sicut nonnemini, montis illius, ac terrarum, gentili, qui *Taborem* accuratè dispexit, est visum, ac deprehensum. (yy) Cæterùm, *Taboræus*, in summo suî, *tractus* ac *vertex*; non modò *Christum* olim, *se transformantem*, sustentare, dignus est habitus: sed etiam, posteris Christianorum ætatibus, Sacræ Benedictinorum congregationis cœnobium, eodem ipso *Transfigurati Servatoris* in vestigio, cum *templo*, tenuit: operibus, sumptibúsque regiîs, ad omnem magnificentiam, nec sinè validis munimentis, ac turribus, exstructum. (z) *Mons* præterea; cuj *Bethulia*-Judithæ, cum ar-

ce munitiſſimâ, crebríſque turribus, ac domiciliis, inſiſtebat: propter *altitudinem*, longè latéque, totâ renídet Galilæa. Superſunt antiquæ firmitatis, etiam nunc, tum aliæ, per montem ſparſæ paſſim reliquiæ; tum, ad montis pedem, inſigne, propugnaculíſque ſolidum, adversùs hoſtes, *caſtellum*. (*Aaa*) NAZARETHUM, inprimis nitida quondam nobilíſque *Galilæorum*, non (ut quidam opinatus eſt) *Nephtalæ*, ſed *Zabuloniæ*, Tribûs urbs; medios inter montes, & ipſa montis, tanquam Alpium illarum umbilici, ſupercilio, capitíque, ſuperædificata ſtabat: ac verticem montanum, domiciliorum ſuorum quaſi *diademate* quodam, haud ſecus, ac *Samaria* clivum ſuum, coronabat. *Urbs* ea, nunc *oppidum* veriùs, aut *caſtellum*; nondum tamen omnem, nec ad *noſtram* quidem *ætatem*, nitoris ſui faciem (uti temporum iſtorum fortunæ-ſors, atque captus, eſt) amiſit: utcunque frequens etiamnum, & culta, tectîs. (*bbb*) Adhuc ſub annum milleſimum, quadringenteſimum, quadrageſimum nonum, & ſitus urbis illius, & urbs ipſa, perquam amœna (*ccc*); civium, & inquilinorum, frequentiam alebat: alliciente trahentéque cultorem aliunde, tum *Nazarethani* ſoli

ſoli geniô (quod *Solum*, ut pleráque *Galilææ* locorum illorum facies, *Ringgoviæ Rheno-ripenſi* reſpondere ſpecie fertur) : tum *incunabulorum Deiparæ* religioſâ memoriâ. *Fonte* quoque geminô, limpidîs undis abundante, pars urbis ſuperior irrigua; ſubjectam quoque vallem, diſpenſatîs per declivia rivulîs, exhilarat, ac fœcundat. Quòd autem ſint, qui, viſum illic adoratúmque ſibi *locum*, *ſacellúmque*, referant; quin &, in eodem à ſe *pernoctatum*, *in quo Virginem Matrem Archangelus*, cœlô miſſus, *ſalutârit*: facere fidem indubitatam nequeunt iis, quibus perſuaſum & exploratum eſt; *domicilium* illud *cubiculúmve Virgineum*, ab anno jam Chriſtiano M. CC. XCI. pòſt ademptam nobis *Ptolemaidem*, Majo menſe, Nicolao IV. Pontifice Maximô, tranſportatum ab *Angelis*, è Galilææ fuiſſe regionibus in Illyricum (*ddd*): hodiéque *Laureti*, Picentûm in Italia regione, conquieſcere. *Simulacrum* ergo Virginis *ædiculæ*, non *ædiculam ipſam*, inſpexerint; qui, multîs pòſt annis, Galilæam obivêre: *Gumpenbergii Continuator* (*eee*), & *Rudolphus Suchénas*. (*fff*) Sic & vulgò, quibus chara capita fatô rapiuntur: cùm *corpore* ſe mortui conſolari jam non poſſint, *imagine* ſeſe ſpe-

ſpeciéque ſubſtitutâ, paſcunt. Nam, quòd in aſſertionis ſuæ fidem ac fulcrum adducunt, etiam *Columnam* baſilicæ Nazarethanæ: cujus è regione, ſtans *Gabriel*, Mariam ſalutans, eidem prodigiosè ſuî formam & effigiem, in ſigilli morem, per reflexionem, impreſſerit; in decimum tertium uſque ſæculum relucentem: non me movet: *Quędam* enim *Somnia vigiliîs plauſibiliora* ſunt: *& Inania* ſubinde, *ſpecioſiora Verîs.* (*ggg.*)

Tribus

ASERÆA.

SPATII *Terrę Sanctę* reſiduum, quod, à *Zabulonię Tribûs* finibus Aquilonaribus, ad Libanum, inter Jordanem, ac mare mediterraneum, jacet; ex æquo propemodum inter ſeſe *Tribus Aſeręa*, *Nephtalęáque*, ſunt partitæ. Quarum *hęc* ad Ortum Solis; ad Occaſum *iſthęc*, receſſit. Prior harum, *Aſeraę* ſit Regionis deſcriptio: quò poſt hanc, à *Nephtalęis* terris expeditiùs, ad *Tranſamnanas*, commeemus. ASERIS ergo ditionum, à Septen-

Septentrionibus in Austrum; & à Libano Jephtaëlem ad torrentem, *longitudo* porrigitur. *Latitudinis* autem intervallum, à mari Phœnicio, Nephtalæos ad fines, extenditur. *Campîs* expanditur, herbosîs, floridîs, & opimîs: *Planitie*, præsertim *Libani*; quæ, sub montîs illius radicibus, ad Austri plagam, procumbit: *campô* quoque *nominis ejusdem* alio, quíque diversus à priore planitie sit, infra pedem *Libani* montis Occidentalem. *Campîs* item, ac *pratîs*, Masphæîs, propiùs mare magnum porrigitur. *Sylvâ nemoribúsque*, Tyrum inter, ac *Sareptam* (quæ fertur, & nomen indè suum traxisse): *vinetîs* item, hinc indè, vernat. *Montium* majoris nominis, ac jugîs distinctorum, præcipui sunt: *Libanus*, ad Boream: &, huic in Occasum hybernum præpansus, *Antilibanus*; vinetîs lætus. *Alpes Tyriæ*: mónsque *Saron*; inter Tyrum ac Ptolemaidem, limite ferè mediô, per obliquum, ad Ortum hybernum exspatians: ac *vinearum* ipse quoque ferax, & frequens. *Montium* autem minorum, numerantur; *Hermon*: non ille, Gelboæis oppositus montibus; sed *Syrophœniciam*, Austro tenus, adjacens, ad occiduum *Libani* pedem. Cui, paullùm intermisšô spatiô, *Baalgádus*, propiùs Antili-

 banum

banum (mons alius ; saltuosus) subjicitur. Ut taceam *juga* quædam continentis interioris *Alpestria* ; quorum verticibus *arces* impositæ *castellá* sunt : qualia ; *Mons-fortis*, *Castellum Thoronium*, in umbilico propemodum *Aseritidis* regionis ; & castellum, quod *Indi* vocant : aliúdque præterea, quod à *Bello-Forti*, posteris tempestatibus, nomen accepit ; *Eleutheri* fluminis lævam super ripam constitutum. *Vallium* autem, haud alia facilè regionis *Aseraæ*, fertilior simùl, & amœnior : quàm ea, quæ, longè suprà Ptolemaidem, in Ortum hybernum, per transversum tendens ; suæ Tribûs gerit nomen. *Flumina*, torrentésque potiores, hi sunt. Ad Aquilonem, *Eleutherus* ; à monte terræ *Nephtalææ* descendens : ac, *Tyrum* inter, & *Sidonem*, intervallô ferè mediô, *mare-magnum* irrumpens. Ad meridiei verò plagam, *Jephtaël* : *torrens* idem ; ac Tribuum, Aseris, atque Zabuloniæ, *limes* & terminus. Inter quem, & Montem-Fortem, *Belus* etiam amnis ; ac mox, *rivus alius*, incomperti mihi nominis, sed Ptolemaida petens ; è montibus *terræ continentis*, in mare Phœnicium, descendunt. Quas verò *Masserephotaas* vocant *aquas* ; eæ, supra *Sidonem*, ad Septentriones, paullùm à *mari magno*, fossæ quædam

Caput III.

dam, ac manibus egesti *lacus*, sunt: quibus, exæstuantis Ponti *salsæ* restagnationes exceptæ; vel *Solibus* deinde, vel *rogîs*, arte suscitatis, in *Salem*, & humanos usus, rediguntur. At, quod ad *Urbes* attinet *Aseræ*, vel possessionis, vel *Sortis*, atque juris: ad mare quidem, à Septentrione versùs Austrum pergentibus; prima, *Sidon* est obvia; *regum* olim, sui nominis, & antiqua quidem, sedes. Post eam, interpositâ *Sareptâ*, *Tyrus*; & ipsa *regia*: Sidoniorúmque potentiæ multùm antecellens. Tum *Aczība*, posteris *Ecdippa* dicta: póstque *Ptolemaidem*, aliquantò supra *Jephtaëlis* ostium, quô mare subit, urbs, Levitis assignata, *Messala*. Continentis autem regionis *urbes*, præter alias, ab Austri tractu, *Bethméca*, Vallis Aseræ: *Nebiel*, *Abdon*, *Cabul*, (non illa, *Terra Chābulæ*, seu *lutulentæ*; quæ montes Tyrios, & Eleutherum flumen, interjacet: & cujus elementum litterarum primum *aspiratur*) sed alia, longiùs in ortum, ad Nephthalæos fines, remota. Præter has; *Abrama*, *Gabála*, *Roóba Levītica*, *Gíscala*; populosa subinde, permunitáque, sed *seditiosa*, civitas. *Cadessa* præterea; *Gadaráque*, cum *Achsápha*, regiâ quondam urbe. *Bethéna* quoque; quæ media jacet inter *Ammam*, ad Ortum sitam; & *Hel-*

Caput III. 118 seq.

Helbam, ad Occaſum. Ad *Helbæ* Septentrionale latus, *Horma.* tránſque flumen Eleutherum, Libanum versùs, haud procùl ripâ fluminis, *Cana*, *Galilæa-Gentium*, ſeu *Superioris:* quam, diſcriminis ergô, *Canam-Majorem* appellant: cùm *Cana* tamen *Minor*, & ipſa *Galilæa* ſit locus; ſed adhuc, ut nonnullis videtur, *Inferioris.* Superior autem, ſeu, quæ *Gentium* dicitur; terras potiſſimùm *Aſeris* ac *Nephtalæ* percurrit. Poſt *Canam* demum, *Alcátha*, ſupra montis *Antilibani* tractum, Ortum versùs. At, inter *Antilibanum*, ac *Sareptam*, haud procùl marî, *Maára* cernitur; *Spelunca Sidoniorum*, ac *Tyri-Cavea*, nominata (quoniam inter utramque jacet urbem) *antrum*, urbe quavis inexpugnabilius; & ob hoc, cujusvis *inſtar urbis:* Chriſtianorúmque poſtea municipium; militarî, contra barbaros, præſidiô firmatum. Ad *Libani* denique citeriores radices, ab Ortu pergentibus ad Occaſum; *Héthalon*, & *Chalis*, & *Enochæa*, ſe, veteres urbes, offerunt. Hæc ſuper *Urbium* recenſione *Tribûs Aſeræ.* Subnectamus nunc & *memorabiliorum* nonnulla. LIBANO ſubjectas *valles*, quà præſertim à Damaſco, mare Phœnicium versùs, tenditur; fertiles inprîmis meſſe, pomariorúmque divi-

tes,

tes, ac limpidîs undîs ubertim irriguas; quin & vinetîs lætas: adhuc proximè-superiore sæculô, *Seydlizius*, nobilis Silesius, memorat, *Libanum* ipsum, à *Damasci* finibus, ad usque mediterranei maris oras, excurrentem; amœnum esse: quin &, hac adhuc tempestate, *Cedrîs* vestitum. (*hhh*) Quem tamen *montem*, è contrario, vehementer, infamatione suâ, *decalvat*; qui septemdecim circiter deinceps annîs interpositîs, post *Seydlizium*, Syriam pervagatus est, *Leonardus Rauchvvolfius*: cùm, in universo se Libanô *cedros*, memorat, haud plures *viginti quatuor*, numerâsse superstites. Ac ne *novellas* quidem, in spem successionis, usquam reperisse. (*iii*) *Pascuum* interim, si non verticem *Libani* (qui *nivosus* universus est) at ambitum tamen esse montanum; ex eo clarum est: quòd numerosos illic *greges*, in hunc usque diem, assiduò, de noctibus etiam, *Turcæ* pastores attinent; non suâ magìs curâ, quàm immanium è Molossia canum excubiîs, ac dentibus, adversùm latrocinia custoditos. Quorum *canum* tanta perhibetur esse ferocia (nisi magistri pecoris eam inhibeant) ut illàc inviolatus, & incolumis, commeare ferè nemo possit. Obsistunt tamen laniaturis, agrestes: *benevolen-*

tiæ potiùs humanæ legibus, quàm *Mahometanis*: & hoc, pro viatorum, etiam *Christiani* cultûs, Salute. Quod utique mirari possis: *Canes-Turcas*, pro *Christi* cultoribus (qui *Canes* illis sunt) contra latratores Molossos, laborare. Sed, ut dixi, laborant: & est, qui, quod attuli, suísmet ab experimentis, astruat, & confirmet. (*kkk*) *Eleutherus* amnis, terminus fuit expeditionis *Jonathæ Machabæi*, Demetrianos persequentis: qui, fluviô, per dolum, ardentium in castris luminum, beneficióque noctis, transmissô; victricibus illius armis se subduxerunt. (*lll*) *Belus*, inter *Jephtaëlem* torrentem, ac *Rivum Ptolemaidis*, fluens: amnis, spatiô longitudinis permodicus, profunditate tamen insidiosus; suî mediô vallem, & perlabitur, & implet, in stagni morem, *centum cubitorum* spatiô *rotundô* diffusîs, per gyrum, aquîs. *Cendeviæ* (de qua dictum) *paludi* nomen est: quæ *vitream*, ut Suchénas ait, *arenam*; ut autem alii, *vitri materiem*, arte conflatoris, ac lentîs ignibus, excoquendam, egerit. At, qui supra *Belum* fluviolum, itidem ex eodem, quo *Belus*, monte, devolutus *rivus*, Ptolemaidem, & mare magnum (sicut suprà diximus) incurrit; admirabilî naturæ quadam impatientiâ, ripa-rum

rum suarum alterutrâ parte, nec *serpentem* viperámve; nec *venenô* gravidum aliud, cujusmodicunque generis, tolerat animal. projectáque *trans* undam *venenata*, quæ *cis* undam vixerant; momentô pôst, in ulteriore margine, simillima rebus de cœlo tactis, exanimata jacent; ac rigent (*mm*). Ex *Urbibus*, Tyrus satis jam, in *Ruina Civium suorum* Decade tertiâ, descripta; memoriâ dignum, ad ætatem usque *Joannis*, *Solmensis Comitis*, ostentabat, insertum parieti *basilicæ Sepulcri-Sancti*, monimentum, & *ossa*, vetustissimi Palæstinorum & Alexandriæ Doctoris, *Origenis* Adamantii. *Ptolemais* autem urbs, quæ, tam priscis, ante tempora regni Macedonici, quàm & posteris Christianorum sæculis, *Acon* quoque fuit; *Ptolemæo* se debet, Ægyptio regi, tanquam alteri conditori. Fuit hæc *urbs* olim, *carcer* Jonathæ, Machabæi Ducis; à Ptolemaidensibus perfidè capti. Describi verò satis, ac pro dignitate, nequit. Descripsit facundè; qui vivis à testibus accepit, ac destructæ rudera contemplatus est, *Rudolphus Suchensis*. Eam, *Christianæ* postea possessionis factam, & *regibus* ac *reginis* uno tempore compluribus habitatam; nobis tandem ademit, annô Sæculi decimitertii nonagesimô pri-

mo, sexcentis Saracenorum millibus armatorum succinctus, *Saladinus Memphiticus*. Evastata tunc est, & concremata; plus *marmoris*, quàm *silicum* priùs, ostentans urbs-trucidata, profligatáque, civium, ac militum, multa millia: cæsæ, demersæque mari, *mulieres ingenuæ*, quàm plurimæ. Quò minùs in unam omnia *Ruinam* irent; *fuga* fecit: quæ, *virorum* ad centum millia, navibus in *Cyprum* trajecta, ferro Mahometano subduxit. *Plures* autem *quingentis matronis*, ac *virginibus*, Regum Principúmque, partim conjugia, partim sanguinem; vidisses tunc universas, cum auro, gemmis, & muliebri mundo, stantes in portu *Ptolemaidis*: omni mortalium ope destitutas. Quin & audisses eas; cum lamentis, gazam universam, ac, præter hanc, *electissimæ* de suo cœtu *formæ* conjugium, in naulum offerentes; siquis in *Cyprum* se transportaret. Sed diu transportavit nemo; tantô licèt pretiô propositô. donec, ad extremum, oris & habitûs ignoti nauta (credebatur *Angelus*, ex eventu) quas nemo *mercede* voluit; ipse, suam compactas in navem, *gratis*, unà cum opibus omnibus, transvexit. mox autem, ne fieri *dives*, néve *maritus*, ex pacto, cogeretur, evanescens; *cælo* se, *cælibíque* suæ feli-

felicitati, restituit. Quô tantô navarchô tunc usæ *mulieres*; quantamcunque posthæc fuerint in Cypro *fortunam* nactæ: beatiùs tamen, me judice, *navigârunt*; quàm *exscenderunt!* (*nnn*)

Tribus

NEPHTALÆA.

GALILÆÆ *Superioris*, sive *Gentium*, magnam habet partem; quam regionem tamen, etiam cum *Aseræa* (velut suprà dictum est) communicat. Eadem autem & *Ituræam* continet, *cisamnanam*: & regiones, *Amathitidem*, ac *Paneadis*: ditionémque *Berimæam*, & *Arbellidem*; ac partem aliquam Dicæarchiæ *Decapoleos*. Terminîs finitur; ab Ortu quidem, Jordane, stagnóque Meromæô: contra Solem autem Occiduum, *Tribûs Aseræa* terrîs. Ad meridianam plagam, partim littore *maris Galilæi* Septentrionali; partim limitibus terræ *Zabuloniæ*: quà vergit autem in Boream; Parte jugorum, ac saltuum, *Libani*, *Damascenam Syriam* respicientis. *Fonte* suæ terræ, fluvium orditur *Eléutherum*: fontibus

Caput III.

tibus item diversîs aliis, *Jordanem*; alterô quidem, ex antro montis *Panii*, qui Libani fragmen est (aut veriùs, è fonte quodam alio, propter *rotunditatem* conchæ, craterísve sui, *Phiala* nomen sortitô:) sed alterô, de jugo Libani montis alio, magìs ad Ortum, prosiliente. *Jordanes*, illic fluxum incipiens; ac, non adeò multa post stadia, duarum originum rivos consocians: ut in principiis, tenuî manat, ac nonnunquam (æstatis præsertim adultioris mensibus) sicciore, faciléque pedibus superabilî, vadô. *Celeriore* tamen, ac *limpidiore*, quàm usquam alibi deinceps, aquarum cursu fertur: ac post hæc, in Ortum ascendens hybernum, locô planô, nemoribúsque peramœnîs circumpositô, *stagnum*, aut *efficit*, aut *implet*; aspectu natatúque jucundum. (*ooo*) *Rivus* autem ille, qui, flexu primùm, in arcûs morem, mox in cubiti modum & angulum, sinuatô, *Meromæas* in *aquas*, uberrimô cursu laticum, effunditur; è fonte decurrit illo, cui *Daphnidi* nomen est. Is *lauretô*, semper viridante, præcipuáque nemoris amœnitate, cingitur: ad *Antiochenæ Daphnês*, quæ suburbanum illius urbis nemus est, nonnullam æmulationem. E *Sylvis* Nephtalææ possessionis, eminent, ante cæteras: *Libani*, quem dicunt, *Saltus*: Sylva

va *Paneadis*; ingenti quantumvis gregum armentorúmque pascendæ copiæ, suffectura: *quercetúmq;*, quod *Saananim*, olim urbem, incingebat; *Aroséthæ-Gentium* (urbi, Sisaræ Ducis hæreditariæ) Solem Occidentem versùs, oppositum. *Montium* regionis illius celeberrimus est; qui, ponè *mare Galilæum*, è regione ferè Bethsaidæ, situs ad Aquilonem; à *Christo* nomen tulit: frequenter illic, & ad DEUM, & ad populum, *orante*. Floribus hic, & herbis, opertus; ac duorum teli jactuum longus; ob eminentem altitudinem, è summo suî vertice, latissimum circumquaque regionum, etiam procùl distantium, aperit amphitheatrum. *Vallium* autem insigniorum, sunt: ea, quæ *Sennimæa* dicitur (cujus nos, in *Sisaræ Ruina*, de *Cinæis* illatâ narratione, meminimus): & ea, quæ subjecta Libani radicibus, inter *Danem*, ac *Jorem*, Jordanis scaturiginis, *Templum* postea *Cæsaris Augusti*, gentibus ostentavit Syriacis. Id erat è marmore Pario; sumptibus *Herodis Ascalonitæ*, per summam adulationem, adhuc vivo *mortalíque* Romanorum illi DEO, sacrilegîs honoribus, exstructum, ac dedicatum. URBIUM porrò nominatiores, sunt: ad mare quidem Galilæorum, *Capharnaum*. ad Aquas autem Meromæas, *Arosétha Gentium*. Supra quam, in Ortum,

tum, ab ſtadiis aliquot, *Pons* eſt, ripis Jordanis impoſitus, ſaxeis pilîs, ac fornice: Jacobi Patriarchæ, (ſicut ferunt) in Meſopotamiam fugâ tranſitûque memorandus. In interiore verò *Nephtalæorum* terrâ, præſignes ſunt; *Cedeſſa*, cognomentô *Nephtalæa*: regia quondam urbs, ac vertici montis impoſita: *Sephéta* (cui vicinus, ad Occidentem, *Melcha* Lacus eſt,) *Nephtalima*, *Naáſon*; urbes, Tobiæ libro memoratæ. *Reblátha* præterea, quam *Daphnidis* rivus prælabitur: urbs, *Sedechiæ*, regis Judæi, calamitate, luminum effoſſione, liberorúmque cæde, funeſta famoſáque. *Panéas* item, *Dan* antiquitus, poſtea verò, *Cæſaréa*, cognomentô *Philippi*, dicta; quò diſtingueretur ab illa quadam illa, nominis ejuſdem, urbe *Palæſtinæ maritimâ*: cùm iſta, contrà, ſuprà duorum Jordanis fontium *confluentes*, in *continenti* ſita ſit. Tum *Emátha*, regum olim Sedes (ut & *Aſor*): *Ceneréthum*; à Benadádo, Syriæ Damaſcenæ rege, quondam captum: item, *Aráma*, *Béthſemes*; &, mediô ferè terrarum Nephtalæi juris, *Arbella*, cum *Speluncis* ſuis; quæ pavidorum, & hoſtem, in tergis hærentem, fugientium, in promptu poſita latibula ſunt. Circùm *Arbella*, florebat & *Maſalótha*: Bacchidis,

chidis, *Machabæorum* tempore, spolium, ac, civium jugulatione, carnificina. *Carthan* item, & *Abelmaímum*, & *Magdiel*, & *Galgala* Nephthalæa, cæteræque: quas enumerare, quàm longum, tam & jejunum esset, ac sterile. Meromæum stagnum: quod, nivalibus impletum undis, ac Jordane, medium perrumpente; stadiorum triginta *latitudinem*, alterô verò tantô productiorem *longitudinem*, obtinet: quoties, æstivis caloribus, in siccum, pulverulentúmque, fundum, maximâ sui parte, redigitur: in sylvestres plantas, & arbusculas, excrescens; magis identidem magísque sylvescit. Unde, *feris* quidem, omnium generum frondes, in umbram atque latibula; *feras* autem ipsas, magnatibus Terræ Chananææ, venantibus, in prædam oblectamentúmque præbet. Capharnaum (ne nihil huic urbi, *Nephtalæarum* celebratissimæ, censorii pollicis imprimamus) *Christi* domiciliô temporariô, doctrinâ Religionis cœlestî, prodigiîsque divinissimîs; honorata; *superbè* tamen, inter hæc omnia, contumax, ac tumens: *numquid ad usque nubes elevata*, cœlo caput altum inseruit? Id, quod, suum ei fastum exprobrante *Christô*, tunc sibi factura videbatur, cùm eum, de Divinis disserentem rebus, fastidiens

diens audiret. Numquid inter *Sidera* posuit, cum *Lucifero*, Solium suum? Nihil minùs! Quantum enim ad *Animas* spectat incredulorum illius urbis incolarum; *ad Inferos usque, Gehennæq; barathrum*: quantum autem ad *civium tectorúmque* frequentiam; ad penitissimam hodie *vastitatem*, & excidium, *descendit*. Erravi tamen, cùm, *penitissimè* vastatam urbem Capharnaum, dixi. Nam, sicui numerare reliquias placet: adhuc *septem ferè casulas* retinet *piscatorias* (*ppp*); & *unicum* (*qqq*), infirmè superstes, *laquear*, ruinæ minax. *In hoc* videlicet *Nihilum, fastus evanescit omnis!*

Tribus

MANASSÆA,

trans Jordanem.

QUantùm per *barbaras* licuit gentes, quæ *trans Jordanem* sparsim, ac, pro temporum diversâ conditione, nunc quidem latiùs, aliàs autem contractiùs, dominatæ sunt: ad MANASSÆÆ *Tribûs dimidium alterum*, jure fortis,

ſortis, ac *funiculi-diviſoris*, pertinuit, regionum ille tractus; qui, de *Libani* pede, versùs Ortum deſinente, Jordanísque fonte lævô, figurâ propemodum ſpeciéque *ſinuati* cujuspiam *arcûs*, aut laquearis, per acclive ſcandit, à Septentrionis plagis, ad Orientem: ac deinceps in Auſtrum procurrit; ſpatiis, *longitudini* multùm indulgentibus, ſed *latitudine*, plurimùm caſtigatâ. Terminatur, ad Occaſum, *Jordane*, quem *Minorem* dicunt; ac *maris Galilæi* littoribus, Arabiam ſpectantibus: Ab Ortu verò, montium Saniriorum, & Galaaditicorum, perpetuô pæne, continentíque, dorsô. Septentrionum tenus, Syriâ Damaſcenâ, partéque Cœle-Syriæ: meridiem autem versùs, *Jabóco* ferò torrente, concluditur. In hujus Tribûs Terrâ, Regnum olim erat *Baſanæum*: &, ante *Baſanæos*, ad Occaſum æſtivum, *Trachonítis*: ac, poſt Baſanæos, ad Auſtralem oram, *Terra-Gigantum*. Alia verò plura, minorum gentium, Regna, Regionésque, paſſim interjacebant. de quibus, cùm dictum Capite præcedente ſit; hoc locô ſi rurſum dicamus, actum egerimus. *Torrentes* habet (ſeu quis *amnes minores* appellare malit) uti ſuperiùs eſt expoſitum; *Hierómacen*: & *alium* quendam, qui de *Gamalitica* regione deſcendit

dit in Lacum Geneſaræum. *Fons*, ad Euro-aquilonis plagam, in Trachonitide, ſub Sánire monte, Boſram inter, & Aſtarótham urbem, ebullit; *Phialæ* nomine: rotundæ crepidinis; ingentis capacitatis; undarum uberrimus; profunditate fundi, núllidum deprehensâ. Quod mirum ſit: etſi perpetuum illius vena laticem, nullâ quiete fluxûs, affundat: nunquam is tamen extra margines, *vel ad guttam* unam, effunditur; ſed, intrà ſe receptîs, quas accipit, aquîs, ſeipſum, avaritiâ prodigiosâ, ſorbet. Et hunc *Philippus*, Herodis Magni filius, regionis illius *Tetrarcha*, deprehendere ſibi (fortaſséque, nullâ vanitate) viſus eſt, *verum* ac *genuinum* eſſe *Jordanis* fontem: paleîs in *Phialam* ſparsîs; quæ pòſt, in ſummo fontis *Danis*, per occultos ſub terrâ meatus, enatârunt. (*rrr*) *Medánem* itaque, quaſi *Danis-Aquam*, Arabes, linguæ ſuæ more, *Phialam* hanc appellant. Cæterùm *urbes*, memoratu digniores, à fontibus *Jordanis*, per ordinem, ad *Jabócum* uſque torrentem, hæ ferè ſunt. *Auran*, unde regioni ſuæ nomen: *Abéle*; *Machâta*, quæ regionem & ipſa ſuam à ſe nominat: *Gerſon*, *Arama*, *Seleucía*, ſecundùm ripas *Samachonitæ* lacûs, hoc eſt, *Aquarum Meromæarum*.

Præter

Præter has, *Gessúra*, regum ſedes, ac regionis ſuæ caput: *Namátha*, nonneminis *Amicorum Iobi* patria, Regiáve: *Pharanx Antiochi*; ſic, quòd in *valle* ſita ſit, ab auctore ſuo nominata: *Boſra*, Saniræi montis ad radices poſita; *Trachonitidis* regionis urbs princeps. *Argóba*; quæ ſuum & ipſa regioni toti nomen communicat: *Suéta*, Baldádo *Suitę*, Jobi collocutori, regnata quondam; ſuper *Iordanis* ulteriorem ripam, haud ità procùl amne, ſita. *Theman* item, urbs *regum antiquorum*. quam inter, ac Suetam, *Sepulcrum* eſt *Patientis Iobi*; pyramide ſaxeâ, præſentem in diem uſque, notatum: &, quòd inde diſtingui cæteris à monimentis haud ægrè queat, Græcis, ac barbaris, in magna veneratione. Super *Themánem*, Eliphazi Jobitæ patriam, & *Huſſæę* terræ planitiem; *Aſtarótha* ſurgebat, urbs regia, Solem Orientem versùs: *Gigantum* olim, & *Ogi* poſtea, de genere Gigantéo, regis Sedes. Ad latus autem *Aſtaróthę* meridianum, *Gaulon*, urbs Levitarum, ac *regionis Gaulonitidis* caput. Cæterùm, ad Auſtrum ulteriùs, *alia* ſequebatur, ejuſdem cum priore nominis, ſed inferioris dignitatis, *Aſtarotha*, gemina; caſtellum, & arx. Poſt has deinceps, *Edráis*; regalis olim & ipſa Sedes

H *Ogi*,

Caput III.

Ogi, Baſanæi regis; ejuſdémque ſupremâ, cum ſuis omnibus, clade funeréque, commiſsô pro portis ac finibus urbis; adversùm Iſraëlitas & Moſen, præliô, poſteritatis memoriæ tranſmiſſa. Rivô tantùm interpoſitô, *Gámala*, versùs Auſtrum, ſequitur: urbs & arx, ad *Cameli* (ſicut alibi quoque tradimus) *gibboſam* effigiem. Indè, nonnihilò magis ad meridianam cœli plagam, ſub ipſo, ſui nominis, monte, turres attollens, ac mœnia ſua, *Galaáda*; quæ, ſicut & *Gámala*, regioni ſibi ſubjectæ, nomen, de nomine ſuo, tribuit: *patrium* pariter, ac *ſepulcrale*, Jephtæ, Ducis & Judicis Iſraëlitici, *ſolum*. Quibus *Engannam* adde; pæne mediam, inter Galaádam, ac Galilæum mare: Trans flumen autem, *Hieromacen*, haud ità procùl ab ipſius fonte, *Pellam*: Chriſtianorum deinceps exulum, ſupremô Jeroſolymorum excidiô, receptaculum, & Aſylum. Poſt hanc, ad Occiduum Solem, *Iabeſſa Galaaditica*; Saulis Ruinâ memorata. Poſt Jabeſſam, *Gádara*, potens virîs, armîs, ac ſubjectis ſibi municipiis, urbs; cum thermis ſuis. ſecundùm quas, & *Lacus* ſitus eſt, *Gadarenus*: qui deguſtatus, pecora dépilat: & ungulîs atque cornibus exarmat. Tum, *Hippos* urbs, infra Gadaram; pri-

prior *mari*, sed discors *religioni*, Galilæorum: quippe Græcæ profanæque superstitionis. Longiùs autem in Austrum, & haud procul *Jabóci* ripis, circumquaque septa montibus, urbs *Ephron:* viginti quinque millium virorum cæde, cruoréque, Machabæorum postea temporibus, subluta. (*sss*) Maritimum denique *Galilæi Lacûs*, ad Ortum, littus, aut *insident*, *aut contingunt*, urbes aliæ: *Corozaimum* (quam nonnulli patriam fore credunt *Antichristi*) Capharnai mœnibus, ad Orientem, margine diversô maris oppositum. *Julias* deinde; stadiîs haud ità multîs interpositîs, ad Austrum urbs: sic, honoribus Augusti-filiæ, *Iuliæ*, nuncupata; *nominis* ejus, *transmarinîs* saltem in terris, *illustrandi* studiô: quod ipsa *Roma* tunc, stupris suîs, fornicúmque *fuliginosis noctibus*, turpiter *obscurabat*. Conditor urbis ejus, *Philippus*, Herodis filius: qui locum illum, *vicum* priùs, in *urbis* vires, ac splendorem, evexit. Non est autem hoc locô prætereunda *Gérasa*, profani ritûs mortalium urbs; munitionibus olim, ac montis, quem insidebat, altitudine, valens inprímis, & opulens: ac ne *multitudinis* quidem *porcorum* egens; quorum ingentem gregem, per declivia montis, quà *Galilæum* in mare procurrit, condu-

Ogi, Baſanæi regis; ejuſdémque ſupremâ, cum ſuis omnibus, clade funeréque, commiſsô pro portis ac finibus urbis, adversùm Iſraëlitas & Moſen, præliô, poſteritatis memoriæ tranſmiſſa. Rivô tantùm interpoſitô, *Gámala*, versùs Auſtrum, ſequitur: urbs & arx, ad *Cameli* (ſicut alibi quoque tradimus) *gibboſam* effigiem. Indè, nonnihilò magis ad meridianam cœli plagam, ſub ipſo, ſui nominis, monte, turres attollens, ac mœnia ſua, *Galaáda*; quæ, ſicut & *Gámala*, regioni ſibi ſubjectæ, nomen, de nomine ſuo, tribuit: *patrium* pariter, ac *ſepulcrale*, Jephtæ, Ducis & Judicis Iſraëlitici, *ſolum*. Quibus *Engannam* adde; pæne mediam, inter Galaádam, ac Galilæum mare: Trans flumen autem, *Hieromacen*, haud ità procùl ab ipſius fonte, *Pellam*: Chriſtianorum deinceps exulum, ſupremô Jeroſolymorum excidiô, receptaculum, & Aſylum. Poſt hanc, ad Occiduum Solem, *Iabeſſa Galaaditica*; Saulis Ruinâ memorata. Poſt Jabeſſam, *Gádara*, potens virîs, armîs, ac ſubjectis ſibi municipiis, urbs; cum thermis ſuis, ſecundùm quas, & *Lacus* ſitus eſt, *Gadarenus*: qui deguſtatus, pecora dépilat: & ungulîs atque cornibus exarmat. Tum, *Hippos* urbs, infra Gadaram; pri-

prior *mari*, ſed diſcors *religioni*, Galilæorum: quippe Græcæ profanæque ſuperſtitionis. Longiùs autem in Auſtrum, & haud procul *Jabóci* ripis, circumquaque ſepta montibus, urbs *Ephron*: viginti quinque millium virorum cæde, cruoréque, Machabæorum poſtea temporibus, ſubluta. (*sss*) Maritimum denique *Galilæi Lacûs*, ad Ortum, littus, aut *inſident*, *aut contingunt*, urbes aliæ: *Corozaimum* (quam nonnulli patriam fore credunt *Antichriſti*) Capharnai mœnibus, ad Orientem, margine diversô maris oppoſitum. *Julias* deinde; ſtadiîs haud ità multîs interpoſitîs, ad Auſtrum urbs: ſic, honoribus Auguſti-filiæ, *Juliæ*, nuncupata; *nominis* ejus, *transmarinîs* ſaltem in terris, *illuſtrandi* ſtudiô: quod ipſa *Roma* tunc, ſtuprîs ſuîs, fornicúmque *fuliginoſis noctibus*, turpiter *obſcurabat*. Conditor urbis ejus, *Philippus*, Herodis filius: qui locum illum, *vicum* priùs, in *urbis* vires, ac ſplendorem, evexit. Non eſt autem hoc locô prætereunda *Géraſa*, profani ritûs mortalium urbs; munitionibus olim, ac montis, quem inſidebat, altitudine, valens inprímis, & opulens: ac ne *multitudinis* quidem *porcorum* egens; quorum ingentem gregem, per declivia montis, quà *Galilæum* in mare procurrit, condu-

Caput III.

Ogi, Baſanæi regis; ejuſdémque ſupremâ, cum ſuis omnibus, clade funeréque, commiſsô pro portis ac finibus urbis; adversùm Iſraëlitas & Moſen, prælió, poſteritatis memoriæ tranſmiſſa. Rivô tantùm interpoſitô, *Gámala*, versùs Auſtrum, ſequitur: urbs & arx, ad *Cameli* (ſicut alibi quoque tradimus) *gibboſam* effigiem. Indè, nonnihilò magìs ad meridianam cœli plagam, ſub ipſo, ſui nominis, monte, turres attollens, ac mœnia ſua, *Galaáda*; quæ, ſicut & *Gámala*, regioni ſibi ſubjectæ, nomen, de nomine ſuo, tribuit: *patrium* pariter, ac *ſepulcrale*, Jephtæ, Ducis & Judicis Iſraëlitici, *ſolum*. Quibus *Engannam* adde; pæne mediam, inter Galaádam, ac Galilæum mare: Trans flumen autem, *Hieromacen*, haud ità procùl ab ipſius fonte, *Pellam*: Chriſtianorum deinceps exulum, ſupremô Jeroſolymorum excidiô, receptaculum, & Aſylum. Poſt hanc, ad Occiduum Solem, *Iabeſſa Galaaditica*; Saulis Ruinâ memorata. Poſt Jabeſſam, *Gádara*, potens virîs, armîs, ac ſubjectis ſibi municipiis, urbs; cum thermis ſuis, ſecundùm quas, & *Lacus* ſitus eſt, *Gadarenus*: qui deguſtatus, pecora dépilat: & ungulîs atque cornibus exarmat. Tum, *Hippos* urbs, infra Gadaram; pri-

prior *mari*, sed discors *religioni*, Galilæorum: quippe Græcæ profanæque superstitionis. Longiùs autem in Austrum, & haud procul *Jabóci* ripis, circumquaque septa montibus, urbs *Ephron:* viginti quinque millium virorum cæde, cruoréque, Machabæorum postea temporibus, subluta. (*sss*) Maritimum denique *Galilæi Lacûs*, ad Ortum, littus, aut *insident, aut contingunt*, urbes aliæ: *Corozaimum* (quam nonnulli patriam fore credunt *Antichristi*) Capharnai mœnibus, ad Orientem, margine diversô maris oppositum. *Julias* deinde; stadiîs haud ità multîs interpositîs, ad Austrum urbs: sic, honoribus Augusti-filiæ, *Iuliæ*, nuncupata; *nominis* ejus, *transmarinîs* saltem in terris, *illustrandi* studiô: quod ipsa *Roma* tunc, stuprîs suîs, fornicúmque *fuliginosis noctibus*, turpiter *obscurabat*. Conditor urbis ejus, *Philippus*, Herodis filius: qui locum illum, *vicum* priùs, in *urbis* vires, ac splendorem, evexit. Non est autem hoc locô prætereunda *Gérasa*, profani ritûs mortalium urbs; munitionibus olim, ac montis, quem insidebat, altitudine, valens inprímis, & opulens: ac ne *multitudinis* quidem *porcorum* egens; quorum ingentem gregem, per declivia montis, quà *Galilęum* in mare procurrit, condu-

Caput III.

ctì mercede, *subulci* pascebant. Eorum, *ad duo millia*, *permissu* Christi, concitantibus geniîs inferîs, abiêre *per præceps*, *in mare*: *suffocatíque*, præviô tot agminum morientium grunnitu, fremitûs expresserunt imaginem, eorum; qui, nunc, *porcinîs* viventes *moribus*, ac *subantes*, ab obitu nataturi sunt, *cùm stridore dentium*, ac rabie faucium, *in stagno*, *quod igne flagrat*, ac *sulphure*. (*ttt*) Prôh, quale *Suum-Lavacrum*! Tantum est, de regionibus *Manassæ Tribûs-ultra*-Jordanem: quod *percurrendum* occurreret. nam, *immorari*, non vacabat; ad Gadæas Rubenitarúmque *properanti* terras.

Tribus

GADÆA.

GADITARUM fortis regiones, ac terræ, quà Septentrionum tenus incipiunt, latiores sunt, ad sui ferè dimidium; quô, torrente quodam, nominis experte, per transversum secantur, ab Ortu Solis, Jordanem, & Occidentem, versùs. Quæ deinde sequuntur, *Arnónem* inter, ac *Iordanem*, amnes

amnes, loca; quantò magìs ad Auſtrum progrediuntur, tantô contractius in ſpatium coëunt. A Borea, terminus *Gaditarum* eſt, partim *Jabocus* torrens; partim ejus vicinia. Meridianus autem limes, hinc quidem, inter Aroërem ac Dibonem, urbes Gadæas; illinc autem, inter *Heſebónem*, & *Helónem*, loca Rubenitarum, deſcendit. Ab Oriente, partim montibus Galaaditicîs, partim Arnonis ripîs; ab Occaſu verò, Jordane, diſcluduntur à finitimis ſibi populis. Habet hæc Tribus, *Peræam Pegionem*: de qua *Decas quarta* pluſculum tradit. unde nunc, preſsò reſtrictóque deſcriptionis progreſſu, lectorem, talium avidum, eò differimus. Hujus etiam ejuſdem *Tribûs*, pars eſt Regionis, quam *Galaaditidem* nominamus. Namque terram univerſam, quæ, *Galaádo*, ſubjecta monti, *Galaaditidis* appellatione cenſebatur; inter Tribus, Manaſſæam tranſamnanam, & Gadæam, ex æquo ſic partitus eſt Moſes; ut illius utrique dimidium, æquali dimenſione, jam olim aſſignaret. (*uuu*) Cæterùm, cùm crebrîs hæc terra *collibus*, ac *montibus*, inſurgat: *montium* omnium, trans Jordanem, editiſſimum attollit *Galaádum*: quinquaginta ferè milliarium *longitudine*, connexîs Alpium inter ſe jugîs, ac ſaltibus;

Caput III.

à Septentrionibus, in Auſtrum, & ad *Arnonis* uſque torrentis principium, excurrentem. Is *fertilis* univerſim *mons* eſt: nec graminis tantùm, & herbarum omnis generis, ubertate *paſcuus* (gregibus præſertim *caprinis*) ſed *aromatum* quoque diverſorum, ac resínæ medicæ, paſſim feraciſſimus. *Urbium* haud paucæ, vel potentiæ magnæ, vel antiquitatis ſaltem, commendationem habentes: iſtæ ferè numerabantur, à Septentrionis oris, ad Meridiem eundo. Princeps earum, *Rabba*, vel *Rabbátha*; poſtea *Philadelphía* nominata: *Iabóci* torrentis alluitur origine, mœnia circumfluente; firmiſſimíſque quondam ſepta propugnaculis erat. *Civitas Aquarum*, ob uberem illic *Iaboci* fontem, ac rivum, dicta; ſedes quondam *obſcœniſſimorum* Orientis *Gigantum*: pòſt, *Ammonitarum* Regum, fuit. Inde, pulsîs illîs, *Ogi* (*Baſanęi* regis, ac *gentium illarum Polyphemi*) Regia cœpit eſſe. Cujus etiam regis, in hac eádem Rabbâ, *lectus*, multîs pòſt ſæculîs, exhibebatur; quatuor cubitos *latus*, novem *longus*: & illi tamen *Giganti* (ſi præſertim vera, de *corporis* ejus monſtrosâ magnitudine, *Rabbini* narrarent) inter curas præſertim bellicas, & æſtivarum in Oriente noctium calores, ſæpe fortaſſe

Lectu-

Lectulus tantùm, & *Angustiæ*. Sequitur *Rabbam*, ad Austrum, *Maspha*: de qua mox inferiùs, quod in rem fuerit, adnectam. Ad radicem *Galaádi* montis, supra Masphamạ, *Dathemána*, castellum erat; *Iudę Machabęi* postea gloriosâ, contra barbaros, acie victoriáque nobilitatum. Infrà *Dathemánam*, ac montes Galaadæos, propiùs Occasum, *Ramótha Galaaditarum*; Levitica quidem illa, pro perfugis, urbs: sed profanissimi regum *Achabi* cæde funeréquę, propter Divinam expletam ultionem, longè clariùs nobilitata. Præterea, jacebat infrà Ramotham, multìs à stadiis, in Occasum, *Phanuel* urbs: &, infra Phanuelem, *Socótha*; notæ jam, ex *Abimelechi Ruina*, munitiones, & oppida. Supra *Phanuëlem*, in Ortum hybernum, *Saltus* stabat, & campus, *Ephraimęus*: in quo, commisso cum Davidicis prælió, sceleftus *Absalom*, inter COELUM ac TERRAM, ità pependit è quercu, fugiens: ut nec inventâ *terrâ* (quam cupidinę dominationis ambierat) neque *cælô* (quod nunquam fortasse quæsierat); *Gehennam* tantùm, &, pro cadavere, congeriem *saxorum*, sortiretur. Ibi *Joabi Gladius*, pro *Davidis* asserenda majestate strictus, *viginti* rebellium *millia*, strage miserandâ, delevit. cæterùm autem exerci-

tum, fuga superstitum, ac *ferarum*, in saltu, *rabies*, abstulerunt. (*xxx*) Ad ultimas, in Austrum, *montis Galaadi* rupes; sub ipsum earum pedem, Occasui Solis oppositum: *Arnon* urbs est; *Idolorum* olim, *in excelsis suis*, & *cultrix*, & *ostentatrix*. Infra quam, ad eandem Occidentis plagam, urbs *Barasa*; cujus quondam, vi captæ, *Iudas Machabæus*, pubertatem omnem ferrô; mœnia verò tectáque, flammîs, delevit. Non procul item urbe Barasâ, tantò memorabilior, cive suo, quantò serie sitûs inferior, *Thesba*; vatis *Eliæ* genitrix, ac nutrix. quem proinde, liquet, *Gaditam*, ac *transamnanum*, fuisse; regum Israëlis scelestissimorum iniquissimîs temporibus, verè *Rosam inter spinas*, ac *lilium inter paliúros*, exortum! Sequuntur, *trans-Rivum*, quem dixi, certo nomine destitutum, ad Austrum urbes: *Béthara*; quam, Madianitas olim insequens, ex itinere *Gedeon*, nihil tale metuentem, oppressit: supráque Betharam, ponè Jordanis ripam, *Betharamphtha* quondam, postea *Iulias*, ab *Herode*, cuj cognomentum *Antipæ*, dicta; *quatuordecim*, sub se, *vicorum* regnatrix. Quos inter Vicos, etiam *Vetezóbram* fuisse, reor: illius *Mariæ* natale solum; quæ, sub Jerosolymo-

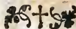
rum

Caput III.

rum supremum obsidium, suúmmet filium jugulavit, coxit, & absumpsit. Hujc, porrò *Juliadi*, quam diximus, ad ortum Solis, itidem ad amnem, non *Jordanem*, sed *Arnonem*, exadversum opposita *Jazer* est; Ammorrhææ quondam, postea Leviticæ, possessionis, urbs. cuj circumjectus ager, inprimis herbidus, ac pecori bonus, esse ferebatur. Eam, propiùs Austrum, secundùm eundem amnem, *Aroëra* sequitur: in *valle* sita. cujus mœnia (sicut, post Divum *Hieronymum*, Adrichomius memorat) nocturnâ, post *Apostatæ Iuliani* mortem, terræ concussione repentè collapsa sunt. Hanc inter, & *Iázerem*, stagnum, aquarúmve colluvies spatiosa, jacet: quam, alibi jam dixi, *mare-Iazeræum* vulgò nominari. Restant, Occidentem versùs, *Dibon*, ac *Dabir*, urbes: quarum, *Dibon*, in ipsis *Gaditarum* limitibus meridianìs, imposita montano vertici; vivîs circùm, ac limpidîs aquarum scatebrîs, & ad potum alluitur, & ad pastum atque fruges. Et hæ potissimæ, quas recensui, *Gaditarum* sunt, aut fuêre quondam, *Urbes*. Vix ulla tamen ad posteritatis memoriam æquè clara; quàm *Massha* Gaditarum illa, cujus jam suprà cœpi meminisse: cum suis, quibus subjacet, *monti-*

H 5 *bus*

bus. Ea namque, *Iephtę*, fortissimi, quà *Ducis*, quà *Iudicis*, prætoria fuit sedes, ac tribunal. Immò *filiæ* quoque, (cujus caput ignorantis, ignorans & ipse, per imprudentiam, triumphali gladio suo victimam devoverat), non tam *Patria*, quàm, vel *Ara*, vel *Carnificina.* Notissimæ Tragœdiæ, decantatissimæque, res hæc est: ideóque pluribus non inculcanda. *Filia* tamen, Iniquitatem illam, *sacrilegii* fortasse veriùs, quam *voti*; confestim, ac ne murmure quidem tenuissimò reluctans, acceptavit: pulcrum *magìs* (quod quædam *ætatis nostræ Pallas* scripsit) ac *Virgini decorum, ducens*; *Silendo* talia *mirari:quàm, sciscitandìs caussìs, admirationem excitare.* (*yyy*) Satìs habuit; *bimestrî*, per juga vicinorum montium, *fletu*, *deplorare Virginitatem suam*: hac moriendi necessitate, nullius unquam prosapiæ sanguinem, ac posteros, aucturam. Post largè datas calamitati suæ *lacrymas*; largiorem denique patri, porrectâ cervice, *cruorem* dedit. Quem, ex tam *insonte*, *simplicéque* collo, pæne mirandum est, non *lacteum* erupisse.

Tribus

Caput III.

Tribus

RUBENITARUM.

QUEMADMODUM *Gedæa Tribus*, Terræ *Galaaditidis* habebat partem, sibi designatione Mosis attributam; cùm partem alteram *Manassæi* possiderent: ità *Peræę regionis* dimidium alterum, à *Gaditis* sibi relinqui jussum, obtinebant *Rubenitę*. Spectabat autem ad hos eosdem, *Moabitarum* etiam, ac *Madianitarum*, pars ditionum terrarúmque, non modica. Ducebat enim *Rubeniticę* sortis funiculus initium, Septentrionum tenus, à dimidiô ferè *Peræę*, trans *Hesebónem* (ut dictum est) & *Helónem*. ad Meridiem autem, in *vallem* se *Zarethi* torrentis consumebat. Ad Ortum, Arnonis aliquousque ripîs, & Ammonitarum regionis parte, solitudinéque *Cademothæâ*, necnon *Desertô Deblathæô*: contra Solem autem Occidentem, *Jordane* flumine, partéque *Vallis-regię*, dimidiíque *maris-mortui* littore, coërcebatur. Quare, propemodum ad fines usque *Petræ Deserti*, Rubenitarum se, *jus* saltem, si non & *possessio* semper, extendebat: intráque viscera sua, *Moabitas*,

abitas, ac *Madianitas*, ut modò dixi, continebat. *Vallibus* porrò (nisi, quà *Campeſtria* ſe *Moabitarum loca*, Phógorem inter, ac Jordanem, expandebant) crebrîs hæc terra diſtinguitur. Eas creberrimi *montes* efficiunt. quorum, *Abarimæi*, capita ſunt. Eorum in receſſu, ſcrutaturis abſtruſô devióque, *Jeremias Propheta*, captîs incensísque Chaldæorum barbarie Jeroſolymîs, *ſacrum* ac vigilem ſemper *Ignem*, & *aram*, recondidiſſe, cum *Arca Sacroſancta*, *tabernaculóque*, traditur. Pars montium iſtorum (nam *unum* eſt *Abarími* quidem nomen; ſed juga dorsáque *multa*) celſior editiórque, *Nebo*; ſummus autem omnium vertex, *Phaſga*, dicitur. In eo vertice ſtans, morti proximus, *Moſes*; commonſtrante ſibi remotiſſima quæque DEô, *Chanaanitidem* intuitus eſt univerſam, ab Ægypti principiis, ad Libanum uſque, Syriæque fines. *mediterranei* quoque *maris*, quà Philiſthæis ac Phœniciis incumbit littoribus, ingens ad Occaſum contemplatus eſt æquor. *Vidit*, ad incendium deſiderii: *viſa* verò loca, non eſt ingreſſus; ad piaculum culpæ. Poſt *Phaſgam*, & *Nebonem*, *Phogor* eſt, ad Boream; mons alius, altitudinis immenſæ: de cujus vertice, *Balaámus* hariolus, à *Baláco*, rege Moa-

Caput III.

Moabitâ, jussus malè *dicere*, pejusque *facere*, castris Israëliticis, in vallè planitiéque subjectâ diffusis; alia potiùs omnia, vi coactus altiore, *dixit*, ac *fecit*. Piscinæ præterea, *stagnáque*, sed mediocria, non ibi sunt infrequentia. Ne *thermæ* quidem, medicíque *Fontes*, ac venæ, desunt. URBIUM autem, divinis è libris, *celebritas* est, quàm *frequentia*, major. Regionis caput, *Hesebon*; montibus imposita, *murísque laterculi coctilis* incincta: regia quondam Amorrhæorum tyranni, *Seónis*, arx, ac Sedes. Ad ejus pomœria, *piscinę* sunt; ab illimibus undis, ac purissimo nitore, Salomoni commendatæ. quibus quoties, serenò die, plenus, innubísque, Solis splendor illapsus, immergeretur: haud inconvenienter eas quispiam, erudito quodam ac pio cum Scriptore (*zzz*), *mundi* quosdam *oculos, cœlíque Specula*, dixisset. Super *Hesebónem*, in Orientem æstivum, *Misor* erat; urbs campestris: & *Ogo* quondam, Basanæo regi, possessa. Sub Hesebone, Jordanem versùs, *Eléala*, sunt, & *Helon*, urbes: quarum, *Eleala*, vitifera cumprimis, ac soli feracis, fuit. Fertilior eádem erat, *Sábama*; quæ, proximè montes Hesebonis, & ipsa, *vineis* succincta, bonitate soli gloriabatur; & eádem *vini* fertilitate suburbana vide-

videbat ſua locupletia. Multò ſupra *Sabámam*, Orientem Arnonémque versùs, *Médaba* (quam & *Madebam* vocant) ſurgebat, apertô campô: niſi, quatenus eam, ab aliquanto ſitûs intervallo, colles, ac loca paluſtria ſaltuosáque, minùs acceſſu facilem hoſti reddebant. Ad hanc urbem, interfectum, *Iambręis* à barbaris, germanum ſuum, *Ioannem*, ultus eſt *Ionathas*, Dux *Machabęus*; diſturbatione nuptiarum, ac fugâ ſponſæ Medabææ; cæde ſponſi, comitúmque ſponſi; diſſipatione denique cæterorum; ac transmutatione lætitiæ *Genialis*, in luctum lacrymáſque *Libitinæ*. (*Aaaa*) Longiùs ab *Eléalæ* tractu, meridiem versùs, mediô Jordanem inter & Arnonem ſitu, *Ramoth-báala*, ſubjecta monti; fanum oſtentabat *Báalis*, vertici montis impoſitum. mox, inter *Ramothbáalem*, ac *Phogorem*, de quo dictum eſt, montem, *Béthphogor* urbs; delubrum & ipſa, ſed Numinis Idolíque longè fœdioris, aperiebat. nam *Beelphégorem*, hoc eſt, *Priapum*, aris impoſitum, proſtituebat adorandum. Supra *Bethphogorem*, ad Arnonem, & Ortum, *Mepháta*; quam & *Maſpham* appellant alii: cujus, à barbaris inſeſſæ, vi deinde captæ, maſculam ætatem omnem ferrô, tectáque flammîs, extinxit

Caput III.

tinxit *Judas Machabęus.* Mephátæ respondet è regione, non ad *Arnonem*, sed *Iordanem*, locus, *Sarthan* dictus: Israëlitarum, per Jordanis alveum siccô vestigiô transeuntium, monimentô nobilis. Ante *Sarthánem* autem, ad latus Orientis æstivi, locus est; è quo vates *Elias* in Paradisum, sibi *notum*, nobis *inexploratum*, bigîs & equîs igneîs, est evectus. Mox, ad meridiem tractûs illius, urbs *Abila*; Campestrium Moabitidis urbium una: cujus ager, & oræ circumjectæ, *palmiferorum* sunt *nemorum* ambitu lætæ coronatæque. Post *Abilam*, ac *Sarthánem*, super ipsam Jordanis ripam, est *Bethábara*; vulgatis Evangeliorum Codicibus Latinis *Bethania* (sed *transamnana*): quo loco cùm *Ioannes*, *Christi præcursor*, baptismô suô tingere confluentem turbam sit solitus; posterîs etiam Christianorum sæculîs gaudebant, qui nondum, adultîs etiam annîs, expiati fuissent, *neophyti*, salutari lavacrô tingi: non *pleniore* quidem, quantum ad vim mysterii, *fructu*; sed *ardentiore* tamen mentium, illic ablutarum, *affectu*. Sequitur Bethabaram, *Livias*; & ipsa Jordanis ad crepidinem: urbs, *Liviç* quondam *Augustæ*, Cæsarum uxoris, matris, aviæ, gratis honoribus, Herodísque sumptibus, exstructa.

ſtructa. Supra *Liviadem*, ad Ortum, *Boſor*; & ipſa *Campeſtris-Moabitidis*, ac *Perfugarum*, urbs. A qua, paucîs interpoſitîs ſtadiîs, in Orientem hybernum, *Vallis* abeſt, nomine *Báaras*: in qua, Flavii Joſephi fide, (*bbbb*) *radix*, valli cognominis, enaſcitur: quæ non modò *noctu*, ſplendorem *ignis* imitata, *tenebras* abigit; ſed & *interdiu* corporibus, furore Sathanicô cruciatîs, *tenebriones* Acheronticos expellit. Ad latus *Baaræ-vallis* meridianum, obliquô ſitu, *Macherus*, ac *Laſa*, jacent, urbes. illa, dextrô; *Laſa*, finiſtrô tractu: ſed tamen ferè paribus útraque ſpatiîs, ab *Aſphaltico* remota *Lacu*. Poſt quas, ulteriùs in Auſtrum, interpoſitô fluminis Arnonis, in Aſphaltiten, decurſu; *Save* ſtabat, vetus, & *Gigantum* habitata *reliquiis*, urbs, cum *Valle* ſui nominis. Ultra *Saven* autem, propiùs Orientem, *Madian*, & urbs, & regio; patria, nutríxque, puellarum, ac proſtibulorum illorum: quæ, de Baalami conſilio, per choros, & agmina, torrentem Arnonem, ac deinceps in *Settimęa*, tranſgreſſæ, loca nemoroſa; corpora ſua caſtris vulgârunt Iſraëliticis, &, cum *Veneris* uſu, *Priapi* pariter cultum, Hebræorum intemperanti nequitiæ perſuaſerunt: *ſuô* non minore, quàm *amatorum*, interitu.

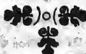
Claudit

Caput III.

Claudit, velut obice positô, *Rubenitarum* terras, ultimus ad Austrum limes, *Zaréthus* torrens: de quo *Ruina* memorabit *Israëliticorum Regum*. ultra quem, *Petra*, quam vocant, *Deserti*; Moabiticarum olim caput, & arx, urbium: montanô loci situ, manúque perfectîs operibus, valida. Quin eadem, *Regia* tandem & *Arabum* fuit, illius tractûs; natáléque *Ruthæ Moabitidis*, ut ferunt, solum. Hæc, super *Urbibus* hucusque *Rubenitarum*. Inter quas, relibatu dignæ, *Macherus*, & *Lasa*, sunt. Harum posterior, *Callirrhoë* quoque Græcis appellata: *fontium*, ac *thermarum*, habet, non solum fluxum, usu spectatúque jucundum, ac pulcrum; sed planè miracula, non uniusmodi. quorum istud non infimum; quòd super *petram* illius loci, *geminæ* velut *mammæ*, naturâ lapideæ, spatiô distantes modicô, laticem diversi tum saporis, tum contactûs, ejaculantur: altera quidem, ferventem, ac prædulcem; altera, gelidissimum; acerbúmque gustatu. *Macheruntis* autem, quæ, *Lasam* inter, & *Jordanis* ostium, *Mortui-maris* littoribus imminet: *rupes* est præalta; quaquaversum præceps, & abrupta: vallium, quibus cingitur, profunditate depressissimâ, despectantibúsque formidandâ. Suprema ru-

pis, castellum; &, in castelli medio, *regia* spatiosa, nullísque bellicîs opibus expugnabilis, occupabat. Declivia verò rupis, & ambitum, *urbs*, operibus & ipsa, propugnaculísque, firma, circumibat. Ingens olim ibi, nec silendum hoc loco, *naturæ prodigium*, hortensis *ruta*; cum arbore *ficu* quacunque, seu *stirpis* crassitie, seu *ramorum* diffusione, seu denique *cacuminis* altitudine, certabat. Eam, adhuc Herodis Ascalonitæ, filiorúmque, tempora viderunt. Porrò plantæ genus hoc, fugare *bufones*, ac *venenati* generis animalia quæcunque, fertur. Hæc *Ruta* sola, Judæorum, illius loci custodum, *invidiâ, livoréque*, tandem est *excisa*. Nec mirum: cùm, sub idem ferè temporis, *Joannes* quoque Baptista (*lilium* illud, & electa planta, *Solitudinis*) Macheruntæô clausus carcere, decollatus occubuerit: & hoc; afflatu sibilóque *duarum* nocentium *viperarum*: Herodiadis, inquam, instigatricis; & *filiæ* meretriculæ, *Saltatricis*.

(*cccc*)

Caput III. AV-

AVCTORES.

(A) *Jacobus Wormbserus, in hodæporico anni 1561. in diem 9. Septembris.* (b) *Joannes Tucherus, Norimbergensis, in Itinerario Palæstinæ anni 1479. 25. Augusti.* (c) *Christianus Adrichomius, in* Juda. *num. 186,* (d) *Tucherus, in Itiner. cit. anni 1479. 25. Augusti.* (e) *Continuator hodæporici Stephani de Gumpenberg, Equitis aurati, Franconis; in Peregrinatione anni 1449. die 26. & 29. Decembris.* (f) *Idem, ibid. & Felix Fabri, in hodæporico anni 1483. de Bethlehemo, fol. 140. editionis Francofurdensis in fol.* (g) *Gumpenbergius, 28. Decembris, in hodæporico. Quantùm autem ad hoc monasterium attinet: consequenter ex isto Parthenone suburbanô non fuerit* Susanna *illa, DEO dicata, quondam Virgo; quam Bethlehemi* Sabinianus *diaconus vitiavit: in quam ideo, sicut & in sacrilegum ejus corruptorem, graviter, ac pro meritis amborum, intonat S. Hieronymus, epistolâ CXXV. cujus initium est,* Quid taces, anima? *& epistolâ 26. cujus verba prima sunt;* Samuel quondam lugebat Saulem. *Fuit igitur* Susanna *illa, ex Parthenone potiùs* urbano; *quàm*

I 2

Caput III.

quàm ex illo, de quo ſermo nobis hîc eſt, ſummœnianô. *Id quod & S. Doctor ſatis ipſe quoque innuit: dum* Sabinianum *coarguit*, non eſſe reveritum Dominici præſepis ſacraria; ſed apud ipſa Sanctuaria Suſannam de ſacrilegio ac ſtupro tentâſſe. (h) *Stephani Gumpenbergii continuator hodæporici, die 21. Novembris, anni 1449.* (i) *De hoc* Nemore *legitur, Geneſis cap. 21. verſu 33.* (k) *Joannes Helfericus, Lipſienſis, in deſcriptione Itineris ſui Orientalis, anni 1565. in diem Septembris. 9.* (*) *Q. Curtius lib. 3. de geſtis Alexandri. cap. 13.* (l) *In* Ruina Gazenſium, *occaſione* Dalilæ, *in Sorecana Valle habitantis.* (m) *De hoc* Vulpium monte, *in terra Tribûs* Dan, *Beatus Theodoretus ſcribit, & ex eo, ſubmonente Frontone Ducæo, Jacobus Salianus, in annum mundi 2880. num. 47. Quem* montem, *& Septuaginta Interpretes Romanæ editionis innuunt: cùm in 1. libri Judicum capite ſcribunt.* καὶ ἤρξατο ὁ Ἀμορραῖος κατοικεῖν, ἐν τῷ ὄρει ὀστρακώδει (*in monte teſtaceô*) ἐν ᾧ αἱ ἄρκτοι, καὶ ἐν ᾧ αἱ ἀλώπεκες (*in quo erant* Urſi, *& in quo erant* Vulpes): *intellige, tam Urſorum, quàm multò magis &* Vulpium, *copia, ac multitudo.* (n) *Rudolphus Suchenſis, Canonicus Weſtphalus, in deſcriptione locorum Palæſtinæ, ab anno 1335.*

Caput III.

1335. usque ad annum 1350. (l) *Cornelius à Lapide, in Jonam; Commentatione, super capitis 2. verba illa*, Vectes terræ concluserunt me. *&c. de Scopulis* Joppæis, *his consona loquitur.* (o) *Joannes, Comes Solmensis, folio 71. hodæporici sui, pag. 2. ad med. & aliquid etiam Felix Fabri, 1. parte Itinerarii, in diem Julii 3.* (p) *Melchior Seydlizius, in diem Julii 27. peregrinationis, & captivitatis Orientalis, anno 1556.* (q) *Idem, folio 257. in diem Julii 31.* (r) *Esdræ libro secundô, cap. 7. v. 4.* Civitas autem (*inquit*) erat lata nimis, & grandis, *&c.* (s) *Jacobus Vormatiensis, in Descriptione Jerosolymorum: quam ipse urbem inspexit anno 1561. die Septembris 9. & aliis pluribus.* (t) *Sereniss. Alexander, Comes Palatinus Rheni, in Itinere suo Syriaco, anni 1595. 5. Septembris.* (u) *Rudolphus Suchensis, titulô, de Jerichunte.* (x) *Idem Suchensis, titulô, de Jordane, foliô 452. ad med.* (y) *Idem, ibid.* (z) *Wormbserus, in Itinere anni 1561. 9. Septembris.*

(Aa) *Narrat Felix Fabri, Parte 1. Itineris sui Secundi in Palæstin: folio 143. paginâ 2. editionis Francofordianæ, in Fol. & 144. ubi tum de aliis, tum de Gallo quodam; qui, transnatare Jordanem conatus, in ripam adversam*

terræ Moabitidis; ac tertium jam aquis Jordanis, ad alvei fundum, abreptus: exitio, succurrentium ope, vix tandem est ereptus. Peregrinum præterea alium, annô 1583. ità, *ait*, submersum fuisse: ut nec corpus reperiri ad sepulturam quiverit, à scrutantibus. (bb) *Idem, post locum, paullò antè adductum, fol. 144.* (cc) *Idem Felix, fol. 143. pag. 2. ubi refert: Comites suos, viros nobilissimos, id genus, æris Campani* nolarum, *Venetiis emptarum; ac postmodum*, baptismô *quasi Jordanis tinctarum: secum in* Alemanniam *suā* Danubianam, & Gunzianam, *retulisse.* (dd) *Præter Adrichomium, in Ephraimo, numerô. 87. de* Saróna: *cætera, de Palæstina-Maritimâ, habet Melchior Scydlizius, capite 5. de Itinere, Joppâ Ramam versùs.* (ee) *Adrichomius, in Ephraim. num. 66. aliquid etiam hujus habet.* (ff) *Idem, in Ephraim, num. 96. ex S. Hieronymo.* (gg) *Gumpenbergius Franco, in 2. Oct.* (hh) *Idē, in 18. Januarii, anni 1450.* (ii) *4. reg. c. 17. à versu 25.* (kk) *Psalmô 67. v. 31. & ità sentit Adrichomius in Ephraim, num.* 16. (ll) *Rudolphus de Suchen, libro de 15. annis commorationis suæ in Palæstina, fol. 452. Utebantur porrò homines tunc adhuc vulgò, passimq;, non sclopîs ac fistulîs æneis; sed Arcubus, ac Sagittis, è chorda nervóq; missis,*

sis. (mm) *Bernhardus, de Braitenbach, in hodæporico: & Adrichomius, in Manaſſe I. num.* 22. (nn) *Ità Septuaginta,* Campum *nominant: quem cæteri* Vallem, *aut* Convallem. *Vallem quidem, quia loci depreſſioris: Convallem verò; quia montium utrimque jugis, à magna ſui parte, vallatur:* Campum *autem, propter planitiei latitudinem.* (oo) *Joann. 3. v. 23.* (pp) *Flavium Joſephum vide, lib. 17. antiquit. c. 6. & l. 1. de bello Judaico, cap. 20.* (qq) *Rudolphus Weſtphalus: titulô, de Cæſaréa Palæſtinæ.* (rr) *Joann. Werlinus, Baro de Zimmeren, in Actis Profectionis transmarinæ, anni 1583. die 26. Junii.* (ss) *Auctor Rudolphus de Suchen, titulô, de* Gelboë: *ubi* Monticulos *eos appellat. qui ſanè, quid eſſent aliud, quàm* Colles? *fol. 453. ſub initium.* (tt) *Chriſtianum Adrichomium vide, in deſcriptione Iſachar. num. 17. cum ſuis auctoribus.* (uu) *Aliquid de Ruina Tiberiadis habet Melchior Seydlizius, in diem 25. Aprilis, Cætera, Rudolphus Weſtphalus: Titulô, De Tiberiade.* (xx) *Gumpenbergius, in diem 22. Januarii, fol. 242.* (yy) *Rudolphus Suchenas, Titulô, de* Tabore monte. (zz) *Idē. Qui addit;* Et illic, *& in omnibus Chriſtianorum transmarinis, ad Orientem, terris,* Feſtum Transfigurationis Dominicæ,

I 4 *die*

Caput III.

die SS. Sixti & Agapiti, celebrari, ad sua usque que tempora, consuêsse; confluxu Procerum, è nobilitate, civiúmque spectatioris ordinis, ingenti. Qui novô (*ut tunc anni tempus in Palæstina fert*) *advectô secum* mustô, *diem illum exigant hilarem: præviô tamen Sacrosanctô Sacrificiô* (*cujus* Introitum, *ait, fuisse*; Dominus dixit ad me, *&c.*) *necnon præmissô pridianæ noctis pervigiliô; vexillisq; secum apportatis, ac super culmen templi, turrésve, defixis. Cuncta denique transigi singulari cum animi lætitiâ, precúmque fervore, solita fuisse.*

(Aaa) *Comes Solmensis, fol. 68. ante fin. de Itinere suo transmarino.* (bbb) *Seydlizius, capite 12. libri, de itinere suo, & captivitate, in diem Aprilis 25. anni 1557.* (ccc) *Stephani Gumpenbergii Continuator, in ann. 1450. die 21. Januarii. Qui idem, ibidem,* Ringoviæ (*tractui montano; ad Rheni ripam dexteram, inter* Moguntiacum, *&* Confluentes, *semet expandenti*) *valde affinem,* Galilææ *partem illam, affirmat.* De Duobus *item* Fontibus *urbis Nazarethi, auctor is idem est; in eundem, quem posui, Januarii diem.* (ddd) *Annales Fluminenses, in Dalmatia; auctore* Hieronymô *Angelitâ: & Horatius Tursellinus, historiæ Lauretanæ libro 1. cap. 2.* (eee) *Qui fuit*

fuit in Galilæa anno 1550. (fff) *Qui Galilæam lustravit, ab anno 1336. usque ad 1350.* (ggg) *Rudolphus Westphalus, de* Columna *illa, &* effigie Archangeli Gabrielis, *columnæ impressâ, tradit, foliô 453. Titulô, de urbe Nazareth. Item addit, de eodem Templo, in quo Cella illa, seu* Thalamus *aut Conclave, Beatissimæ Virginis* Mariæ *fuerit; Id à Saracenis, suâ tempestate, fœdè admodum modis omnibus violari deturparíque, consuêsse: præcipuè verò, boum, asinorum, camelorum, atque canum, intrà limina parietésque templi, excoriatione. Unde videant; Quænam monstra mortalium imitati sint, quicunq; temporibus quoque nostrîs, ac patrum memoriâ, loca, DEO Superísq; sacra, non dispariter tractare sunt ausi.* (hhh) *Capite 14. Captivitatis suæ descriptæ: quâ, Damascô Constantionopolim versùs, abductus fuit: susceptâ, per ipsum Libanum, profectione. Cui, de* Cedris, *assentitur etiam Daniel Eklinus, Aroviensis, Helvetius; in Actis profectionis suæ transmarinæ, anni 1552.* (iii) *Capite 12. circa medium, fol. 318. pag. 2.* (kkk) *Eklinus, Aroviensis, anno 1552. in diem 17. Maji.* (lll) *1. Machab. 12. v. 29. & 30.* (mmm) *Rudolphus de Suchen, Titulô, De Belofluvio. & de rivo hoc, ibidem, fol. 443. pag. 2. post principium.*

cipium. (nnn) *Historiam expugnatæ Ptolemaidis, & hanc, de* fœminis Illustribus, *describit Rudolphus Suchenas, fol. 442. maximè paginâ aversâ, &c.* (ooo) *Melchior Seydlizius, fol. 261. pag. 2. Videtur autem* Aquas *innuere* Meromæas: *infra quas, versùs* mare Galilæum, *Pontem, ait, Saxeum, à Jacobo Patriarcha, si non* structum (*quod vulgus credit*) *saltem* nominatum (Jacobs-Bruck) *se pertransisse: exemplô, transeuntis illâ quondam Jacobi; cùm Esau fratrem suum fugeret: è Chanaanitide se in Mesopotamiam, suasu Rebeccæ matris, conferens.* (ppp) *Adrichomius, in Nephtalim, num. 27.* (qqq) *Seydlizius, fol. 261. pag. 2. Capite 12. Qui addit;* Videri sibi, Fornicem illum fuisse partem, & reliquias, Portæ urbis antiquæ. (rrr) *Præter Adrichomium, ex Josepho narrantem, num. 76. in Manasse 2. refert eadem, & Joannes, Comes Solmensis, in hodæporico, fol. 66. pag. 2.* (sss) *De Ephróne urbe, habes 1. Machab. cap. 5. v. 46. & 2. Machab. 12. v. 27.* (ttt) *Apocal. 20. v. 9. & cap. 21. v. 8.* (uuu) *Hoc disertè tradit, etiam Adrichomius, in Manasse 2. num. 51.* (xxx) *Id innuere censentur priscis Hebræis, illa verba S. Scripturæ, 2. reg. cap. 18. v. 8.* Et multò plures erant, quos Saltus consumpserat: quàm hi,

hi, quos voraverat gladius, in die illa. *Abundabat enim* Leonibus, ursîs, *aliísque* bestiîs efferis, *Saltus Ephraim: quæ tunc adversùs Absalomitas, pro Davide, cunctæ pugnârunt.* (yyy) *Anna Maria, à Schurmans, Ultrajectina, epistolâ, ad D. Constantinum Huygens: cujus initium*; Quamvis ob eminentiam, *&c.* (zzz) *Ludovico Granatensi, libro 1. partéque 1. Ducis Peccatorum, cap. 9.*

(Aaaa) *1. Machabæor. cap. 9. à v. 37. ad v. 42.* (bbbb) *Libro 7. belli Judaici, cap. 25. apud Adrichomium, in Ruben. num. 11.* (cccc) *De* Ruta *hac, &* Carcere *quoque S. Joannis Baptistæ* Macheruntínô: *sicut & de ejus* Decollatione, *ibidem peractâ, ex Josephi lib. 18. antiquitatum c. 10. videri potest Adrichomius. Ex quo eodem, siqua sinè certo nominatóque auctore videbuntur, in Tribubus Manasse 2. & Gad, ac Ruben, allata; peti possunt. In illis enim, recentioribus destituti Terrarum illarum trans Jordanem lustratoribus; illius pæne solius, & auctorum ejus, cogebamur fide scribere.* Testimonia *verò semper afferre, unius & ejusdem Scriptoris; & tædii plenum lectori futurum fuerat: & Auctori nullius à legibus imperandum.*

CA-

Caput III.

CAPUT IV.

GENTES,

Terræ Chanaanitidi, vel immixtæ, vel circumjectæ; sed plerumque Inimicæ.

Item,

Diffusiùs nonnihil *De* DAMASCO.

ET hìs quidem, quos hucusque recensui, finibus, *Tribuúmque* Sortibus, TERRA CHANAANITIS circumscribebatur: eáque, Numinis designatione, voluntatéque primâ, tota quanta, posteris *Abrahami*, possidenda, debebatur. SED, è Populis illis, ac Finibus, complures, admodum serò tardéque; quidam etiam, omnino nunquam, sub *Hebrææ* dominationis jugum (uti suprà querebamur) venerunt: culpâ, socordiáque, cultorum, à DEO designatorum; qui, Mose Josuáque ductoribus,

bus, in colonias mittebantur. Quorum proinde vitiô factum est: ut *populi*, qui *clientes*, ac *stipendiarii*, futuri fuerant; si Numinis imperata fecissent Israëlitæ; postea verterentur *assiduos* in *Hostes*: quò sic universis constaret; *In Præliis, & excidiis urbium, ac gentium, à Deo jussis, siquid paullulùm cesses, ac parcas; Ignaviam, in Pœnitentiam: & Clementiam, in Cladem, converti. Quapropter, eo casu, vel perdendum id esse, quod perire debet: vel pereundum iis, qui perdere debebant, & tamen abstinebant.* In iis porrò, quos, impunitos indomitósque fuisse, diximus, Hebræorum *hostibus*; fuerunt, ad *Occasum* (utì non semel meminimus) *mediterranei-maris* accolæ, PHILISTÆI, facilè primi; cum TYRIIS, ac SIDONIIS: auxilia crebra *Philistino* nomini, fœderato, submittentibus. (*A*). Ab *Orientis* tractu, tametsi principiò præteriri jussi sint *Ammonitæ Moabitæq́*; ceu *Lothi* Patriarchæ posteritas: tam crebras illi tamen, gravésque, semper armorum inimicitias, adversùs omnem *Israëlis* stirpem, exercuerunt; utì tandem, ne Deô quidem prohibiturô, deleri mererentur: nulláque gentibus iis, utpote suâpte sponte lacessentibus, injuria posse contingere videretur; si stirpitus etiam eradicarentur. *Nec enim*

nim indè naſci debent offenſiones; unde naſcitur omne jus, & æquum; à Divina videlicet Jurisdictione. (*b*) *Nec ulli, Juſtam ſuam Clementiam, fas eſt, in Perniciem converti: longámque pœnæ, quam impii promerentur, dilationem, piis, nequaquam convenit, eſſe damnoſam.* (*c*) Alioquin enim, (quod abſit! *melioris longè conditionis eſſent, qui malè, quàm, qui bene, remgerunt:* (*d*) *improbísque* barbarorum populis, *ſua Crudelitas,* atque *nequitia, patrocinio forent, adversùs bonorum lenitatem.* Poterant ergo jam dudum, ab Hebræis, *Ammonitæ* quoque, *Moabitæq́,* juſtis de cauſſis, exſcindi penitùs, & exſtirpari; ſicuti ſub *Aódo* quondam, ac *Jephtâ,* Judicibus, cœperant. Qui tamen è diverſo, potiùs ipſi perditum ibant *Hebræos.* His autem barbarorum populis, operam plerumque ſuam jungebant Arabes, tam *propinqui,* quàm *remotiores:* putà, qui Desertam, quíque *Mediam,* ac Felicem; & qui denique Petræam incolebant Arabiam, Auſtrali plagæ viciniorem. Cum *his* porrò (*Petræis,* inquam, Arabibus) Nabathæorum quoque populi; cum *illis* verò cæteris, Sabæorum nationes, amicitiam, opésque belli, ſociabant. Ad *Orientem* item *æſtivum,* & Euro-aquilo-

Cælé-

Caput III.

Cœlé-Syri: ſupráque Cœlé-Syros, *Batanæi* populi, connexi: nec ipſi ſemper *Hebræorum* favebant, vel paci, vel armis. Ad *Ortum* autem *hybernum*, poſt *Moabitas*, cis-Arnonem; *alii*, trans-Arnonem, *Moabitæ*, locìs incultioribus, ac ferè deſertìs, agitabant. Dein, ſub his, propiùs *Mare-Mortuum*, MADIANITÆ *Minores:* quorum urbs regia, *Madiána*, partem, aut fines, occupat oræ *Moabitidis* interamnanæ, cultioris. de qua dictum in *Tribu Rubenitarum* eſt. Gens autem ipſa *Madianitarum*, longiùs aliquantò procurrit, ſupra *Petram-Deſerti*, meridiem versùs: Hebræo nomini, nationíque, *ſemper inimica*. Poſt hanc, ad *Noti* plagam, propiùs *Eurum*, populoſior illa, diffuſiórque terrîs, AMALECITARUM natio ſedebat: ſupráque *Deſertum-Pharanæum*, ad Ægypti fines uſque, Mari Rubrô tenus, per obliquum extendebatur. Cujus gentis, vel *pars*, vel *colonia*, fuerunt, aut certè cognatio vetus, *Amalecitarum* illæ ſordes *Alpeſtres*: quæ, *Sinum* inter *Arabicum*, ac montem *Sinæum*, in *Pharanis* Solitudine bellô pugnaque, feſſos-itineribus *Iſraëlitas*, vexaverunt. Quidam autem, ejusdem illius nominis, populi, montes poſtea Sejrios, ad Idumæam, occupavêre: priorum illorum, de quibus di-

ctum

Caput III.

ctum eſt, *Amalecitarum* reliquiæ. Sed eos *Quingenti* tandem *Simeonitæ* ſaltu ſuô, latebrîſque, dejectos, occidione deleverunt. (*e*) Verùm hi, *Latrones* potiùs, ac *ſpuma* quædam *amurcáque* gentis *Amalecitarum*; quàm, *juſtæ* plenæque *multitudinis* gens, fuerunt. Nos de *priſcis* illis loquebamur. Cæterùm, inter hos *Majores*, *Minoréſque*, ſanguinis *Amalecitici* populos; proximè Sinum Arabicum, interjacebant alii quidam, & à ſuperioribus diverſi, Madianitæ: *majores* utique, tùm locorum ſpatiîs, tum gentis multitudine, *Madianitîs* illîs; qui, *Rubenitarum* in ſorte, *Moabitis* erant adnexi. Vulgò, propter coloris, ac regionum, nonnullam viciniam, Æthiopes-*Minores*, hi *Madianitæ* dicebantur. Cujus nationis, ac ſanguinis, *uxorem*, nomine *Sephoram*, Moſes olim, *Sacerdotîs Madianæi filiam*, ſibi collocârat. Regionis autem *Æthiopum-Minorum*, nos in *Ruina* quoque *Generis Humani* mentionem intulimus. Quæ verò deinceps, *meridianam* ad *plagam*, conſederunt, barbarorum multitudines; & *Hebraici* nominis crebriores *hoſtes*: eæ, præter Idumæos, Tribui-Judæ proximos, Horræorum, ut plurimùm, erant farragines: & Amorrhæi *montani*; ſolitudinis Pharanææ

(*e*) Caput IV.

næ *cultores*. CEDARENI præterea: quos, origine quondam *Iſmaëlitas*, à patre, ſed *Agarenos* ab avia; poſterorum mendax ambitio (velut in Ruina Gentis illius memoravimus) SARACENOS, à noverca, tanquam nobiliore, nominavit. Cæterùm, *Cedarenos* hos (ſeu quis *Agarenos* eos appellare malit) ab *Ægypti-Rivo*, per obliqua terrarum, longîs ſolitudinum ſpatiîs, ad *Sinæum* uſque *Deſertum*, ac *Sinûs Arabici* citimum littus, pertinentes: urbs Arabum, *Thora*, demum, ac *Madianitarum-Æthiopum* vicinia, finit; ad *Orientis hyberni* plagam. Quam deinceps, Africum versùs, ÆGYPTUS, trans Sinum Arabicum, excipit: *Hebraicę* gentis, ſicut olim *hoſpes*, ac nutrix, ſic poſtmodum *hoſtis*, & infectatrix. Tandem, ad *Septentriones* quoque terræ Chanaanitidis, HEVÆI degebant: tránſque LIBANUM montem, alii rurſus AMORRHÆI. Tum, & *Syrophœnices*; & Syri DAMASCENI; Syrique SOBÆI: necnon, PALMYRENI, quà flat Aquilo. Qui cuncti Septentrionis populi, non *ſitu* magìs *terrarum*, quàm *avitîs odiîs*, & armìs, *Iſraëlitis* opponebantur. Eminebant autem hoſtilitate (ſub Davidis præſertim, ac poſt ejus, tempora) Syri DAMASCENI. Quorum Reges, & inprí-

K mis,

Caput IV.

mis, *Adádus*, *Razon*, *Benadádus*, & *Hazaël*, ac *Rasínus*: omnî barbarie tyrannidéque gentem *Israëliticam* tractare gestiebant. Ipsa Damascus, illius, quam dixi, *Syriæ* caput; oblíta, se *Davidis* olim *stipendiariam* fuisse: *tanquam fœcunda malorum omnium*, in Hebræos, *matrix*; aliud ex alio, per multas tempestates, *hostilitatis ovum* in Judææ Samariæque reges, & urbes, effundebat: donec & ipsa tandem, variîs attrita cladibus, vindicem Numinis experta manuum est; direpta, vexatáque, Macedonicîs *Alexandri Magni*, Parmenionísque Ducis, à copiis. (*f*) Pressit Alexandri direptoris vestigia, multa deinde post sæcula, Rex Scytharum, *Háalon*: qui, ternâ *Damascum* oppugnatione, propemodum ad votorum suorum desperationem, acriter adortus; denique tamen eam expugnavit: ac, *Rege* priùs *Damascenorum*, pro mœnibus ipsis urbis, & in oculis civium, in frustra concisô; *Damasco*, sanguine cæsorum undanti, sed opibus exhaustæ, filium suum Regem imposuit: nomine (quod Heroldus, belli Sacri Continuator, tradit) *Agabum*. Pressit denique regum istorum hostilem semitam, sed barbariore longè pede, *terror Orientis* ac Septentrionum, *Tamerlanes*; & ipse Scytha: cum *Tarta-*

Tartarorum suorum multis myriadibus. Fertur enim armatorum *duodecies* habuisse *centena millia* sub signis; cùm, sub annum ferè millesimum quadringentesimum, à Christo natô, repletîs cæsorum immensâ multitudine fossîs; hac ratione viam sibi, suisque copiis, in urbem faceret: *Damascúmque* tandem occuparet. Ac principiò quidem, urbi, quò minùs eam, utì cæteras, æquaret solo, pepercisse ferebatur: magìs, uti *Templo* civitatis principi, quàm uti *civibus*, eorúmque tectis, caveretur; quippe, majestatem reveritus illius *Ædis*, cujus, incredibilem terris nostratibus, amplitudinem, ingentes ac speciosissimæ *quadraginta* porticus ambibant: *novem* verò *millia*, partim ex *argento*, partim ex *auro* solido, *lampadum*, æternìs instructa lucernîs, illustrabant. Cùm autem, sub *Tamerlanis* discessum, ab Ægyptiis, Saladino Memphitico juratîs, ac præsertim à *Mammeluccis*, postliminiò recepta *Damascus* esset: eam denuò, *Tamerlanes*, circumsessam, & acriùs multò, quàm antea, machinîs, & hostilitatis omnî vi, verberatam; denique recepit. Ibi *Muphtum* Mahometicum (ità *Pontifices* illi suos appellant) cum Infulîs sibi, cultúque supplice, nec sinè minoris nominis sacrificulorum agminibus,

Caput IV.

nibus, occurrentem; in illud ipſum, quod antè paullò celebravi, *Fanum*, cum omni comitatu, faceſſere juſſit. Ibi Flamines illos ſuæ legis (nam & ipſe Mahometanus erat) cum *tredecim* præterea *millibus* utriúſque ſexûs *Damaſcenorum*, concluſos; immanî circumjectâ materie, virgultorúmque ſtrue, miſeros incendit: horrendísque templi tecta, cœlúmque, clamoribus ac lamentîs rumpente; vivos, ac ſpirantes, ad unum omnes concremavit. Quanta verò cæterorum, extra *baſilicam* illam, fuerit, interfectorum à Tamerlanicis, multitudo: potuerunt argumento *Tres* eſſe *Turres*; quas, confectâ jam omni victoriâ, funditúſque deuſtâ dirutâque *Damaſcô*, Tamerlanes, trophæorum inſtar, exſtruxit: non, è ſaxis, aut laterculis, aliarum more turrium; ſed è ſolis, puris putis, cæſorum Damaſcenorum, ingeniosè compactîs, (quis non exhorreſcat?) *calvariis*. (*g*) Et tamen, poſt has tantas, ac tam immanes clades, póſtque tot exſcidia; reparari ſenſim urbs cœpit: quæ jam nihil, niſi cinis, ac pulvis, erat. Et quidem *Ægyptii Sultani*, poſt interitum *Tamerlanis*, auſpiciis, & impensîs, caput, ac nonnullam urbis imaginem, attollebat. Attamen tardè, vilíque ſtructuræ genere, *re-*

cens,

Caput IV.

rens, ac pæne fumans adhuc ab incendiis ſuis, *Damaſcus* procedebat. Auctorem habeo, *Stephani Gumpenbergii*, nobilis, inter Francones, *Equitis-Aurati*, Continuatorem Itineris Syriaci; qui ſuíſmet oculîs *Damaſcum*, ab exſcidio, per *Tamerlanem* illatô, non plus annîs octodecim elapsîs, obivit: eam *lutô* forìs, pleráque per domicilia; *laterculîs* autem, ſed crudîs & inexcoctîs, *interiùs* compactam. Ad ſummam! Nondum, poſt quinque temporum *luſtra*, trienniúmque præterea, ſplendidiorem *Damaſcus* induerat faciem; ac ſi *biennis* primulùm à *Ruina* foret. (*b*) Cauſſam ego tenuitatis, ac ſordium tunc, in ædificando, paupertatem fuiſſe, rear; priſtinorum inprímis incolarum: qui, repetendi recuperandíque patrii ſoli cauſsâ, paſſim finitimîs ex oris confluxerant. At hi primò quidem, pleráque ſui parte, *pauperes* erant, & *exſangues*: & eorum proletariâ claſſe, quorum *Tamerlanes*, non antè multò, multitudinem propemodum innumerabilem excedere mœnibus juſſerat: momentíſque ſingulîs, in planitie, muris ſubjectâ, ſtantes opperiri mortem. Sanéque, *medios diſſecari* cunctos, imperârat. & illi, crudelitatis hôc compendiô, tanquam unum omnes habuiſſent corpus, ad unum

Caput IV.

interîssent omnes : nisi, pro quibus apud *Tamerlanem* nihil valuerat humanitatis ratio ; valuisset apud *designatos carnifices*, elumbis jam, occidendi voluntas : & exhausta, tot cædium continuatione, discindendi virtus, ac successus. Miseros igitur illos, sub dio destitutos ; jussit tyrannus, cùm *acinace* non possent, interire *fame* : vitæ subtractis alimentis. Interierunt ergo *permulti*; quippe, *diem* in *octavum* usque protractâ miserabiliter inediâ. Ne perirent *universi* ; neu' reliquiæ saltem incolarum urbi, quondam restituendæ, deessent: extemporalis fecit, cœlô demissa, pluvia : non *aquarum* copiosior liberaliórque ; quàm, innumerabilium, ac digiti magnitudine grandium, *locustarum*. Iis, super fumantis adhuc & æstuantis urbis rudera, supérque subjectas prunas, impositis : fame confecti *Damasceni*, tamdiu, *Tamerlane* jam digresso, victitârunt; quoad aliunde, finitimis ab urbibus, ac populis, importatô victu, remedium afferretur. Indè, sua miseris his, eorúmque posteris, multos in annos consequentes, hæsit *egestas* ; vitæ magis sustentandæ, quàm splendoris in ædificando, sollicita. Si qui verò civium, ac nobilitatis, *Tamerlane* grassante, facultatibus ac fortunis eminuissent : ii, post discess-

discessum, è fuga réduces, aut non inveniebant, aut inventa non agnoscebant, ea, quibus aurum defoderant, loca: quippe, flammîs, in incendiô communi, confusâ passim, quin & abolitâ, domiciliorum notâ; simùl cum ipsâ notitiâ. Cæterorum autem urbis incolarum, quorum repertæ *palàm*, aut refossæ *per industriam*, opes erant; usqueadeo dememsuerat opulentiam *Tamerlanes*: ut *camelorum*, feratur, *novem millia*, raptô, per dies illos, aurô, gemmîs, argentô, cæteríque generis spoliîs pretiosîs, oneràsse: secúmque, thesauris inferenda suis, unà cum *ducentis* captivorum incolarum *millibus*, deportâsse. (*i*) Quanquam autem, in hunc, quem retuli, modum, exhausta destrictáque, *Damascus* urbs: sensim tamen, eousque priscæ suæ cœpit amplitudinis, amœnitatísque, vestigiis adrepere; beneficiô sedulitatéque convenarum: ut, qui lustravit eam, nondum plenô post excidium Tamerlanæum evolutô *vicenniô*; Damascenæ solius *urbis* amplitudinem, unà cum mœnium ac pomœriorum ambitu, censeat, *quatuor Norimbergarum* (ut ipse loquitur) spatiis ac magnitudinibus, antecellere. Siquis autem *Damascum* expendat, unà cum *Suburbiis* etiam

K 4 suîs;

Caput I V.

suis: quæ perpetuô, tum nemorum hortorúmque, tum prædiorum ac turrium domiciliorúmque, nexu; velut ingentî circumcirca sylvâ, duorum circiter milliariûm itinere coronant urbem: pronuntiat idem; Tantæ *Damascum* esse magnitudinis: ut, *quidquid est, Obusium inter, & Herbipolim* (illius hæc verba sunt) *intervalli; totum id sedibus suis, & ædibus, occupatura foret.* (*k*) Fluviis porrò rigatur etiamnum iis; quos, cum *Jordanis* olim amne comparatos, *Náaman* Syrus laudibus extulit. Laudibus, inquam, sanè non immeritis: si, Jordanis sepositis tantisper mysteriis, atque prodigiis *fluminum* quis *Damascenorum* limpidam, & amœni frigoris, saporisque dulcis, undam, per se nudam, sub censum vocet. Fœcundantur iisdem *amnibus*, & eorum *aquæductibus*, etiam pomaria, nemoráque circumjecta; quippe, quàm creberrimis eò diductis, arte naturáque, rivis. Indè soli, propemodum humanâ fide major, circa *Damascum*, nullô non anni tempore, fertilitas, atque luxuria: semper, etiam *mediâ brumâ*, vernans. (*l*) Indè quoque *volucrum* canorarum, tam in *nemoribus suburbanis*, quàm urbanos ante clathros ac fenestras, in *caveis*, assiduum, dulcissimúmque delicatis auribus, cantandi certamen: &, quod

Caput IV.

quod mireris, *hybernis*, quàm aliorum anni temporum, *mensibus*, constantius intensiúsque multò, quodammodóque flagrantius. Crediderim; ad hanc *lusciniarum cassitarûmque* (*mm*) vocalem lætitiam, conferre quàm plurimùm, non modò viridariorum arbustorúmque, semper, aliquâ saltem parte sui, vel *florentium*, vel *fructus* ostentantium, aspectum, ac propinquitatem: sed etiam *aëris hyberni*, præ *mensium æstivorum* intolerabilibus incendiîs, gratissimam animantibus, temperiem. Hæc eadem efficere videtur; ut, industriâ docentium vel mediocriter tantùm adjutæ, *volucres* illic & *aliæ*, nominis cæteroquin, ac censûs, ignobilioris, cujusmodi sunt, *upupæ*, *merulæ*, *corvi*, *monedulæq́*: dies plerumque totos, hominum in plateis frequentiæ, vocibus humanis obstrepant, & interloquantur (*n*). Sed ista, per *digressionem* hucusque dicta; modum, hôc locô, finémque suum, accipiant. Producta *novior* Damascus nobis est; ut indè magnificentia, copiæque, Damasci *veteris* relucerent: *potentissimæ*, sinè dubio, tantas inter opes, Hebræorum-*hostis*. Interim, ex me siquis exquirat; *Utram* malim? *Priscam* utique, quàm *hodiernam*, prædicare malim. Nam ista, Mahometis est in volutabro, tenebrosâ-

Caput IV.

que Lunâ, tota. Sed illius antiquioris *Suburbia*, PAULUM nobis, *Orbis Lumen*; URBS autem ipsa, JOANNEM dedit, DAMASCENUM; manu, de cœlo restitutâ, Luminis Catholici propugnatorem. (*o*) Horum utriusque *solidè-contextâ* Doctrinâ, Christianorum *Orthodoxus* amicitur *Oriens*, & *Occidens*. Hac *Diploide* se circumspicit: hac VESTE DAMASCENA, Christi *Sponsa* sibi placet, *Ecclesia*.

AUCTORES.

(A) *Vide Cornelium à Lapide, & Jacobum Salianum, de prælio ad Masphàm commissô; adversùs Samuelem, & Israëlem universum:* Congregatos coram Domino, *ut loquitur Sacer scriptor. l. 1. reg. cap. 7. Quo loco, auctores hi, ex libro Ecclesiastici, probant*; Tyrios, *ac* Sidonios, *auxlia sua* Philisthæis *submisisse.* (b) *Sicut eodem trahi potest illud Jureconsulti.* Injuriæ indè nasci non debent, unde Jura nascuntur. *l. meminerit. C. unde vi. & Extra. de accusa. c. qualiter, & quando.* (c) *l. 2. Omnes autem. ff. de Judi.* (d) *Contra illud Iurisconsulti*; Non debent melioris esse conditionis, malè agentes; quàm bene. *ff. de noxa,*

noxa. ac l. non solùm. (e) 1. *Paralipomenon*, *cap.* 4. *v.* 42. (f) *Q. Curtius, lib.* 3. *de gestis Alexandri Magni. ad fin.* (g) *Hæc, ex Heroldi libro* 6. *Continuationis belli Sacri, refert etiam Adrichomius, in Manasse* 2. *num.* 40. §. *Eandem urbem &c. ac deinceps, ad ipsum ferè finem.* (h) *Foliô* 242. *pag.* 2. *& fol.* 243. *editionis Francofordianæ, in fol.* (i) *Idem, fol.* 243. (k) *De spatio duorum milliarium, innuit Melchior Seydlizius, fol.* 263. *capite* 13. *Clarè verò affirmat idem, Rudolphus Suchensis, fol.* 454. *titulô. De Damasco. De cæteris autem, hoc loco allatîs, ut, de Norimberga, Herbipoli, Obusio; legendus Gumpenbergii Continuator, fol.* 242. *& fol.* 243. (l) *Daniel Eklinus, Helvetius, fol.* 402. *Qui, præter hæc, addit; Suo tempore Damascum insigniter, admodúmque magnificè, fuisse reparatam. Lustravit autem is Syriam Damascenam anno* 1552. (m) *Has enim ipsas* aves *nominatim ponit Rudolphus Suchensis, fol.* 454. *titulô de Damasco.* (n) *Idem, ibid.* (o) *In Libris,* de fide orthodoxa, *aliísque compluribus.* *Porrò* S. Joannis Damasceni *non tantùm illic cunabula, patriúmque solum, fuerunt: sed etiam Sepulcrum; & in eo, corpus tanti Doctoris, cónditum in templo urbis illius splendidissimo; quod Saraceni tamen,* *post*

Caput IV.

mis, *Adúdus*, *Razon*, *Benadádus*, & *Hazaël*, ac *Rasínus*: omnî barbarie tyrannidéque gentem *Israëliticam* tractare gestiebant. Ipsa Damascus, illius, quam dixi, *Syriæ* caput; oblíta, se *Davidis* olim *stipendiariam* fuisse: *tanquam fœcunda malorum omnium*, in Hebræos, *matrix*; aliud ex alio, per multas tempestates, *hostilitatis ovum* in Judææ Samariæque reges, & urbes, effundebat: donec & ipsa tandem, variîs attrita cladibus, vindicem Numinis experta manuum est; direpta, vexatáque, Macedonicîs *Alexandri Magni*, Parmenionísque Ducis, à copiis. (*f*) Pressit Alexandri direptoris vestigia, multa deinde post sæcula, Rex Scytharum, *Háalon*: qui, ternâ *Damascum* oppugnatione, propemodum ad votorum suorum desperationem, acriter adortus; denique tamen eam expugnavit: ac, *Rege* priùs *Damascenorum*, pro mœnibus ipsis urbis, & in oculis civium, in frustra concisô; *Damasco*, sanguine cæsorum undanti, sed opibus exhaustæ, filium suum Regem imposuit: nomine (quod Heroldus, belli Sacri Continuator, tradit) *Agabum*. Pressit denique regum istorum hostilem semitam, sed barbariore longè pede, *terror Orientis* ac Septentrionum, *Tamerlanes*; & ipse Scytha: cum *Tarta-*

Caput IV.

Tartarorum suorum multis myriadibus. Fertur enim armatorum *duodecies* habuisse *centena millia* sub signis; cùm, sub annum ferè millesimum quadringentesimum, à Christo natô, repletis cæsorum immensâ multitudine fossîs; hac ratione viam sibi, suisque copiis, in urbem faceret: *Damascúmque* tandem occuparet. Ac principiò quidem, urbi, quò minùs eam, uti cæteras, æquaret solo, pepercisse ferebatur: magìs, uti *Templo* civitatis principi, quàm uti *civibus*, eorúmque tectis, caveretur; quippe, majestatem reveritus illius *Ædis*, cujus, incredibilem terris nostratibus, amplitudinem, ingentes ac speciosissimæ *quadraginta* porticus ambibant: *novem* verò *millia*, partim ex *argento*, partim ex *auro* solido, *lampadum*, æternis instructa lucernîs, illustrabant. Cùm autem, sub *Tamerlanis* discessum, ab Ægyptiis, Saladino Memphitico juratîs, ac præsertim à *Mammeluccis*, postliminiò recepta *Damascus* esset: eam denuò, *Tamerlanes*, circumsessam, & acriùs multò, quàm antea, machinîs, & hostilitatis omnî vi, verberatam; denique recepit. Ibi *Muphtum* Mahometicum (ità *Pontifices* illi suos appellant) cum Infulîs sibi, cultúque supplice, nec sinè minoris nominis sacrificulorum agmi-

 nibus,

Caput IV.

nibus, occurrentem; in illud ipſum, quod antè paullò celebravi, *Fanum*, cum omni comitatu, faceſſere juſſit. Ibi Flamines illos ſuæ legis (nam & ipſe Mahometanus erat) cum *tredecim* præterea *millibus* utriuſque ſexûs *Damaſcenorum*, concluſos; immanî circumjectâ materie, virgultorúmque ſtrue, miſeros incendit: horrendíſque templi tecta, cœlúmque, clamoribus ac lamentîs rumpente; vivos, ac ſpirantes, ad unum omnes concremavit. Quanta verò cæterorum, extra *baſilicam* illam, fuerit, interfectorum à Tamerlanicis, multitudo: potuerunt argumento *Tres* eſſe *Turres*; quas, confectâ jam omni victoriâ, funditúſque deuſtâ dirutâque *Damaſcô*, Tamerlanes, trophæorum inſtar, exſtruxit: non, è ſaxis, aut laterculis, aliarum more turrium; ſed è ſolis, puris putis, cæſorum Damaſcenorum, ingeniosè compactîs, (quis non exhorreſcat?) *calvariîs*. (*g*) Et tamen, poſt has tantas, ac tam immanes clades, póſtque tot exſcidia; reparari ſenſim urbs cœpit: quæ jam nihil, niſi cinis, ac pulvis, erat. Et quidem *Ægyptii Sultani*, poſt interitum *Tamerlanis*, auſpiciîs, & impensîs, caput, ac nonnullam urbis imaginem, attollebat. Attamen tardè, viliſque ſtructuræ genere, *recens*,

Caput IV.

rens, ac pæne fumans adhuc ab incendiis ſuis, *Damaſcus* procedebat. Auctorem habeo, *Stephani Gumpenbergii*, nobilis, inter Francones, *Equitis-Aurati*, Continuatorem Itineris Syriaci; qui ſuíſmet oculîs *Damaſcum*, ab exſcidio, per *Tamerlanem* illatô, non plus annîs octodecim elapsîs, obivit: eam *lutô* foris, pleráque per domicilia; *laterculîs* autem, ſed crudîs & inexcoctis, *interiùs* compactam. Ad ſummam! Nondum, poſt quinque temporum *luſtra*, trienniúmque præterea, ſplendidiorem *Damaſcus* induerat faciem; ac ſi *biennis* primulùm à *Ruina* foret. (*b*) Cauſſam ego tenuitatis, ac ſordium tunc, in ædificando, paupertatem fuiſſe, rear; priſtinorum inprímis incolarum: qui, repetendi recuperandíque patrii ſoli cauſsâ, paſſim finitimîs ex oris confluxerant. At hi primò quidem, pleráque ſui parte, *pauperes* erant, & *exſangues*: & eorum proletariâ claſſe; quorum *Tamerlanes*, non antè multò, multitudinem propemodum innumerabilem excedere mœnibus juſſerat: momentíſque ſingulîs, in planitie, muris ſubjectâ, ſtantes opperiri mortem. Sanéque, *medios diſſecari* cunctos, imperârat. & illi, crudelitatis hôc compendiô, tanquam unum omnes habuiſſent corpus, ad unum

Caput IV.

interîſſent omnes: niſi, pro quibus apud *Tamerlanem* nihil valuerat humanitatis ratio; valuiſſet apud *deſignatos carnifices*, elumbis jam, occidendi voluntas: & exhauſta, tot cædium continuatione, diſcindendi virtus, ac ſucceſſus. Miſeros igitur illos, ſub dio deſtitutos; juſſit tyrannus, cùm *acinace* non poſſent, interire *fame*: vitæ ſubtractîs alimentîs. Interierunt ergo *permulti*; quippe, *diem* in *octavum* uſque protractâ miſerabiliter inediâ. Ne perirent *univerſi*; neu' reliquiæ ſaltem incolarum urbi, quondam reſtituendæ, deeſſent: extemporalis fecit, cœlô demiſſa, pluvia: non *aquarum* copioſior liberaliórque; quàm, innumerabilium, ac digiti magnitudine grandium, *locuſtarum*. Iîs, ſuper fumantis adhuc & æſtuantis urbis rudera, ſupérque ſubjectas prunas, impoſitîs: fame confecti *Damaſceni*, tamdiu, *Tamerlane* jam digreſsô, victitârunt; quoad aliunde, finitimîs ab urbibus, ac populîs, importatô victu, remedium afferretur. Indè, ſua miſeris his, eorúmque poſteris, multos in annos conſequentes, hæſit *egeſtas*; vitæ magìs ſuſtentandæ, quàm ſplendoris in ædificando, ſollicita. Si qui verò civium, ac nobilitatis, *Tamerlane* graſſante, facultatibus ac fortunîs eminuiſſent: ii, poſt diſceſ-

discessum, è fuga réduces, aut non inveniebant, aut inventa non agnoscebant, ea, quibus aurum defoderant, loca: quippe, flammîs, in incendiô communi, confusâ passim, quin & abolitâ, domiciliorum notâ; simùl cum ipsa notitiâ. Cæterorum autem urbis incolarum, quorum repertæ *palàm*, aut refossæ *per industriam*, opes erant; usqueadeo demessuerat opulentiam *Tamerlanes*: ut *camelorum*, feratur, *novem millia*, raptô, per dies illos, aurô, gemmîs, argentô, cæteríque generis spoliîs pretiosîs, onerâsse: secúmque, thesauris inferenda suis, unà cum *ducentis* captivorum incolarum *millibus*, deportâsse. (*i*) Quanquam autem, in hunc, quem retuli, modum, exhausta destrictáque, *Damascus* urbs: sensim tamen, eousque priscæ suæ cœpit amplitudinis, amœnitatísque, vestigiis adrepere; beneficiô sedulitatéque convenarum: ut, qui lustravit eam, nondum plenô post excidium Tamerlanæum evolutô *vicenniô*; Damascenæ solius *urbis* amplitudinem, unà cum mœnium ac pomœriorum ambitu, censeat, *quatuor Norimbergarum* (ut ipse loquitur) spatiis ac magnitudinibus, antecellere. Siquis autem *Damascum* expendat, unà cum *Suburbiis* etiam

Caput IV.

suìs: quæ perpetuô, tum nemorum hortorúmque, tum prædiorum ac turrium domiciliorúmque, nexu; velut ingentî circumcirca sylvâ, duorum circiter milliariûm itinere coronant urbem: pronuntiat idem; Tantæ *Damascum* esse magnitudinis: ut, *quidquid est, Ohusium inter, & Herbipolim* (illius hæc verba sunt) *intervalli; totum id sedibus suîs, & ædibus, occupatura foret.* (*k*) Fluviîs porrò rigatur etiamnum iîs; quos, cum *Jordanis* olim amne comparatos, *Náaman* Syrus laudibus extulit. Laudibus, inquam, sanè non immeritîs: si, Jordanis sepositîs tantisper mysteriîs, atque prodigiîs. *fluminum* quis *Damascenorum* limpidam, & amœni frigoris, saporísque dulcis, undam, per se nudam, sub censum vocet. Fœcundantur iisdem *amnibus*, & eorum *aquaductibus*, etiam pomaria, nemoráque circumjecta; quippe, quàm creberrimis eò diductîs, arte naturáque, rivîs. Indè soli, propemodum humanâ fide major, circa *Damascum*, nullô non anni tempore, fertilitas, atque luxuria: semper, etiam *mediâ brumâ*, vernans. (*l*) Indè quoque *volucrum* canorarum, tam in *nemoribus suburbanîs*, quàm urbanos ante clathros ac fenestras, in *caveis*, assiduum, dulcissimúmque delicatis auribus, cantandi certamen: &, quod

Caput IV.

quod mireris, *hybernîs*, quàm aliorum anni temporum, *mensibus*, constantius intensiúsque multò, quodammodóque flagrantius. Crediderim; ad hanc *lusciniarum cassitarúmque* (*mm*) vocalem lætitiam, conferre quàm plurimùm; non modò viridariorum arbustorúmque, semper, aliquâ saltem parte suî, vel *florentium*, vel *fructus* ostentantium, aspectum, ac propinquitatem: sed etiam *aëris hyberni*, præ *mensium æstivorum* intolerabilibus incendiîs, gratissimam animantibus, temperiem. Hæc eadem efficere videtur; ut, industriâ docentium vel mediocriter tantùm adjutæ, *volucres* illic & *aliæ*, nominis cæteroquin, ac censûs, ignobilioris, cujusmodi sunt, *upupæ*, *merulæ*, *corvi*, *monedulæq;*: dies plerumque totos, hominum in plateis frequentiæ, vocibus humanîs obstrepant, & interloquantur (*n*). Sed ista, per *digressionem* hucusque dicta; modum, hôc locô, finémque suum, accipiant. Producta *novior* Damascus nobis est; ut indè magnificentia, copiæque, Damasci *veteris* relucerent: *potentissimæ*, sinè dubio, tantas inter opes, Hebræorum-*hostis*. Interim, ex me siquis exquirat; *Utram* malim? *Priscam* utique, quàm *hodiernam*, prædicare malim. Nam ista, Mahometis est in volutabro, tenebrosâ-

Caput IV.

noxa. ac l. non solùm. (e) I. *Paralipomenon, cap.* 4. *v.* 42. (f) *Q. Curtius, lib.* 3. *de gestis Alexandri Magni. ad fin.* (g) *Hæc, ex Heroldi libro* 6. *Continuationis belli Sacri, refert etiam Adrichomius, in Manasse* 2. *num.* 40. §. *Eandem urbem &c. ac deinceps, ad ipsum ferè finem.* (h) *Foliô* 242. *pag.* 2. *& fol.* 243. *editionis Francofordianæ, in fol.* (i) *Idem, fol.* 243. (k) *De spatio duorum milliarium, innuit Melchior Seydlizius, fol.* 263. *capite* 13. *Clarè verò affirmat idem, Rudolphus Suchensis, fol.* 454. *titulô. De Damasco. De cæteris autem, hoc loco allatis, ut, de Norimberga, Herbipoli, Obusio; legendus Gumpenbergii Continuator, fol.* 242. *& fol.* 243. (l) *Daniel Eklinus, Helvetius, fol.* 402. *Qui, præter hæc, addit; Suo tempore Damascum insigniter, admodúmque magnificè, fuisse reparatam. Lustravit autem is Syriam Damascenam anno* 1552. (m) *Has enim ipsas* aves *nominatim ponit Rudolphus Suchensis, fol.* 454. *titulô de Damasco.* (n) *Idem, ibid.* (o) *In Libris,* de fide orthodoxa, *alijsque compluribus. Porrò* S. Joannis Damasceni *non tantùm illic cunabula, patriúmque solum, fuerunt: sed etiam Sepulcrum; & in eo, corpus tanti Doctoris, cónditum in templo urbis illius splendidissimo, quod Saraceni tamen,* *post*

Caput IV.

post hæc, occupârunt: hodiéque Turcæ tenent. Cujus ante portam, & ingressum, DEI MAJESTAS, elegantissimâ, summéque magnificâ, picturâ expressa, ante trecentos abhinc annos erat: incitandæ mortalium, qui templum erant ingressuri, pietati, precandíque ardori. Tradit Rudolphus Westphalus, fol. 454. *circa med. titulô*, De urbe Damasco.

TOPOTHESIÆ
FINIS.

TOPO-

TOPOTHESIÆ SELECTIORUM INDICULUS.

